

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

PRIJETEN BOŽIČ ŽELI DOMOVINA V SEM BRALCEM IN BRALKAM

Prazniki miru in sprave v narodni žalosti

Letošnji božični prazniki bodo še pod živim vtiskom naše velike narodne nesreče, ko nam je zločinčeva roka v Marseilleu ugrabila življenje našega velikega kralja Uedinitelja. Resnična in globoka je naša žalost, saj se ves naš narod zaveda, da je izgubil z blagopokojnim vladarjem velikega moža, ki je imel zmerom v mislih le blagor naroda in države in ki je vse, kar je storil, delal le za svojo Jugoslavijo. Tudi svoje življenje je dal za našo lepo domovino, saj je bilo njegovo potovanje v Francijo v zvezi z njegovim delom za lepšo bodočnost naše države. Ne samo mi, temveč tudi tujina spoštuje spomin velikega blagopokojnika, in to zlasti zaradi njegovega delovanja za ohranitev prepotrebne miru med narodi.

Duh velikega kralja bo ostal med nami, čeprav je morilec usmrtil njegovo telo. «Čuvajte Jugoslavijo!» so bile zadnje besede blagopokojnika, ki nam bodo ostale za zmerom zapisane v naših sreih. Kralj, ki je dal življenje za svoj narod, kralj, ki mu tujina izreka vse spoštovanje in mu priznava, da je bil eden izmed največjih državnikov med vladarji, bo ostal za vedno v našem spominu. Slava njegovemu spominu, naj živita mladi kralj Peter II. in kraljevska rodbina Karagjorgjevičev.

Pred Društvom narodov v Zenevi smo dobili polno zadoščenje, ko so zastopniki držav soglasno odobrili resolucijo, s katero se obsoja početje madžarskih oblastev, ki so podpirala strahovalce, iz katerih vrst so izšli morilci našega dobrega kralja in francoskega zunanjega ministra Barthouja. Svet Društva narodov je enodušno obžaloval atentat, obsojal gnusni zločin in zahteval, da se vsi, ki so odgovorni, kaznujejo. Po veliki zaslugi naših državnikov, zlasti našega zunanjega ministra Jevtiča, se je rešilo to vprašanje na miroljuben način, tako da ne bo kakih spornih zapletkov med državami.

Božične praznike bomo torej praznovali v zavedu, da je zmagala pravica brez motenja miru, ki ga je v časih hude stiske potreben ves svet, zlasti zdaj, ko najhujša ostrina gospodarske stiske počasi popušča.

Ob praznikih naj naši čitatelji tudi ne pozabijo, da jim je bila izmed vseh listov «Domovina» vse leto najzanesljivejša in najtvegnejša voditeljica. Ne hvalimo se neopravičeno, kar nam zanesljivo tudi priznavate. Odkritosrečno, brez olepšavanja in pretiravanja smo zmerom vse povedali, dobro in slabo. V hudi gospodarski stiski smo

še kljub temu, da so najhujši časi pač že minili, a stiske ni morda kriv ta ali oni državnik ali pa morda vlada, ker je stiska po vsem svetu skoro enaka. So listi pri nas, ki pristavljajo svoj piskrček k ognju tako, da hočejo malce gristi na levo in desno. Trezen bralec se bo le smehljaj nad neresnim, otročjim zabavljanjem, ki očitno kaže, da pisci teh besed omalovažujejo razsodnost slovenskega ljudstva.

Na ta poti ne bomo nikdar zašli, ker je vrhovni smoter «Domovine» ljudska prosveta. List pa, ki zaslepljuje narod z zavijanjem resnice, ki je včasih

res grenka, zavaja narod v zmote in nevednost. No, res je tako zavijanje v ostrih besedah mnogim všeč. Včasih tudi nesrečnim ljudem, ki jih tarejo najhujše nadloge, pa ne vedo, nad kom bi se znesli zaradi svoje nesreče. Prav zato je še posebno obsoja vredno početje neresnih listov, ki zlorabljuje hude razmere z zavajanjem ljudi na kriva pota. Odkritosrečno to povemo, kakor je prav tako suho dejstvo, da naša država mnogo stori za omiljenje stiske, dasi uspeh ni vedno zanesljiv, ker je stiska svetovna in ne samo v naši državi. Mnogo pa se bo še storilo, saj naše narodno predstavništvo in vlada še zmerom iščeta poti, ki bi držale v lepše čase. Marsikaj, kar se je smatralo za dobro, pa se ni kot tako izkazalo, se odpravi in se izbere drugo.

Bralci in bralke «Domovine», ki ji boste ostali zvesti tudi prihodnje leto, recite za naš list prijazno besedo povsod, kjer še ne vidite naročnikov. Še zmerom velja, da bo «Domovina» še pestrejša in še zanimivejša, kolikor več redno plačujočih naročnikov in naročnic bo imela. Redno plačevanje naročnine in pridobivanje novih naročnikov sta glavni pogoji za kakovost vsakega časnika, ker so z zadostnimi sredstvi lahko pomnožijo vrste sodelavcev. Staro naše geslo «Zvestoba za zvestobo» drži.

Ob koncu pa še kratek poziv. Vsi, ki ste premožnejši, pomagajte siromašnim, da bodo vsaj praznike praznovali brez pomanjkanja. Naj bo vsem božič res praznik veselja, miru in sprave!

Izdelan je načrt za rešitev pokojninske blagajne bratovske skladnice

Pokojninska blagajna rudarskega in plavžarskega delavstva je imela ob začetku svetovne vojne 12 milijonov zlatih kron. To bi pomenilo pri neizpremenjenem stanju z obrestmi vred že premožanje. V času svetovne vojne povzročeni padeč članstva, vojna posojila in padeč denarne vrednosti so to premožanje uničili. Čisto premožanje pokojninske blagajne ob koncu leta 1924. je znašalo komaj še nekaj nad štiri milijone dinarjev.

V letu 1925. je stopil v veljavo novi pravilnik, ki je sicer določal primerne pokojnine, ni pa nudil jamstva zanje. Prispevek je bil določen na pet odstotkov zavarovane kategorijske mezde, a pokojnina 80 odstotkov po 30letni službi in pri 55 letih starosti. Kako velika razlika je bila med dejanskim premoženjem pokojninske blagajne in potrebo kritja pričakovanih zavarovancev, je pokazal račun strokovnjaka, ki je preračunal, da bi bilo za to potrebno 326 milijonov dinarjev, a blagajna je imela ob koncu leta 1925. samo deset in pol milijona dinarjev.

V začetku leta 1925. je bilo pri pokojninski blagajni 16.721 zavarovanih članov s 3748 staropokojenci. Ker se je v letih 1925. in 1926. odpustilo v rudarski industriji 3200 rudarjev, je naravno, da so vsi starejši odpušteni rudarji iskali svojo rešitev v upokojitvi. Na drugi straži so pa v več primerih rudarska podjetja sama predlagala starejše delavce za pokoj z namenom, da jih nadomeste z mlajšimi delovnimi močmi. Vse to je povzročilo v tem in v naslednjih letih silen padeč zavarovanih članov in nasprotno silen porast števil novopokojencev.

Takoj, ko so preučili novi pravilnik o bratovskih skladnicah, so dognali, da nima denarne podlage za kritje pričakovanih pokojnin. Tozadevno je delavsko zastopstvo že na prvi skupščini leta 1925. zahtevalo, naj država vrne bratovskim skladnicam njih premoženje v polni stari valuti nazaj. To bi znašalo takrat okrog 127 milijonov dinarjev. Ker se to ni zgodilo, se je takoj odpravila starostna meja 55 let in uvedla možnost upokojitve le na podstavi dvotretjinske nezmožnosti za delo ne glede na starost.

V letu 1933. je stopil v veljavo nov pravilnik, s katerim se je zmanjšala zavarovana kategorijska mezda od 40 na 34 Din za II. kategorijo. Uvedla se je 75odstotna najvišja pokojnina od mezde pri 35 letih zavarovanja. Poleg tega se je uvedla desetletna karenčna doba nasproti prejšnji petletni Edino, kar se je po tem pravilniku storilo za dobro delavstva, je bilo, da sta se omogočila čuvanje že pridobljenih pravic in pa obnovitev že izgubljenih. Ta pridobitev pa stanje blagajne še obtežuje. V tem letu so se tudi prispevki povišali od prejšnjih 12 na najvišjo dopustno mero 14 odstotkov. Vsi ti ukrepi pa so le malo vplivali na dobro blagajno. Čisto premoženje pokojninske blagajne je znašalo pred mesecem le nekaj nad 14 milijonov dinarjev.

Kako uravnovesiti pokojninsko zavarovanje rudarjev? Izdela je načrt zakona, po katerem naj bi se obdavčili rudarska in topilničarska industrija v državi po nekem ključu, ker le tako bo mogoče preprečiti grozeči polom.

Več poguma v boju proti raku

Predsednik ljubljanskega pododbora Jugoslovenskega društva za proučavanje in zatiranje raka g. dr. Alojzij Zalokar nam je poslal naslednjo razpravo:

Rak je ozdravljiv. Vsak zdravnik je danes prepričan, da govori bolniku čisto, znanstveno osnovano resnico, če ga izpodbuja in tolaži, češ: Tvojo bolezen bomo ozdravili. Priznavam, da je bilo nekdanj drugače, da je nekdanj pomenila ugotovitev skoro že smrtino obsodbo. Toda znanost je v zadnjih letih ogromno napredovala, odprle so se popolnoma nove, do tedaj neslutene možnosti zdravljenja. Ranocelniki so si izdelali dobro premišljene načine operacij, Röntgen je odkril žarke, v katerih ležijo neizmerne zdravilne sposobnosti, gospa Curiejeva je našla radij, ki nam je odprl pot k novim načinom zdravljenja. In še danes je na delu armada učenjakov in zdravnikov, da izpopolnijo vsa sredstva, ki jih že imamo, in najdejo nova, ki bodo še bolj zagotovila in olajšala uspehe. Črnoglednost danes ni več na mestu. Rak premagamo, če ga ob pravem času spoznamo.

Ce ga ob pravem času spoznamo. V teh besedah tiči danes vse vprašanje, kolikor se tiče zdravljenja. Če raka ob pravem času spoznamo, smo ga že tudi premagali. Pravočasnemu spoznanju se upira še cela kopica ovir. Najprej naj imenujem dejstvo, da rak, zlasti na nekaterih udih, ne povzroča v začetku nikakih bolečin. Ljudje so pa navajeni, da se šele tedaj smatrajo za bolne, če jih kaj boli. Bolezni brez bolečin po ljudskem mnenju ni. Iz tega napačnega naziranja izhaja lahko miselnost, ki ljudi zapeljuje, da ne vzamejo za resno kakršnekoli motnje v svojem telesnem življenju, ako ni zvezana z bolečinami. Tako se bolniki šele potem napotijo k zdravniku, ko je bolezen že dolgo glodala na njihovem zdravju. Seveda je potem težko in včasih tudi res nemogoče tako zastarelo bolezen še izlečiti. V tem pravcu, da se namreč dajo ljudje preiskati vselej, kadarkoli zapazijo na sebi kako nepravilnost, bo treba še mnogo truda in dela, besed in opominov, predavanj in pouka.

V današnjih časih se moramo boriti še z drugimi ovirami. Življenje je težavno, denarja je vedno manj, zdravniku je treba plačati preiskavo in morebitno zdravljenje. Zaradi naraščajoče bede si namreč hočejo ljudje prihraniti tam, kjer mislijo, da to najlaže storijo. In žal smatrajo izdatke za

zdravnika in zdravljenje za zadevo, ki jo najlaže pogrešajo. Iz mojih skušenj vem mnogo žalostnih primerov takega štedenja. Mati mora kupiti sinu knjige za šolo, hči potrebuje novo obleko, da ne bo strgana hodila okoli, streha pri hiši je potrebna popravila, zamuda pri delu zmanjša dohodke, če mojstra ni doma, vajenci in pomočniki nič ne delajo. Taki in podobni so vzroki, ki ljudi zadržujejo, da ne gredo k zdravniku. Medtem se pa bolezen razvija naprej. Tem vzrokom se pridružuje še nepoučenost. Ljudje včasih ne vedo, da imajo v bolniški blagajni zdravnika brezplačno na razpolago, ali pa da so v vseh bolnišnicah ambulance, da ima vsaka občina svojega uradnega zdravnika, ki mora nepremožnim nuditi brezplačno pomoč. Skratka: danes je vsakemu bolniku na razpolago zdravnik. Oziri na denar bi morali odpasti. Treba je samo nekaj razumevanja za zdravje, vzeti si je treba čas, vse drugo je tu.

Ce bodo bolniki odstranili sami vse naštetje in mnoge druge ovire, bodo ob pravem času prišli v roke zdravniku in rak bo vsaj v večini primerov ob pravem času spoznan. S tem bo ozdravljenje zagotovljeno ali vsaj omogočeno.

Rak je ozdravljiv. Sloviti češkoslovaški zdravnik profesor dr. Ostrčil iz Prage poroča, da se dá 60 % raka pri ženah trajno izlečiti. Rak na koži in zunanjih organih je celo tedaj ozdravljiv, kadar je že nekaj časa trajal. Ranocelniki z vsega sveta naštevajo v svojih poročilih dolge vrste trajno ozdravljenih rakov. Kakor drugod po svetu, tako je tudi pri nas doma. Med nami hodijo živi in zdravi možje in žene, ki jim je zdravniška pomoč vrnila zdravje in jih rešila raka. V ljubljanski ženski bolnišnici sem dal, da samo nekaj našega navedem, pregledati vse one žene, ki so bile tam zdravljenje v času, ko ni bilo na razpolago drugega sredstva nego operacija. Vsak dan se mi javljajo pismeno ali osebno žene, ki so se pred leti zdravile in so danes zdrave. Zato proč z obupavanjem.

V zadnjih letih smo tudi pri nas za zdravljenje raka dobili vse, kar ima tujina. Poleg operacije lahko v vseh večjih mestih Slovenije nudimo bolnikom zdravljenje z Röntgenovimi žarki. Pripravljeni smo, da poleg operacije uporabljamo še to sredstvo, ali pa da v onih primerih, kjer se operacija iz kateregakoli vzroka ne more izvršiti, vsaj z Röntgenovimi žarki dosežemo smoter. Radija še nimamo v mejah naše banovine v dovoljni mno-

žini, pač pa imamo v Zagrebu vzoren zavod, ki je nalašč urejen za zdravljenje z radijem. Kjer torej sami s svojimi sredstvi ne moremo vsega doseči, si lahko pomagamo s tem, da napotimo bolnika v Zagreb v imenovani zavod.

Pošiljanje bolnikov v druge kraje je zvezano z velikimi stroški, ki jih ne zmora vsak bolnik. V tej okolnosti tiči spet velika ovira. Marsikdo bo razočaran in obupan vzkliknil: Tega pa ne zmorem. Pa tudi v tem pogledu je mogoče najti izhod. Razine bolniške blagajne rade prispevajo k stroškom v vsakem primeru, ki je za zdravljenje z radijem sposoben. Tudi kje drugje se še najdejo viri, ki gnotno olajšajo to zdravljenje. Marsikomu bo še treba seči pod pazduho in mu pomagati. Tudi v teh hudih časih se morajo kje najti sredstva, da se potrebnim omogoči zdravljenje z radijem.

Pri tem pa moramo opozoriti, da zdravljenje z radijem ni v vsakem primeru potrebno. So raki, ki jim prav lahko pridemo do živega z onimi sredstvi, ki so nam na razpolago doma. V takih primerih bi bilo napačno in odveč, če bi razmetavali denar za način zdravljenja, ki ni nujno potreben. Če lahko s tramvajem pridem na smoter, ne bom najemal dragega voznika. Takega pametnega štedenja nas je sedanji čas temeljito naučil. Zato naj bi vsak bolnik z zaupanjem povprašal svojega zdravnika ali kak javni zdravstveni zavod, katero zdravljenje je zanj primerno in potrebno. Le tedaj, kadar se naše velike bolnišnice izrečejo, da je zdravljenje z radijem priporočati, naj bi se žrtvovali stroški za zdravljenje izven mej naše ožje domovine. Tako naj bi delali tisti, ki se hočejo zdraviti na svoje stroške, tako tudi že delajo naši socialni zavodi, da po nepotrebnem ne razmetavajo denarja.

Prisiljeni smo štediti, toda štediti moramo pametno in nikdar ne na škodo ljudskega zdravja.

Kljub temu, da lahko v mejah naše države vsakemu človeku, bolnemu za rakom, nudimo vse, kar mu je po stanju znanosti potrebno, so vendar še vedno različne težave in pomanjkljivosti. Vsak bolnik se najrajši zdravi doma ali v najbližji okolici svojega doma. Iz tega razloga bi morala javnost poskrbeti, da vsakomur omogoči doma popolno zdravljenje. In še nekaj. Zdravljenje doma je mnogo cenejše, in sicer za tistega, ki sam zase plačuje stroške, kakor tudi za bolniške blagajne, ki plačujejo stroške za svoje člane. Zelo neprijetno in včasih za možnost zdravljenja usodno je, da je zagrebški zavod za zdravljenje z radijem

13 FARAONOV DEDIČ

Prekrižal je roke na prsih in moško odvrnil: «Ne! Toda mislite si o tem, kar si hočete.»

«S tem odgovorom ne morem biti zadovoljen», je dejal razburjeni mister Barnum. «Doslej ste veljali v mojih očeh za moža, ki ve, kaj je čast, in zelo hudo bi mi bilo, če bi moral zdaj svojo sodbo iznenada izpremeniti.»

«Rad vam bom dal vsako pojasnilo», je mirno povedal Sodnik. «Toda vpričo tega hudobnega opraviljivca ne bom izpregovoril niti besedice.»

«Gospod,» je mrko dejal mister Barnum, «mi moramo zvedeti, kako je z vami.»

In s kopitom puške je udaril ob tla.

«Pojasnití morate vse. Na vsak način. Če je to res, kar trdi gospod Brissak, potem seveda ne moremo več skupaj potovati.»

Sodnik vidi Brissakov škodoželjni obraz in pesti se mu krčijo, da bi pobil tega podleža, ki ga je iz hudobnosti osramotil z lažnim podtikanjem.

«Tajite, če se upate!» se je začel Brissak norčevati. «Prav dobro razumem, da vam moje odkritje ni preveč všeč, ker je napravilo črto čez vse vaše račune. Saj ste gledali tudi za hčerjo mistra Barnuma, ali ne, gospod morilec?»

«Kaj?» se je iztrgalo Američanu, ki je divje pogledal Sodnika.

Te besede so odločile vse.

Brissakovo seme je padlo na rodovitna tla. Ničesar več ni hotel slišati. Obrnil se je in dejal Sodniku:

«Vaše vezi z nami so pretrgane.»

«Še ne», je mirno odvrnil Sodnik. «Najprej bo dobil nesramni obrekovalec svoje plačilo.»

Stopil je proti Brissaku, ki je takoj zahteval od Harrisona pištolo.

«Prav, poravnajva račun,» je vzkliknil Brissak, «čeprav je pod mojo častjo, da bi se bojeval z zločincem.»

Toda Harrison tudi zdaj ni hotel izročiti orožja.

«Ne, tega ne trpimo», je vzkliknil. «Takšno zagovarjanje je proti zakonom.»

Tedaj pa se je zdajci začul glas avtomobilskega trobila.

«Foks kliče!» je dejal Harrison. «To pomeni, da je avtomobil v nevarnosti.»

Že so zagledali slugo, ki je dirjal proti njim in že od daleč klical:

«Beduini prihajajo!»

«Hitro odtod!» zakliče mister Barnum. «Tu so! Nedvomno naši prejšnji preganjalci!»

Res so zagledali daleč v puščavi trop jezdecev, ki se je hitro dvigal.

Brissak je prvi zbežal proti avtu, za njim pa mister Barnum, ki ni privoščil Sodniku niti besede.

Pač pa se je obrnil k njemu Harrison. Prijel ga je za roke in ga začel rotiti:

«Hitite, vsak trenutek je dragocen!»

«Ne spremljam vas dalje!» je mirno odgovoril Sodnik. «Mister Barnum je pokazal preveč jasno, da mi ne zaupa več, zato naj se ločijo naša pota!»

«Menda ne norite?» ga zgrabi inženjer. «Saj se bo vse poravnalo. Tu vendar ne morete ostati. Ali hočete, da vas Beduini zakoljejo?»

«Harrison!» doni od daleč svareči glas mistra Barnuma. «Kod vruga tičite? Odpravite se hitro, sicer ne uideмо več odtod!»

«Ali čujete? — Za božjo voljo, stopite vendar!» pravi inženjer in zgrabi Sodnika za roke. «V tej nevarnosti vas ne moremo zapustiti!»

«Rešite se in ne brigajte se več zame!» mu odgovori Sodnik.

Ker vidi Harrison, da je vse zastoj, ga pusti pri miru.

«Izgubljeni ste!...»

Nato zdirja za svojimi. Trobilo buči čedalje močnejše.

Mister Barnum, Brissak in sluga so že v vozu, ko prisopiha Harrison do voza in skoči vanj brez sapa.

«Zadnji čas je! Naprej — naprej!» kliče mister Barnum.

Za Sodnikom se niti ne ozre. — Brissak pa ne more skriti svojega veselja, ko vidi, da ni sovražnika.

tako prenapolnjen, da morajo naši bolniki predolgo čakati. V tem tiči resna nevarnost, da se zamudi ugodni čas. Iz vseh teh razlogov je treba skrbeti za to, da si dravska banovina izpopolni svoja zdravilna sredstva tako, da bo svoje bolnike lahko zdravila na svojih tleh in z majhnimi izdatki in pravočasno. Skrb za to izpopolnitev morajo nositi naša oblastva, k sodelovanju pa je poklicano tudi Društvo za preučevanje in zatiranje raka.

Tri reči so nam nujno potrebne, da se z uspehom poprimemo z rakom. Najprej se naj občinstvo dobro pouči o raku in postane zaupljivo, dalje naj naša zdravstvena oblastva smotrno skrbijo za možnost lečenja in tretjič naj nudi naša javnost Društvu za pobijanje in preučevanje raka npravnostno in gmotno pomoč.

Politični pregled

Iz Beograda poročajo, da sta v sredo podala ostavko kmetijski minister Dragotin Kojić in zunanji minister Bogoljub Jevtić. Pri tej priliki je predsednik vlade Nikola Uzunović podal kraljevemu namestništvu

ostavko vlade.

Ostavka je bila sprejeta. Uzunovićeva vlada bo opravljala posle do imenovanja nove vlade. Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je sprejel v avdienci predsednika senata dr. Ljubomira Tomašića in predsednika narodne skupščine dr. Kosto Kumanudija.

Vprašanje Posaarja, ki je zadnje dni kolikor toliko kalilo mir v Evropi, je bilo po sporazumnem predlogu odbora trojice na zadnjem zasedanju sveta Društva narodov ugodno rešeno.

Plebiscit v Posaarju se bo izvedel pod nadzorstvom mednarodnih čet,

zlasti angleških, na kar ja Nemčija že pristala. Francija pa je izjavila, da prizna vsak izid plebiscita ter je umaknila tudi svoje čete od meje.

Francoski listi se zadnje dni mnogo bavijo

s pogajanj med Parizom in Rimom

in naglašajo nujnost in važnost teh pogajanj za zblizanje obeh držav. Listi pravijo, da je bilo že mnogo doseženo, zlasti glede pravilnika za italijanske državljane francoske kolonije Tunisa, glede poprave južnih mej italijanske kolonije Libije in glede gospodarskih ugodnosti v italijanski kolo-

niji Somaliju. Kakor se zatrjuje, se je našla oblika, ki zadovoljuje obe strani. Trajen in ploden francosko-italijanski sporazum pa bo po mnenju listov mogoč šele tedaj, ko bodo doseženi trden načelen sporazum o vzajemni politiki v Evropi, sporazum o jamstvu za avstrijsko neodvisnost, sporazum za stalno in vzajemno sodelovanje v Osrednji Evropi in sporazum o skupnem stališču glade oboroževanja in preprečevanja vojn.

Ameriški časniki pišejo, da je pripravil

predsednik Roosevelt z državnim tajnikom za zunanje zadeve Hollom nov načrt proti vojni nevarnosti,

po katerem si bodo Zedinjene države preskrbele vsa jamstva, da jih kdo več ne zaplete v kakšno vojno. Načrt bo v kratkem predložen kongresu (državnemu zboru) in se naslanja na načelo, da je treba onemogočiti vsako možnost resnega spora med Zedinjenimi državami in kako vojskujočo se državo. V ta namen se nameravajo Zedinjene države odreči vsem pravicam nevtralnih držav in pomorski svobodi, ki je bila v preteklosti že ponovno vzrok vojnih zapletljajev.

Na zboru Češkoslovaške narodnosocialistične stranke v Pragi je govoril češkoslovaški zunanji ministri dr. Beneš, da je

storilo Društvo narodov dobro delo, ker je bilo zadoščeno pravici in je bil tako preprečen spor,

ki bi lahko dovedel do vojne nevarnosti. Svet Društva narodov je ugodil jugoslovenski pritožbi in je Madžarska sprejela to odločitev, s čimer je bil odstranjen bistveni del spora.

Madžarski socialistični list «Nepsava» najostre-

obsoja politiko madžarskega ministrskega predsednika Gömbösa,

ki ga dela osebno odgovornega za usodne pogrške madžarske zunanje politike. List pravi, da je že skrajni čas, da se madžarska zunanja politika korenito izpremeni. Zenevska resolucija je nov poveren dokaz za nesposobnost sedanjih madžarskih oblastnikov in njihovih državnikov. Široke množice madžarskega ljudstva ne odobravajo take politike, ki je naperjena proti njihovim lastnim življenjskim koristim. Razprava pred Društvom narodov v Ženevi je jasno pokazala, da je Madžarska v Evropi popolnoma osamljena in da ne more niti več na Italijo z zanesljivo tjo računati.

Sodnik stoji sredi čete brez strahu in mirno pričakuje, kaj bo.

Prišleci ranjenca gotovo dobro poznajo. Uživati mora pri njih visoko spoštovanje, ker ravnajo z njim silno pazno.

Čez nekaj minut se obrne voditelj čete k Sodniku in ga ogovori v angleškem jeziku:

«Ali so oni v vozu tvoji sopotniki?»

«Da, k njim spadam!» odgovori kratko.

Spet se zabliška v svetlih beduinovih očeh. Njegova roka zagrabí za ročaj krasno okovanega meča, kakor bi hotel tuje preklati glavo.

«Ali si ti ustrelil našega poglavarja — mojega brata?»

«Ne. To je storil oni, ki je hotel tvojega ranjenega brata pred mojimi očmi umoriti. Jaz sem mu to zabranil!»

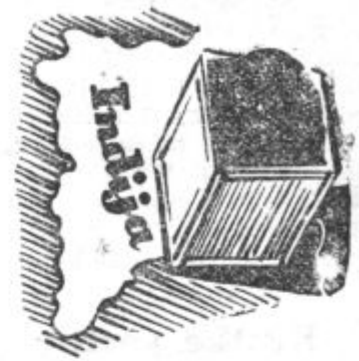
«Ohranil si mu življenje! Knez je našega rodu in vzel te je v svoje varstvo!»

Beduin je postal prijaznejši. O Sodnikovem zagotovitvi, da je nedolžen pri smrti njegovega brata, ne dvomi.

Vsi ti vročekrvni simovi puščave zbesne od jeze, če kdo umori njihovega voditelja. Brat njegov je prevzel zdaj vodstvo in omenil Sodniku, da hočejo in morajo maščevati umor, tudi če bi jih morali zasledovati do konca sveta ali še dalje.

«Zbežali so z vozom, a velike reke ne prebredo», dostavi Beduin. «Ujamemo jih. Ti nas boš pa spremljal!»

Sodnik prikima. Kaj naj sicer tudi stori? — V njih oblasti je in vesel mora biti, da živi.

MEINL ČAJ
NEPOSREDNI UVOZ

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

SVINJE. Kupčija s svinjami je precej mrtva. Zaradi tega so tudi cene tako slabe, da niti približno ne poplačajo kmetovega truda. Na ptujskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: pršutarjem 4.50 do 5, debelim 5 do 5.50 dinarjev. Kilogram mrtve teže je stal 9 Din, prasci od 8 do 12 tednov stari pa so se prodajali od 60 do 150 Din za rilec.

HMELJ. Razpoložanje v kupčiji v Savinjski dolini je neizpremenjeno mirno in je prometa prav malo. Cene pa se drže med 15 in 40 Din za kilogram. Sicer pa je boljše blago že skoro razprodano, za drugovrstno pa zaenkrat ni mnogo povpraševanja.

Sejmi

27. decembra: Vitanje, Radeče, Vrhnika;

28. decembra: Dob;

29. decembra: Mirna peč;

31. decembra: Kočevje, Zagorje.

Kakor blisk zdrči voz z mesta v onem trenutku, ko so prispeli Beduini do oaze, ki jim pa zakriva beg popotnikov.

Šele, ko je bil voz že daleč proč, ga zapazijo nekateri jezdeci, ki dirjajo okoli oaze, in ga začno takoj zasledovati.

Večji del čete pa zavije v oazo.

Sodnik ni niti poskušal ubežati. Saj mu beg ne bi nič ne pomagal. — Skrivališča ni nobenega.

Mirno pričakuje svoje usode; kakor Beduinov ne bi bilo, ostane pri ranjenem.

Ta je vse dobro opazoval, slišal grmeči topot kopit in se skušal vzdigniti.

Sodnik mu je pomagal, toda zaradi prevelike izgube krvi se je ranjenec zgrudil nazaj na ležišče in zastokal od bolečin.

Spet mu je podal Sodnik vode. Tedaj pa je začumelo kakor vihar okoli njiju in dvanajst divje kočih jezdecov ju je obkobil.

Poskakali so s konj in preteče kričali.

Divje so se jim bliskale oči. Ostri meči so žvižgali nad Sodnikovo glavo.

Or pa je mirno obstal in pokazal na ranjenca. Ranjenec se je takoj zavzel zanj.

Z vsa močjo, kar je je še imel, je zaklical svojim bratom nekaj arabskih besed.

Vpliv se ne dá opisati. Takoj so pustili Sodnika in srdite poteze so se razgubile na divjih obrazih. Njih voditelj se je sklonil nad ranjenecem in govoril nekaj časa z njim.

Sicer upravičeno računna na hvaležnost, ker je rešil smrti njihovega kneza, a vendar ga smatrajo za enega onih, ki so umorili njih glavarja.

Ve tudi dobro, da zadene krvna osveta brez milosti vsakogar, kdor je bil v osebnih stikih s krivcem.

Zato se zli Sodniku potrebno poučiti vodjo čete natanko o svojem razmerju do družbe, zlasti do Brissaka.

Ponosni, temni Arabec ga napeto poslušal in vidi se mu, da se ne more še čisto odločiti.

«Zaenkrat ostaneš naš ujetnik!» odgovori zelo kratko.

«Ali ste vi tisti, ki ste ujeli hčer Američana?» vpraša Sodnik napeto. «Ali je deklica v vaši oblasti?»

«Tako je!» pritrdi vodja.

«Ali naj se pokori ona za zločin tujca? To ni pravično!» ugovarja Sodnik.

«Toliko časa ostane v naši oblasti, dokler ne izročijo morilec in dokler ne plača oče odkupnine!» «Če pa morilec ubeži in ga nikoli ne dobite, kaj potem?»

«Potem ostane dekle pri nas!»

«Njen oče je mogočen, zasledoval vas bo!»

Glavar se zaničljivo zasmehuje:

«Naj le stori tako. V roke nam bo padel. Konec! — Pojdimo!»

«Mogoče je dekle že rešeno!» pripomni Sodnik, da bi kaj več izvedel o Neli.

Toda glavar mu ne da odgovora. Ko razdeli povelja, sedejo vsi na konje.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (tečajem se prišteje premija v znesku 23.5 odstotka) za:

- 1 nizozemski goldinar 23.09 do 23.20 Din;
- 1 nemško marko 13.66 do 13.77 Din;
- 1 funt šterling 168.59 do 170.19 Din;
- 1 ameriški dolar 33.87 do 24.15 Din;
- 100 francoskih frankov 225.15 do 226.27 Din;
- 100 češkoslovaških kron 142.60 do 143.55 Din;
- 100 italijanskih lir 291.35 do 293.75 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 336 do 337 Din, investicijsko posojilo pa po 70 Din. Avstrijski šilling se je prodajal po 8.10 do 8.20 Din.

Kratke vesti

— **Pojasnili k uredbi o zaščiti kmeta.** Glede na vprašanje, kako naj se razlaga člen 14. uredbe o zaščiti kmeta, ki določa oprostitev od takse, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal tole pojasnilo: Po členu 14. uredbe o zaščiti kmeta je overovljenje podpisa nepismenega kmeta oproščeno sleherne takse. Ta oprostitev se pa ne more razširiti tudi na druge takse na raznih listinah, ne na takse za pravna dejanja, ki jih te listine vsebujejo. Oprostitev velja tedaj samo za takso iz tarifne številke 43. taksne tarife, vse druge takse je pa treba v celoti plačati.

— **Valilna jajca.** Ker si vsako leto mnogi rejci kokoši nabavljajo po občini valilna jajca čistokrvnih domačih štajerskih kokoši po znižani ceni, opozarjamo zanimance, da potrebno količino nemudno prijavijo pri občini. Jajca od odbranih kokoši iz priznanih rejskih središč se bodo oddajala po dinarju. Znesek je plačati istočasno z naročilom.

— **Banovinski trimesečni gospodinjski tečaj v Solčavi** je bil zaključen ob koncu novembra s prireditvijo razstave in zaključne slavnosti. Tečaj je obiskovalo 19 gojenk iz vasi, iz Logarske doline in iz solčavske okolice. Marljiva solčavska dekleta so v gospodinjski šoli marsikaj pridobila, kar jim bo prišlo prav pri postrežbi letoviščarjev. Iz Solčave se je potovalni tečaj prenesel v Mozirje, kjer se bo končal ob koncu meseca februarja. Dne 1. marca pa se bo začel v Lučah v Gornji Savinjski dolini.

— **Pridelovanje ricinovega semena.** Ljubljanska tvrdka Hrovat & Komp. javlja na neke časopisne vesti, da je akcija za gojenje ricinovega semena v naši državi pričela za svoj račun in na svoje stroške že pred leti. Prva leta niso pokazala posebnih uspehov, ker je bilo najprej najti primerna

šla in kraje, kjer so podnebne razmere za to rastlino ugodne. Letos so kmetje v dunavski banovini zasadili po nalogu te tvrdke in za njen račun okrog 750 oralov zemlje z ricinusom, v svoji oskrbi pa je zasadila tudi večje zemljišče v zetski banovini. Uspeh je zelo ugoden in kolikor se more oceniti, bo znašal pridelek okrog 80 vagonov semena, mogoče pa tudi več. Za gojenje ricinusa je tvrdka kmetovalcem nabavila potrebno seme sama brezplačno, za pridelek pa se je obvezala plačati določeno ceno, ki je bila okrog 30 odstotkov nad tržno ceno.

— **Za zdravo drevje in lepo sadje.** Sadjar gosp. F. P. nam je poslal: Kakor je za zdravnika važno, da pri bolniku spozna vzrok bolezni, prav tako bi moral vsak sadjar po raznih znakih ugotoviti, kaj je povzročilo obojenje na sadnem drevju. Najprej je treba presoditi drevo, ali je zdravo ali ne. Po debelu in vejah se vidijo razni znaki bolezni. Izkušnje so pokazale, da se z zanesljivim sredstvom zamore glivice vseh bolezni kakor tudi mrčesja zalega. Take sredstvo je arborin, ki se lahko zmerom uporablja, kadar ni drevje zeleno. Za zglede naj bodo ptujski sadjarji, ki se brigajo za zdravje sadnih dreves. Letos so obilo lepega sadja pripeljali v Ljubljano na trg in ga spravili v denar. Posnemajte ptujске sadjarje, ker le zdravo drevo rodi zdrav sad, ki ga najlaže spravite v denar.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Proslavo uedinjenja smo opravili na svečan način. Vsa društva, uradi in precejšnje število ljudstva so se najprej udeležili službe božje, nato pa se je vršila v Sokolskem domu svečana seja, ki jo je otvoril z lepim nagovorom brat starosta. Za tem nagovorom je deklamiral brat Oblak «Umr! je veliki kralj». Brat Hrastnik je občuteno podal spominski govor. Sledila je zatem svečana zaprisega članstva, potem pa je šolska deca zapela državno himno. Slavnostno sejo je zaključila deklamacija «Mlademu kralju», ki jo je lepo podal naraščajnik Dolenc Stanko. Po seji je krenil sprevod proti cerkvi, kjer se je zasadila lipa v počastitev spomina viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Svečanosti primeren govor je imel notar Mrevlje, ki je najprej označil pomen slovanske lipe, zatem je pa pozval vso mladino, naj čuva to lipo, da se bo razvila v mogočno drevo, kakor se bo mladina razvila v močne državljane.

Pozval je tudi občinske predstavnike, naj čuvajo spominsko lipo kot narodno svetinjo. Za tem govorom se je vsadila lipa in se je položila pri tem h koreninam zapečateni steklenica in v njej pergament z nastopno vsebino: «Čuvajte Jugoslavijo! Občina Gorenji Logatec je vsadila to lipo 1. decembra 1. 1934. ob 17. proslavi uedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupni državi Jugoslaviji pod žezlom hrabrih Karadjordjevičev v počastitev spomina za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem, ki je padel od zločinske roke 9. oktobra 1. 1934. v Marselliu v delovanju za procvit naše ljubljene domovine in kot plemeniti pobornik za svetovni mir. Slava velikemu pokojniku mučeniku! Slava Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju!» To listino je podpisal občinski odbor. Ob 15. je pa imela šolska deca v Sokolskem domu ganljivo spominško počastitev za blagopokojnim viteškim kraljem s prav peštrim sporedom. Poleg igre «Uedinjenja» je bilo več deklamacij, zatem pa tudi nastop naraščaja. Vse točke so malčki izvedli prav ljubko. Posebna zahvala za to uspelo prireditvev otrok gre sestri Kordonovi in bratoma Hrastniku in Nagodetu Jožku.

JEŽICA. Vsak kraj naše Jugoslavije izkuša ovekovečiti spomin na kralja Uedinitelja. Narodna odbrana na Ježici je v ta namen odkrila v nedeljo 16. t. m. popoldne spominško ploščo na pročelju narodne šole na Ježici. Plošča je iz belega marmorja in ima napis: «Čuvajte mi Jugoslavijo! Aleksander I., Marseille 9. X. 1934.» Izdelal jo je skrbno in lično domačin kamnoseški mojster gospod Novak.

LJUTOMER. Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi vinski sejem in razstavo v Ljutomeru dne 12. marca prihodnjega leta. Vinogradnike iz ljutomerskega in štrigovskega okoliša vabimo na občni zbor, ki bo 13. januarja ob 9. v gostilni g. Resnika. Na občnem zboru bo strokovno predavanje in sklepanje o raznih predlogih v prid vinogradništva.

MALA NEDELJA. Zaradi množičnih požarov so se uvedle nočne varnostne straže, kar je popolnoma pravilno in pohvalno. Po večini imajo stražarji disciplino, ki je potrebna za to važno službo, toda dobe se tudi zanikrneži, ki razgrajajo, kalijo nočni mir ter delajo tudi druge neumnosti, namestu da bi pazili na imetje soyaščanov. Potrebno bo take ljudi poučiti, kake dolžnosti jim njihova varnostna služba nalaga, vsak postopek pa strogo kaznovati.

MOJSTRANA. V nedeljo 18. novembra je Sokol otvoril dramsko sezono z dramo «Vrnitvijo». Vsa

Tudi Sodnik dobi enega. Preden zaseda konja, ga pokliče ranjenec še enkrat k sebi. Poda mu roko, in ko izpregovori še nekoliko besed z glavarjem, odjedzi.

Ranjeneec ostane z nekaterimi Beduini v oazi. Kodnika obkrožijo jezdec in se spuste v diru proti severu, torej v isto smer, kamor je bil odšel voz in prvi del praganjalcev.

Napeto zre Sodnik za vozom. Ko pa vidi, da jezdijo že celo uro v divjem diru in ni voza nikjer na izpregled, ne dvomi več, da so njegovi tovariši na varnem.

Sicer pa ni mnogo razgleda, ker je povsod gričevje, globoke udrtine in jame.

* * *

Več ur že jezdijo in Sodnik občuduje neverjetno vztrajnost krasnih arabskih konj. Niti najmanj še niso utrujeni.

Samo izpodbujač klic zadostuje in živali dirjajo z neizpremenjenim ognjem naprej. Arabec nikdar ne bije konja, nikoli ne uporablja ostrog in biča.

Konj mu je najljubši prijatelj, najdražji zaklad; ceni ga celo više od žene. Prvo pri njem je konj, zato kaznujejo Beduini konjsko tatvino s smrtjo.

Če bi hotel recimo Sodnik ubežati — saj bi se lahko kmalu skril — se mu to ne bi posrečilo. Konj ga sploh ne bi ubogal. Samo klic ali žvižg bi ga privedel spet nazaj k četi.

Zato tega tudi ne poskuša. Obenem si želi snidenja z Neli in priložnosti, da bi jo rešil.

Očetu se to najbrže ne bo posrečilo. — Ko se je že znočilo in ni o vozu ne duha ne sluha, je bil prepričan, da jih Beduini nikoli ne bodo ujeli.

Voz najbrž ne bo prodril v puščavo.

Verjetno je torej, da je obrnil inženjer Harrison voz proti severu, da bi prišel v kakšno mesto.

Ob solnčnem zatonu so jezdec blizu nek oaze. Tam so si napravili udobno ležišče in spali do solnčnega vzhoda.

Nato odjeddijo naprej. V hitrem teku se pode spet skozi puščavo.

Že od daleč zapazi Sodnik visok grič in na njem ostanke zidovja.

Ko so že blizu, vidi razločno, da je to razvalina ogromne stavbe.

Nad sto petdeset čevljev visoko se dviga ta podrtija čez ravnino. Na vrhu ležijo ostanke stolpa.

Sodnik vpraša voditelja čete, ki jezdil poleg njega:

«Kaj je to?»

Razpadlo zidovje in napol zasute razvaline pričajo, da je tu stala nekoč mogočna palača.

Tu si napravijo Beduini svoj šotor. Konje izpuste na prosto, ko so jih bili napojili in nakrmili.

Rdeči plamen njihovega stražnega ognja se razliva po razpadlem zidovju, ki odseva v tej čarobni luči kar strašno. Ko plamen ugasne, se zavijejo Beduini v Burnuse in ležejo spat.

Sodnik je sedel na mogočno skalo ob zidu.

Dali so mu jesti, drugače pa se zanj niso več brigali. Kmalu pa stopi k njemu poglavar čete in mu ukaže:

«Pojdi z menoj!»

Brez obojavljanja Sodnik vstane in stopi za visokim možem.

Zavijeta med razvaline. Mesec razliva svojo skrivnostno luč po zapuščenih, razpadajočih zidovjih, ki tako čudno žare v tej blede svetlobi.

To so razvaline slavne palače puščavskega kralja Kaneza. Tu je tudi tista blesteča kraljeva dvorana, kjer so nekoč gospodovali zemeljski mogočniki, ki so izginili brez sledu.

Vse to si živo misli Sodnik, ko mu pove vodja, kje je. Tako razpada moč in slava človeštva v prah in pepel!

Izpod temnega oboka se zasveti plamenica.

Stopata po širokih stopnicah in prideta na dvorišče podoben prostor. Čezenj se vzpenja napol vdrt kamenit obok.

Nekaj Beduinov si je tu postavilo šotore. V kotu opazi Sodnik ob zidu žensko postav.

Neli Barnumova je. Na prvi pogled jo spozna. Na kamnu sedi in glavo podpira z roko.

Ko se ji oba približata, skoči z veselimi vzklikom k Sodniku.

«Rešena! Bogu bodi hvala!» zakliče.

Sodnik ji z otožnim nasmehom poda roko in reče resno:

«Ne še, gospodična Neli! Nisem vas prišel rešiti, kakor upate. Tudi mene so Beduini ujeli!»

«O moj Bog!» zastoka blede dekletce v bridkem razočaranju. «Kaj pa moj oče? Ali je on tudi ujet?» vpraša prestrašeno.

«Hvala Bogu, on ne. Samo midva!»

čast igralcem, ki so se res potrudili, da so vloge odlično odigrali! — Dan 1. decembra smo slovesno praznovali. Obrati so počivali. Zvečer smo Sokoli v sokolski dvorani na Dovjem prisegli zvestobo mlademu kralju Petru II. — V nedeljo 2. decembra se je vršil v salonu hotela Triglava občni zbor strelske družine. Na predlog g. Matkovića, komandirja orožniške postaje, je bil izvoljen skoro ves odbor nov. Predsednik je g. Zupan, a podpredsednik kapetan g. Miletić. Novi odbor nam je jamstvo, da bo strelska družina v bodoče še marljivo delovala.

MOZIRJE. Občinska organizacija JNS je imela nedavno v Sokolskem domu shod. Udeležba je bila izredno velika. Zborovanje je otvoril predsednik občinske organizacije, gostilničar g. Celinšek, in očrtal na kratko hude gospodarske razmere gornjegrajskega okraja. Nato je član banovinskega sveta g. Matija Goričar razpravljal o samoupravnih davščinah, o zgradarini, pridobnini in o prometnem davku ter dokazoval, da so davčna bremena v gornjegrajskem okraju že tako huda, da jih ni mogoče več prenašati. Njegova izvajanja so zborovalci glasno odobraval. Za njim je narodni poslanec g. Rasto Pustoslemšek v svojih izvajanjih med drugim poudaril, da je bil gornjegrajski okraj do zadnjih let eden izmed tistih redkih, ki so imeli najmanj davčnih zaostankov. Ako so torej zdaj tudi v tem srezu zaostanki, je to pač dokaz, da so davki že tako narasli, da jih ljudje ne morejo več zmagovati. Slovenski poslanci so doslej vestno izpolnjevali svoje dolžnosti in obvarovali davkoplačevalce že marsikatero obremenitve, tako nameravane desetodstotne takse na les, ki bi bila huda nesreča za naše kraje. G. poslanec je govoril še o visoki zgradarini in o pridobnini ter je obljubil, da bodo poslanci dravske banovine storili vse, da preprečijo prekomerno obdavčenje. V tem oziru je posredoval tudi že minister dr. Kramer in je finančno ministrstvo izdalo podrejenim uradom nalog, da ublažijo davčno prakso. Na zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija, ki opozarja na obupen gospodarski položaj prebivalstva v gornjegrajskem srezu in zahteva, da se davčna bremena uravnajo po stvarnih dohodkih davkoplačevalcev z upoštevanjem gospodarske moči in plačilne sposobnosti posameznika.

MUTA. Železarna na Muti ob Dravi že od aprila ne obratuje, zaradi česar je prizadetih okrog 500 oseb. Kdor pozna sedanjo razmere na Muti, bo

Velika veselja

napravite tisti, ki jo imate radi, če ji naročite za Božič revijo „Žena in dom“. Tega lista bo najbolj vesela. Vse prihodnje leto se bo spominjala na Vas.

TOREJ ODLOČITEV JE LAHKA — MALO STANE — IN „ŽENA IN DOM“ MORA VSAKI UGAJATI!

Da dobite „ŽENO IN DOM“ še pred Božičem, kar brž odrežite spodnjo naročilnico in jo še danes pošljite v odprti kuverti (znamka za 25 par) na naslov:

„ŽENA IN DOM“, LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA 10/1 d.

Za leto 1935 naročam „Ženo in dom“ in 10 prilog za kroje in ročna dela za gosp. (Razločen naslov):

Bivališče: _____

Naročnino za 1/4 leta Din 18.— bom plačal do 5. januarja 1935.

„To je darilo, ki je zabavno in koristno. Obenem je drag cen denar.“

lahko razumel veliko veselje, ki je zaviadalo, ko se je izvedelo, da je železarno kupila Štajerska industrijska družba iz Zreč pri Konjicah. Pripravljana dela za obnovo obrata so se že pričela. Zdaj popravljajo jez. Ko bodo vsa ta dela končana, to tvornica začela redno obratovati. V treh tednih bo morda že lahko nastopilo delo do 200 delavcev.

REMŠNIK. Tudi letos se je postavila šolska mladina s svojo prav dobro uspelo božičnico. Dne 16. t. m. so imeli svojo prireditev v šoli na šolskem odru. Igrali so tri igre. Prva je bila «Poklonitev mlademu kralju», druga «Božična pravljica» in tretja «Božič dveh sirot». Polna dvorana gledalcev je imela res prav lep božični užitek. Ker se mnogi niso mogli udeležiti prireditve, bodo mali igralci svojo prireditev ponovili v nedeljo 23. t. m. Prav in pohvalno je, da se skrbi za take prireditve, pri

katerih se mladina navaja k lepi zabavi, da bo znala pozneje ceniti kulturne dobrine.

SVEČINA NAD MARIBOROM. (Smrt na kosa.) Dne 13. t. m. smo položili v prezgodnji grob dobrega gospodarja g. Alojzija Judarja. Bil je mož poštenjak v vseh ozirih, pravi zglede značajneža. Ob odprtem grobu je izpregovoril tudi župnik g. Carl in poudarjal pokojnikove vrline z željo, naj bi tudi vsi ostali hodili po enakih potih. Udeležba pri pogrebu je bila izredno velika. Časten mu bodi spomin!

VUZENICA. Lepo smo praznovali 1. december. Po službi božji, ki ji je prisostvovalo razen šolarjev precej občinstva, je predsednik občine po nagovoru vsadil na pokopališču pred kipom žalostne Matere božje (poleg cerkve) spominsko lipo. H koreninam je bila položena močna steklenica s

V kratkih besedah ji pove, kako so ga Beduini ujeli. Samo tega ne izda, kar je bil rekel Brissak njenemu očetu.

Zato ne more Neli umeti, zakaj naj bi bil ostal sam pri ranjencu.

Toda noče ga izpraševati.

V tako obupnem položaju ne misli na to. V tolačbo ji je, da je v njeni bližini prijatelj, in to tem bolj, ker je ta prijatelj doktor Sodnik.

Z objokanimi očmi ga zaupno gleda.

Tesno oklepa njegovo roko in ker je on pri njej, se ne boji več.

Da je vso nesrečo zakrivil Brissak, ji je jasno iz njegovega pripovedovanja. Zato se glasno huđuje nad njim.

Poglarvar je mirno poslušal ta pogovor, čeprav najbrž ni dosti razumel, ker sta govorila angleški. Potem se stopil k njima in ju začel nezaupno meriti z vprašujočimi pogledi.

«Ali si povedal deklici, česa želimo?» se je obrnil k Sodniku.

«Še ne!»

«Stori tedaj!»

Poglarvar se je obrnil k Neli in nadaljeval:

«Tvoj oče je bogat, kajne? Ali ne bo dal rad del premoženja, da reši svojega otroka?»

«Če zahtevate odkupnino,» odgovori Neli hitro, «vam jo bo gotovo rad dal!»

«Dobro! Piši mu! Sto tisoč frankov zate in morileca naj izroči!»

«Denar dobite, toda kako naj vam izroči oče barona Brissaka? Te moči vendar nimal!»

«To je njegova stvar. Če tega ne napravi, ne bo videl svoje hčerke nikoli več! Ti boš trpela za morileca!» ji zapreti poglarvar.

Kos papirja in svinčnik položi na kamen in odide. Prestrašeno strmi dekletu za njim.

«Usmiljeni Bog! Zakaj naj bi bila kaznovana jaz za greh onega nesrečneža?» jeclja bledih ustnic. «Kaj bodo storili z menoj? Nebeški oče, ali res ni rešitve zame?»

Zgrudi se nazaj na kamen, zajoka in skriva obraz v dlaneh.

«Poslušajte, gospodična Neli, in ne obupajte!» reče Sodnik sočutno in jo prime za roko.

Ona pa se obupano zastrmi vanj.

«Menda naju bodo pustili skupaj», šepne in pogleda postrani na štiri Beduine, ki so ležali kot straža sredi obzidanega prostora. «Tudi če sem sam jetnik, se vam ne bo nič hudega zgodilo. Pišite očetu pismo in počakajmo, kaj še pride!»

«Oh, če bi mogla ubežati!» vzdihne Neli. «Če bi našla pot iz te razvaline, ne da bi naju čuli?»

«Poskusila bova vse!»

Sede zraven nje, ona pa položi drhtečo roko v njegovo. Obdaja ju skrivnostna moč; belo bleščeca se mesečina razsvetljuje kamenite plošče, s katerimi so pokrita tla. Staro razpokano zidovje in pokoncu štrleči stebri, pokriti s kamenitimi oboki, mečejo strahotne sence. Podrtije in razvaline tega pravljicega gradu in pa nežna noč zazibljejo dušo v težke misli.

Oba molčita; nesrečno, od strahu in skrbi ubito dekletu, in pa mož, ki ga preganja usoda na tako krut način.

Ko čuti v svoji roki mehko in toplo dekletovo roko, splavajo njegove misli daleč — tjekaj v domovino. Tam je njegova dobra, draga mati. Ali jo bo še kdaj videl? Ali je še živa?

Njena slika stoji živo pred njegovimi očmi. Če bi zdajci stopila k njemu in ga objela: «Moj sin!»

O kako grenke in brezupne so te misli! Srce se mu krčevito stisne in globok vzdih se mu iztrga iz obupane duše.

Tedaj se nagne blede dekletovo lice čez njegovo ramo.

«Čemu ste tako otožni?»

Kako nežen, kako božajoč je ta glas!

«Ali se vam zbuja spomini?»

Molče prikima.

«Ali mislite na svojo izvoljenko?»

Rahel nasmešek šine Sodniku čez obraz kakor blodna senca.

«Ne, nimam dekleta...»

«Na koga pa...»

«Mater imam... Stara, osivela je že. Bog ve...»

«Ali se bom še kdaj vrnil k njej?...»

«Vrnili se boste...»

«Kdo ve? Pomislite, v kakšnem položaju sem. In vi tudi. Poznam Beduine in ne zaupam jim prav. To me boli.»

«Velika je vaša bolečina. Naj tudi jaz trpim z vami!» šepne proseče. «Saj vendar nisva več tujca, kajne? Saj vas lahko imenujem prijatelja?»

pergamentom in popisom okoliščin, pod katerimi se je izvršila v Sokolskem domu šolska proslava 1. decembra s primernim prizorom. Nazadnje pa je bilo namesto za božič obdarovanih 60 siromašnih šolarjev z obutvijo in perilom. Drugi dan je bila v isti dvorani sokolska proslava 1. decembra. Po zaprisegi je društveni salonski orkester zaigral pet skladb, ki so svečanosti dodale primerno razpoloženje. — Enega zadnjih večerov sta neznana zli-

koveca vlomila v poštni urad, iztrgala del železne mreže in odnesla poštno blagajno, ki je bila pričvrščena na tla. Slučajno po travniku domov se vračajoči raznašalec kruha je vlomilca srečal, toda ju zaradi egiptovske teme ni mogel spoznati. Zlikovca sta blagajno zavrгла in zbežala, on pa jo je odnesel na občino, kjer so šele dognali, odkod izvira blagajna. Vlomilca so takoj začeli zasledovati, a doslej brez uspeha. Vse kaže, da sta bila tata domačina.

Dimitrijevič. Vsi so odšli takoj v kripto, kjer je vdova Pavla Radića položila lep šopek svežih nageljnov na grob blagopokojnega kralja. Na traku okoli šopka so uvezene besede: «Dragemu kralju Ana, vdova Radićeva z otrokoma.» V kripti so ostali nekaj minut v globokem molku in tihi molitvi za dušni pokoj umrlega vladarja in poljubljali grob.

* **Zatiranje šmarnice.** Po zakonu o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva in pravilniku k temu zakonu je vsako sajenje samorodnic prepovedano. Ako ima že starejši nasad nad 500 samorodnih trsov v vinogradu, se mora to število skrócić na 300, in to takoj. Toliko v opozorilo, ker se še zmerom dogaja, da nekateri vinogradniki na novo sadijo samorodnice.

* **Nepoboljšljivi Madžari.** Da se Madžari niso odrekli svojemu hrepenenju po našem ozemlju, dokazuje najbolje dejstvo, da so pričeli izdajati nov list «Topol», pisan v našem jeziku in v duhu zapeljevanja naših ljudi. Kadar prihajajo naši dvolastniki na svoja posestva onstran meje ali pa plačevati davke madžarskim oblastvom, ga jim povsod vsiljujejo. Razen tega so v Veliki Kaniži pri frančiškanski cerkvi postavili nov spomenik Medmurja, ki so ga odkrili zastopniki madžarske vojske in ki predstavlja vojaka, kako meče bombo proti naši meji. Prav tako bo v kratkem odkrit v Veliki Kaniži spomenik, ki je zdaj še zadelan z deskami. V ta spomenik so vklesana imena vseh občin v Medmurju in Prekmurju. Ta spomenik bo slovesno odkrit na veliko noč prihodnje leto.

* **Okrog 3000 madžarskih državljanov,** ki niso imeli dovoljenja za bivanje v naši državi ali ki jim je potekel rok za bivanje, so naša oblastva izgnala na Madžarsko. To je samo ena desetina madžarskih državljanov, ki žive v Jugoslaviji in so po večini pri nas v dobrih službah, medtem ko so naši ljudje brez posla. Madžarska oblastva so izgnala mnogo naših državljanov, izmed katerih so ob izgonu mnogi izgubili vse svoje premoženje.

* **Knjigo dobite zastoj.** Sloveči Vossor roman «Dva človeka» lahko dobite zastoj, ako pridobite pet naročnikov na to knjigo. Denar za vseh pet naročnikov je treba seveda poslati. Kdor bo dobil pet naročnikov na vezano knjigo (vsaka knjiga 34 Din), dōbi vezano knjigo, kdor pa pet naročnikov za broširane knjige (vsaka knjiga po 24 Din), dobi broširano. Ponovno tudi opozarjamo, da je za naročnike vezani roman, natisnjen na cenejšem papirju, po 30 Din, dasi sicer stane knjiga 34 Din. Obrnite se kar z dopisnico na uredništvo «Domov-

DOMAČE NOVOSTI

* **Na rojstni dan velikega kralja Uedinitelja** 17. t. m. je obiskalo njegov grob na Oplencu okrog 10.000 ljudi, med njimi 2800 visokošolcev z vseh naših visokih šol. Na Oplencu so bili tudi Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vel. kraljica mati Marija in ostali člani kraljevske rodbine, ki so se poklonili spomenu kralja Uedinitelja. Tamošnje ljudstvo je sprejelo mladega kralja in kraljico-Marijo z velikim navdušenjem in jima vzklikalo: Živel kralj Peter, živele kraljica Marija!

* **Naval na Vodnikovo družbo** priča, s kakšnim zanimanjem je javnost pričakovala Vodnikove knjige. Pisarna dela s polno paro, da čimprej dobijo člani knjige v roke. Kakor vsako leto pritiskajo tudi letos zamudniki, da si preskrbe knjige. Razen v pisarni je mogoče naknadno dobiti knjige tudi v Tiskovni zadrugi.

* **Banovinska konferenca za senatne volitve.** Dne 11. t. m. dopoldne je bila v Beogradu seja predsedništva JNS, na kateri so razpravljali o pripravah za senatne dopolnilne volitve, ki bodo 20. januarja. Konferenca JNS za določitev kandidatov v dravski banovini bo v soboto 29. t. m. v Ljubljani. Kot zastopniki vrhovnega vodstva stranke bodo konferenci prisostvovali glavni tajnik minister doktor Kramer, predsednik narodne skupščine in podpredsednik stranke doktor Kosta Kumanudi, glavni blagajnik stranke Ilija Mihajlovič in minister Ivan Pucelj.

* **Naša nova povest,** ki jo bomo začeli objavljati s 1. številko v novem letu, se imenuje «Razbojnik». Napisal jo je že naš stari znanec Sotečan. Snov je vzeta iz starih časov. Naši dragi čitatelji in naše drage čitateljice pisatelja Sotečana že dobro poznajo, zato nam ni treba posebej naglašati, da je tudi snov te povesti vseskozi za-

nimiva. Pač pa prosimo ob tej priliki, da nam naši prijatelji pomagajo med prazniki pomnožiti vrste naročnikov in naročnic. Prav zaradi novih naročnikov začnemo objavljati novo povest šele z novim letom. Žrtvujte torej med prazniki nekoliko besed za «Domovino».

* **Svečana otvoritev vodovoda v Ločah pri Slovenskih Konjicah.** Po prizadevanju predsednika JNS v Konjicah g. Rada Jereba in narodnega poslanca g. Gajška Karla so bila dela na vodovodnih napravah občine Loč nedavno končana in je bil vodovod izročen svojemu namenu. Eno zadnjih nedelj sta se izvršili ob številni udeležbi občinstva otvoritev in blagoslovitev vodovoda. Svečanost je otvoril načelnik Vodovodne zadruga g. Košir, nato pa je kaplan g. Kodrič po prisrčnem nagovoru blagoslovil vodovod. Zatem je čestital kot zastopnik lana sreski načelnik g. dr. Kuhač občanom na novi pridobitvi, g. Jereb Rado je obrazložil razvoj borbe za preureditev vodovoda, poslanec g. Gajšek, ki se je toplo zahvalil delavstvu, ki je delalo pri vodovodnih napravah z največjo požrtvovalnostjo, predsednik loške občine g. Čuček je orisal zgodovino vodovoda, ki obstaja sicer že 35 let, a je zadnja leta postajal že skoraj neraben ter je bila preureditev nujno potrebna, g. inž. Lah, ki ima istotako velike zasluge za izvršena dela, je razložil navzočnim delovanje novih naprav. Pri tej priliki so zasadili v spomin viteškega kralja Uedinitelja lipo poleg cerkve.

* **Vdova Pavla Radića na Oplencu.** Dne 11. t. m. je prišla na Oplenc vдова pokojnega ministra Pavla Radića, Ana Radićeva s sinom maturantom Zbiško in hčerko Nado, učenko trgovinske akademije. Z njima je prispel tudi narodni poslanec Mita

Ker govori tako iskreno in sočutno, se omeči tudi njegovo srce in hvaležno ji stisne roko.

«Da, gospodična Neli, rad bi bil vaš prijatelj, če se vam zdim vreden vašega zaupanja. Mogoče, da se boste še prekmalu kesali. Ne poznate me še, ker sem vam kljub vsemu tujec!» doda z grenkim glasom. «Ko pa boste slišali od vašega očeta sam-ga, kako misli on o meni, tedaj se bodo zelo ohladila vaša čustva, ki so bila doslej meni naklonjena!»

«Kako to? Moj oče vendar ne more misliti slabega o vas!»

«Jaz pa mislim, da kljub temu. Vsega tega vam ne bi bil pravil, ker pa vam bo tako vaš oče vse povedal, je bolje, da izveste od mene, zakaj smo se ločili!»

«Ločili? Da, zakaj? Prav tega ne razumem!» mu seže Neli v besedo. «Ali ste ostali v oazi morda zato, da nas zapustite?»

«Gotovo! In če izveste še zakaj —»

«O! Zaradi Brissaka!» zaktiče razburjeno. «Zaradi tega človeka, ki ga ne more nihče trpeti, se je sprl moj oče z vami?»

Sodnik je brez besede prikimal. Potem je povedal, kako je rešil Beduina smrti.

«Ne, ne morem verjeti,» pravi Neli Sodniku, «da se je pustil moj oče preslepiti. Saj ste ravnali vendar popolnoma pravilno in moj oče se je nedvomno prav tako uprl nečloveškemu dejanju kakor vi.»

«Ne gre za to, gospodična Neli! Brissak me je očrnil in z obrekovanjem omajal zaupanje pri vašem očetu!»

«Ni mogoče! Kako more verjeti moj oče obrekovanju takega človeka?» odvrne Neli začudeno. «Povejte mi vse. Hvaležna vam bom, če se mi zapate. Razkrijte mi svoja srca, tudi če mislite, da ne potrebujete mojega sočustvovanja!»

Sodnik ji v kratkih besedah vse pove. Neli ga molče posluša in ga potem začne tolažiti.

Prijazne besede Sodnika pomirijo. In ko mu Neli zatrdi, da mu verjame in da je prepričana o njegovi nedolžnosti, ji Sodnik iz vsega srca odgovori:

«Zato bi me bolelo, če bi mislili slabo o meni. Toda zdaj misliva rajši na beg!» skuša obrniti pogovor. «Če hočeva bežati, je zdaj pripraven čas. Polnoči bo kmalu in upati smeva, da Beduini že spe!»

«Da, da! Beživa! Ne izgublajva več časa!» pritrudi hitro Neli. «Poglejte! Naši stražniki se ne zganajo!»

Sodnik opazuje vse štiri temne postave Beduinov, ki leže na drugi strani dvorišča. Nobena se ne zgane. Meseec obseva samo pol dvorišča, drugo polovico pa zakriva popolna tema.

«Počakajva še četrť ure!» šepne Sodnik. «Če hočeva priti do vhoda, se morava splaziti mimo stražnikov. To bo v popolni temi lažje delo!»

«Ali ni druge poti iz te razvaline?» ga vpraša Neli prav tako tiho in opazuje znožje zidu. «Zdi se mi, da je tu v kotu razpoka.»

Hoče že vstati, da bi pogledala, a Sodnik jo zadrži.

«Previdnosti je treba, da ne zbudiva pozornosti stražnikov!»

«Oh, saj ne vidijo in ne slišijo!»

«Kdo ve? Počakajva še malo!»

Mučno jima je nepremično čakati. Črne senco zidovja postajajo čedalje širše in ko je naposled vse dvorišče zavito v temo, vstane Sodnik prav tiho.

Neli se ga krčevito drži za roko. Tesno ob zidu se plazita proti kotu.

Res jima zija iz debelega zidovja nasproti razpoka, ki je za enega človeka dovolj široka.

Toda Neli je ne bi mogla doseči brez pomoči, ker je previsoko od tal.

Sodnik spleza naprej in ko stoji že v razpoki, poda Neli roke in jo brez šuma potegne k sebi.

Beduini se ne zganajo.

Kam naj se zdaj obrneta? Takšna tema je, da ne vidita pet korakov pred saboj. Z nogami iščeta pot in stopita najprej čez kup kamenja. Zdaj stojita spet pred zidom.

Tako tipata naprej ob zidu, ko zagleda Sodnik iznenađa nekaj belega pod nogami. Skloni se in zasliši globoko dihanje.

V burnus zavrt leži pred njim Beduin v trdem spanju. Če bi ga bil sunil z ного, bi lil teg nemogoč.

Zraven njega leži plamenica, ki jo Sodnik potrebovala jo bosta še.

(Dalje prihodnjic.)

vine», Ljubljana, Knaflova ulica št. 5. Ko prejme založba denar, takoj odpošlje knjigo.

* **Požar v Stopercah.** V eni zadnjih noči je nenadno nastal požar na strehi hiše posestnika Jožefa Vtiča v vasi Grdini, občina Rogatec. Ogenj je popolnoma upepelil leseno, s slamo krito stanovanjsko hišo. Ogenj je prva opazila žena, ki je z vso materinsko požrtvovalnostjo reševala svojih šest otročičev. Posebno je družina nesrečna, ker sta zgorela ves živč in vsa obleka. Požar je nastal, ker so se vaele saje v lesenem dimniku.

* **Huda nesreča pri podiranju drevja** se je pripetila pri Mali Nedelji. Nenadno je padel hrast, ki so ga zažagali, in sta dobila hude poškodbe Brumen Vinko, ki mu je zlomilo nogo, in Brumen Avgust, ki ima pretres možganov. Ponesrečenca sta bila takoj odpeljana z reševalnim avtom v mariborsko bolnišnico. Lažje poškodovana posestnica Krušnjekova se zdravi doma.

* **«Naš Val.»** Prejeli smo 40. številko tega tedenskega časopisa s slikami za radio, gledališče, film, sport in modo. «Naš Val» prinaša na uvodnem mestu izredno zanimiv članek zdravnika doktorja Vanka Kanonija o socialnih in zdravstvenih vprašanjih v naši delavski družini. Rudolf Kresal je prispeval odlično knjižno delo z «Olginim uporom», Viktor Pirnat pa kaj izredno zanimivo «Šentjernejsko procesijo». Nadaljujejo se Sel Catinija roman «Emilio Berenini», aktualna radijska tehnika in vesela tridejanka Josipa Frana Knafliča «Kmečki teater». Zadnja modna poročila in zanimive beležke iz radiofonije in iz filmskega in gledališkega sveta zaključujejo uredniški del tega našega edinega slikanega tedenskega časopisa, ki ima stalno 12 strani obsegajočo prilogo s slovenskim programom vseh važnih evropskih oddajnih postaj. Zahtevajte še danes brezplačno na ogled eno številko tega časopisa, ki stane mesečno komaj dvanajst dinarjev. Pišite na naslov: «Naš Val», Ljubljana.

* **Živa zakopana.** 55letna Jelica Mužarjeva, žena posestnika, mati osmih otrok, je bolehalo že deset let, ob koncu novembra letos pa je umrla. Pokopali so jo na župnem pokopališču v Petrovskem. Ker je bil pri pogrebu že mrak, grobar ni povsem zagrebel jame, ampak je zmetal na krsto le toliko prsti, da je pokril krsto. Ko je drugo jutro prišel, da bi zmetal na krsto še ostalo zemljo, je na svoje presenečenje zaslišal iz groba zamolkel ropot. Isto so slišali tudi trije kmetje, ki so šli zjutraj mimo groba. Grobar je takoj šel k župniku ter mu sporočil, kaj je slišal. Odkopali so grob in odprli krsto. Ko so dvignili pokrov, so našli pokojnico v čudnem položaju. Obraz je bil obrnjen na levo stran, okrog ust in nosu je bila krvava, spodnja ustnica pa je bila ranjena. Leva roka ji je ležala na prsih, desna pa ob telesu. Usta so bila odprta, obraz pa v strašni grozi iznakažen. Zadevo so takoj prijavili sreskemu načelnstvu v Krapini, ki je poslalo zdravniško komisijo. Zdravniki so pregledali truplo pokojnice in ugotovili, da jo je najbrž zadela kap in da je bila v takem stanju pokopana. V grobu pa se je zadušila in umrla. Ko se je komisija prepričala, da ne gre za zločin, so pokojnico spet pokopali.

* **Pod mu je pogorel.** Nedavno zjutraj je nastal požar pri posestniku Jožetu Moharju na Krki. Goreti je začelo na podu, ki je zgorel z vso krmom in slamo vred. Goreči pod se je sesul na klet in je bilo posestniku zaradi tega uničenih tudi mnogo poljskih pridelkov. Na kraj požara so poleg drugih prihiteli tudi novomeški gasilci, ki so preprečili, da se ogenj ni razširil na druga poslopja. Takoj po požaru so se začele širiti vesti, da je bil pod zažgan.

* **Samomor v Mozlju.** Posestnikov sin Franc Jaklič iz Črnega potoka je dalje časa bolchal za jetiko. Letošnjo jesen se mu je zdravstveno stanje zelo poslabšalo, da je izgubil vsako upanje na ozdravitev. Zato si je vzjel življenje. Po zdravniškem mnenju je storil samomor v trenutni zmedenosti, zaradi česar je bil cerkveno pokopan.

* **Otrok je utonil.** Prejšnje dni je pričel pritiskati mraz. Cerkniško jezero, ki je močno naraslo, je na nekaterih mestih zamrznilo in šolarji so se šli drsat; Alojzij Mestek, Anton Ponikvar

in Lovko, Dokler se je drsal vsak posamezno, je leđ vzdržal. Tako so dobili pogum, prijeli so se za roke in se zadržali po ledu, ki pa teže ni več vzdržal. Na pomoč je priteknel posestnik Janez Lovko. S težavo je rešil Ponikvarja in Lovka s tem, da jima je podal lato, katere sta se oprijela. Mestka pa ni mogel več rešiti. Mrtvega so potegnili iz vode.

* **Huda nesreča v senjskem rudniku.** V senjskem premogovniku, ki je državno podjetje, se je pripetila huda nesreča. Pri tej nesreči je izgubil življenje rudar Anton Šintarič, oče šestih otrok, doma iz novomeškega sreza. Ponesrečeni rudar je bil član skupine kopačev, ki je delala v 120 m globokem rovu. Anton Šintarič je sam kopal v malem stranskem rovu, ko so popustile opore ter je jamo od vhoda proti sredini zasul velik sklad premoga in kamenja. Tovariši, zaposleni v glavnem rovu, so videli nesrečo in sprva tudi slišali tovariša, ki je z druge strani plazju klical na pomoč. Takoj so se lotili reševalnega dela, ki pa je bilo zelo naporeno in zamudno. Zasutemu rudarju ni bilo mogoče pomagati. Nanj se je zrušilo za blizu 3000 kg premoga in kamenja. Nesreča se je pripetila po golem naključju.

* **Nova žrtev neprevidnega lovca.** V petek je bil žalosten deževen dan. Prav tako žalosten je bil tudi pogreb iz ljubljanske bolnišnice. Pokojnik, kmečki sin z Roba pri Turjaku, je bil pred štirinajstimi dnevi na lovu z ljubljanskimi loveci. Pri tej priliki je bil obstreljen. Kdo ga je obstrelil, bodo oblastva že ugotovila. Gotovo pa je, da ga je eden izmed lovcev. Nesrečnik je dobil več šiber v glavo in v trebuh. Zdravniki v bolnišnici so napeli vse sile, da bi ga rešili. V velikih skrbih za obstreljenca je bil tudi najemnik lovišča, toda pomoči ni bilo. Smrt je povzročila po štirinajstih dneh trpljenja šibra, ki je bila zadela nesrečnika v oko. To pa ni bil edini primer obstreljenja v pretekli lovski sezoni. V korist ljudstva na deželi je, da oblastva ali popolnoma preprečijo tako zvane brakade, kjer se strelja in poka na desno in levo, kjer se rani mnogo živali in so v nevarnosti tudi ljudje, bodisi lovci kakor tudi pravi prijatelji prirode, ki kaj radi pohite ob nedeljah v gozd na odih. Mar zaradi gospodov lovcev, ki jih posebno v nedeljah kar mrgoli po gozdovih, ne bodo mogli nobrega zraka potrebni meščani v lepo prirodo? Dokler je bilo še malo lovcev, je bilo to pač vse drugače, toda zdaj se vozijo iz mesta polni avtobusi od pete do nog oboroženih meščanov lovcev. Take družbe so včasih ostajale v mestni okolici, zdaj pa še vozijo že v zelo oddaljene kraje, posebno proti Kočevju. Če oblastva drugega ne store, naj zahtevajo, da bodo take brakade pravočasno prijavljene, vsaj štirinajst dni prej, preden se vrše. Nadalje naj oblastva preskrbe, da je tak del gozda dobro zavarovan, da so taki deli ali označeni s tablicami ali pa s posebnimi pazniki. Take označbe bi bil prav dobro došle tudi lovcem, ki se izgube v gozdu in zaidejo, kakor se je zgodilo letos ljubljanskim lovecem v Kočevju, celo v sosedne revirje. Pred lovci niti živina ni več varna. Prav zdaj, ko loveci pričakujejo novi lovski zakon, naj bi napeli posestniki gozdov vse sile, da se uredi take zadevščine.

* **Pometamo!** Vse blago lanskega leta in kar ni več moderno, hočem prodati za božičnico, in sicer za vsako ceno, samo da pride iz trgovine. Stermeck, Celje.

* **Um se mu je omračil.** Iz Leskovca pišejo: V jutrnjih urah pretekle nedelje se je neki mladenič pojavil s kolom v vasi in pobil šipe pri več posestnikih. Nato je napadel avtobus, ki vzdruže zvezo med Krškimi in Novim mestom. Od šoferja je zahteval samokres, a ker ga šofer ni imel, je slabomnež pobil tri šipe avtobusa. Zatem je napadel poštovo uslužbenko, ki je zbežala na poštni urad. Toda slabomnež tudi tam ni prizanašal. Razbil je šipe, češ da je poštni upravnik tišči, ki ne da denarja, zatem pa nevarno udaril gospo, ki je prihitele poštni uslužbenki na pomoč. Iz nove škarpe, ki je narejena ob razširjeni cesti, je na vsak način hotel dobiti korenja in jo je na nekaj mestih poškodoval. Ko je minila jutroja maša, se je pojavil na trgu pred cerkvijo in je nekemu moškemu prebil

žilo. Nato so ga moške s skupno močjo ukrotili in vtaknili v prisilni jopič. Nesrečnega mladeniča so odpeljali v Ljubljano.

* **Požar v Starem trgu pri Pragerskem.** Nedavno zvečer je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Blaža Faleža v Starem logu, občina Pragersko. K sreči so domači še pravočasno opazili ogenj ter ga omejili, da se ni razširil na stanovanjsko poslopje. Škoda je velika. Slednjic so se pri pogorišču še stekli neki fantje, ki so pomagali gasiti. Na bojišču je obležal eden izmed njih z zaboleno nogo.

* **Nesreča pri podiranju drevja.** 45letni posestnik Srečko Budina iz Bučkovcev je v gozdu podiral draveca. Pri tem je zgrmel drevo nepričakovano preko njega in mu levo nogo čisto zmečkalo. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

* **Kap ga je zadela.** V Metliki je preminul g. Janez Ivanetič, star 74 let, bivši oskrbnik na pošti pri Guštinu. Živel je sam zase v hišici na Hribu. Ker se usodnega dne ni pokazal iz zaklenjene hišice, so sosedi poklicali orožnike, ki so vlomili vrata in našli starčka nezavestnega. Zdravnik g. dr. Omanhen je ugotovil, da je starčka zadela kap. Blag mu spomin!

* **Smrtna nesreča.** Predzadnje nedeljo se je v Metliki smrtno ponesrečil 28letni Mirko Weiss. Pokojnik je rad pritrkaval in je tudi omenjeno nedeljo na vse zgodaj pohitel v zvonik. Sv. Miklavž je metliški patron in je Weiss z zvonjenjem vabil ljudi k jutrnici. Med potrkavanjem je dobil božjasten napad in je padel čez ograjo v lini na cerkveno streho in nato na tla. Čez pol ure je za poškodbami umrl.

* **V Muri je utonil.** Pred kratkim so opazili orožniki v Muri nad državnim mostom pri Cmureku moškega. Bil je 70letni posestnik Alojzij Gangl. Orožniki so ga potegnili iz vode. Ker je bil še živ, so poklicali zdravnika iz Zgornjega Cmureka. Še preden pa je prispela pomoč, je Gangl umrl. Niso še ugotovili, ali gre za nesrečo ali za samomor. Pokojnika so pokopali na pokopališču pri Mariji Snežni.

* **Deklico z dvema glavama** je rodila te dni žena kmeta Matije Hermana v Rumi. Mestni fizik, ki je novorojenčka pregledal, je izjavil, da je morala mati v času nosnosti pasti ali na kak drug način poškodovati detetovo glavo, kar je imelo za vzrok formiranje dveh glav. Detetovo telo je sicer normalno, samo otrok ne more sprejemati hrane, zaradi česar je obsojen na smrt.

* **Požar v Zgornjih Jablanah.** Nedavno zvečer je nastal ogenj v gospodarskem poslojju posestnika Fingusta Jožefa v Zgornjih Jablanah. S poslojjem vred je zgorelo mnogo slame, sena in poljskih pridelkov. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Mihovcev, Šikol in Cirkovcev, ki se jim je posrečilo ogenj omejiti in preprečiti še večjo nesrečo. V kratkem času je to že tretji požar v okolišju Cirkovcev. Ni izključeno, da je na delu zlobna roka.

* **Huda nesreča otroka.** V ljubljansko bolnišnico so prinesli enoletnega Vladimira, sinčka delovodje g. Kržiča iz Kamnika pri Preserju. Pri Kržičevih so se otroci igrali v kuhinji in eden izmed otrok je v trenutku, ko se je mati odstranila iz kuhinje, vtaknil v štedilnik neko lahko vnetljivo stvar, najbrž glavnik. Ogenj je hušknil iz ognjišča ter opekel Vladimira po obrazu in vsem telesu. Malčkove poškodbe so smrtno nevarne.

* **Žrtve požara.** Dne 5. t. m. je pri posestniku Marku Horvatu v Trbegovcih okraj Ljutomer, nastal požar, ki je upepelil vso domačijo. Pri reševanju živine iz hleva je na Horvata padel goreči strop in ga pokopal pod seboj. K sreči so gasilci opazili nesrečo in ga rešili smrti, dobil pa je tako hude poškodbe, da so ga morali prepeljati v tujsko bolnišnico, kjer so ugotovili smrtno nevarne poškodbe. Marko Horvat je star že 70 let in je ugleden posestnik v Trbegovcih.

* **Vojni ujetnik se vrača po 21 letih.** Milovan Savič iz Badnjevca pri Lapovu je leta 1913. za časa srbsko-bolgarske vojne kot novinec stopil v srbsko vojsko. Bolgari so ga ujeli, a se mu je posrečilo, da je pobegnil iz bolgarskega vojnega ujetništva v Rumunijo, od tam pa na Madžarsko, kjer je dobil delo v nekem mlinu pri Debracinu. Tam ga je zalotila tudi svetovna vojna. Bil je slaboten, pa

mu niso delali posebnih sitnosti. Madžari so ga sicer smatrali za nekakega ujetnika, a se je mogel precej svobodno gibati. Celó oženili so ga z neko Rumunko, ki mu je rodila štiri sinove. Nepismen je sicer poizkušal, da bi se vrnil v domovino, pa se mu ni posrečilo. Šele pred dvema letoma je njegov brat dobil prvo pismo od njega. Poslal mu je vse potrebne listine. Ni hotel sprejeti madžarskega državljanstva, pa je moral prositi za dovoljenje, da sme prebivati na madžarskem ozemlju. Zdaj, ko so Madžari začeli izganjati jugoslovenske državljane, je bil Savič med prvimi, ki je dobil ukaz, da zapusti Madžarsko. Tako je prišel s svojo družino v svoj domači kraj. Pripeljali se s seboj tudi svoje reči, a jim je morala občina plačati prevoznino, ker so bili čisto brez sredstev. Milovan ni nikogar več poznal v domačem kraju, niti svojega brata. Žena in otroci ne govore našega jezika. Vere so pač pravoslavne. Izgnanec zdaj prosi kmetijsko ministrstvo, da bi mu dodelilo malo zemlje, da bi jo obdeloval in mogel preživljati sebe in družino.

* **Neznana obupanka.** V Trebnjem se je v hotelu zastrepila neka tujka in je na prevozu v novo-meško banovinsko žensko bolnišnico izdihnila. V njeni ročni torbici so varnostni organi sicer našli poleg gotovine v znesku 286 Din tudi listek z imenom Ana Javnikar, ločena šivilja, Ljubljana, Šiška, Medvedova 3, pristojna v Škofjo Loko. Vendar se je pojavil upravičen dvom, da bi bilo to pravo ime nesrečne tujke, ker pristojna občina Škofja Loka o tej osebi ničesar ne ve. Tujka, ki je bila drugi dan pokopana na novomeškem pokopališču, je štela 35 do 40 let, je srednje postave, pristrizanih črnih las, napravljena v rjavo obleko z belim ovrtnikom, po vrhu pa je imela lahek siv plašč, nizke črne čevlje in na glavi sivkasto čepico. Osebe, ki bi mogle dati o samomirliki kakršnekoli podatke, naj to prijavijo najbližji orožniški postaji.

* **Elektrika je ubila sina edinca.** Te dni sta bila neki pomočnik in 16letni vajenec Stanko Sovinek, nameščena v transformatorskem podjetju Franca Belaka v Celju, zaposljena pri zamenjavi drog na električnem daljnovodu v Šmarjeti pri Celju. Delala sta blizu transformatorja v Šmarjeti. Tok v daljnovodu v smeri proti Šmarjeti je bil odklopljen, medtem ko ga v smeri proti Škofji vasi niso izklopili. Sovinek je še vprašal delavce, ki so tam kopali za nove droge, ali je tok proti Škofji vasi izklopljen, kar so mu delavci potrdili. Fant je nato splezal na prvi vod poleg transformatorja in odklopil obe žici, pri čemer je nastal spoj. Električni tok je nesrečneža na mestu usmrtil. Mrtvega fanta so spravili z droga in ga prepeljali na njegov dom v Gaberju. Pokojnik je bil edini sin avtomobilskega prevoznika Sovinka v Gaberju.

* **Tudi žena na kmetih se mora izobraziti!** Osnovna šola ji da le najnujnejšo vzgojo, za praktično življenje pa pomeni prav malo. Vzrokov za to je dovolj. V tistih letih, ko hodimo v šolo, še nismo dovolj razviti, da bi se mogli seznaniti z vsemi težavami, ki se pokažejo v življenju. Kaj ve dekle o zakonu, preden stopi pred oltar? Skoraj nič. Kaj ve o gospodinjstvu? To, kar vidi drugje, posnema, čeprav ni zmeraj najboljša. In o vzgoji otrok? Skoraj nič. Otroke mora prepustiti bolj samim sebi, čeprav pri tem ne pomisli, kakšno škodo utegnejo utrpeti zaradi tega. Prav tako je tudi z zdravjem in še mnogimi drugimi rečmi, kakor z ročnim delom, šivanjem oblek, vrtnarstvom in kuhinjo. Toliko vprašanj zastavi življenje vsak dan vsaki ženi, pa si ne ve odgovora nanje. Prav zaradi tega bi morala imeti vsaka žena vsevednega prijatelja, ki bi jo znal vselej dobro poučiti. Tak nenadomestljiv prijatelj je ženski list, ki jo pouči o vseh vprašanjih, ki smo jih prej omenili. Nedvomno najprimernejši ženski list za vsako mlado gospodinjstvo, pa tudi za vsako izkušeno ženo je mesečnik «Žena in dom». Razen poučnih člankov, ki bodo prišli vsaki ženi prav, prinaša v vsaki številki tudi obilo zanimivih povesti in člankov iz vseh delov sveta, okrašenih z mnogimi slikami. Za tiste žene, ki šivajo obleke in perilo zase in za otroke kar doma, prinaša tudi stalno krojno polo s samimi lepimi in praktičnimi vzorci. Vseletna naročnina, ki pa se lahko plačuje tudi v četrtletnih

ali polletnih obrokih, stane za list in krojno polo le 68 dinarjev. Razen tega izdaja založba vsako leto tudi po pet gospodinjstvih knjig, ki stanejo vse skupaj samo 37 dinarjev, dočim stane vsaka knjiga v knjigarni 30 dinarjev. Vsem, ki se za list zanimajo, pošlje uprava prav rada prvo številko za leto 1935., ki je pravkar izšla, brezplačno na ogled. Zahtevajte jo, da se boste lahko prepričale o njeni vzorni vsebini. Naroča se pri upravi «Žena in dom» v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10 d.

* **Požar sredi Mirne peči.** V noči na 14. t. m. je nastal sredi Mirne peči nevaren požar. Goreti je začelo v hlevu znanega motociklističnega dirkača Ludovika Stariča iz Tržišča. Hlev je zgorel do tal. Užgala se je tudi hiša, katere zgornji del je ogenj uničil. Domači gasilci so se požrtvovalno trudili, da zajeze požar. Na pomoč so pozneje prišli tudi novomeški gasilci, ki so bili pa že med potjo obveščeni, da je ogenj zaduščen in vsaka nevarnost odstranjena. Ogenj je bil menda potaknjen.

* **Obstreljenec je kroglo izpljunil.** V mariborsko bolnišnico so pripeljali iz Škol 26letnega Franca Napasta iz Stražgonjcev. V neki gostilni v Školah je prišlo do prepira, počila je pištola in Napasta je zadela krogla naravnost v usta in mu razmesarila vso zgornjo čeljust. V bolnišnici so Napasta takoj preiskali z Röntgenovimi žarki, ker so se bali, da mu je obtičala krogla kje v lobanji. Ranjenec pa je s težavo govoreč pomiril zdravnika, češ da je kroglo izpljunil. Strel ga je zadel v zobovje, krogla je izbila vrsto kočnikov, pri tem pa je izgubila moč in obstreljenec jo je z izbitimi zobmi vred izpljunil.

* **Pastir je zažgal.** V Račah so zgoreli hlevi pri posestniku Katarini Kozoderčevi. Požar je zanel 14letni pastir Alojzij Marčič. Svetil je zvečer s svetilko pri svinjaku. Pri tem je dvignil petrolejko nad glavo ter jo nehote pritaknil h kupu prediva, ki je v trenutku vzplamtel.

BANKA BARUCH

15, Rue Lafayette, PARIS

Želi vsem svojim klientom v Jugoslaviji, Franciji, Belgiji in Holandiji srečen božič in veselo novo leto.

* **Morilec Juhant si je prerezal žile.** Nedavno zvečer je poizkušal izvršiti zverinski roparski morilec Oskar Juhant v celici mariborske jetnišnice samomor. Zbrusil je na cementnem taku košček pločevine ter si prerezal žile na desnici. Sojetnik, ki je z Juhantom skupaj zaprt, se je prebudil ter sklical stražnike, ki so našli Juhanta še živega. Takojšnja zdravniška pomoč pa mu je rešila življenje.

* **Anton Trdin še enkrat pred velikim senatom.** Po sodbi zaradi umora Valentina Trdina v Črnem grabnu je bil morilec Herle že odveden v mariborsko kaznilnico, Antonija Trdinova pa v begunjsko žensko kaznilnico. Ostal je v ljubljanskih zaporih še Anton Trdin, ki se je moral te dni pred velikim senatom s še štirimi obtoženci zagovarjati zaradi krive prisega in narejanja lažnih listin. V dvorano je stopil v kaznilniški obleki z gosto črno brado in obut v svoje turistovske čevlje. Miha Trdin je bil z bratom Antonom na Holandskem. Imel je tam kantino, pa mu je Fran Vodlan, trgovec v Zagorju, poslal 1930. leta 12.296 litrov haložana. Miha ni plačal. Vodlan ga je težil pri ljubljanskem okrožnem sodišču, nato pa zarubil posestnika Pestotnika Franca, ki je Mihaela dolgoval 50.000 Din. Začela se je civilna pravda, v kateri je Vodlan tožil Pestotnika za 20.652 Din. Tu je Anton Trdin prisegel, da mu je Miha odstopil omenjeno terjatev že na Holandskem. Napravili so tam tudi najprej slovensko odstopno izjavo, pozneje pa nemško listino, ki je imela datum pomaknjen za nekaj mesecev nazaj. Te listine je predložil Anton tudi ljubljanskemu sodišču. V zvezi s trojansko sodbo je bil Anton Trdin zdaj obsojen zaradi prestopka naprave lažne listine, ker je v njej datum predrugail, na domratno robijo, 600 Din denarne kazni in v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Oškodovanec Vo-

dlan Fran se je zavrnil na civilno pravdno pot. Vsi ostali obtoženci so bili oproščeni.

* **Za rop in poboj 12 let.** Poročali smo že o grozovitem razbojstvu v Virju pri Medvodah. Brezposelni Jože Mavrin je s sekiro pobil samotno prebivalko Ivanko Kafolovo in ji odnesel 2000 dinarjev. Veliki kazenski senat v Ljubljani je te dni razpravljal o tem žalostnem dogodku. Mavrin poseduje hišico z velikim vrtom in njivo, je oženjen in oče devetletne hčerke. Senat ga je obsodil na 12 let robije.

* **Nočna tatvina in vlom na Vidmu.** V eni izmed zadnjih noči so bili na Vidmu pri Krškem na delu neznan zlikovec, ki so si tokrat izbrali pot v svinjak restavraterke Roze Kunejeve in pa v pisarno progovnega mojstra Karla Dvořaka. V svinjaku so si zaklali prašiča in ga odnesli. Iz pisarne progovnega mojstra so odnesli 300 Din. Srečo so preizkusili še v isti noči pri Simičku, a jih je prepodil hlapec.

* **Smodnik in dinamon so ukradli.** Te dni so neznan storilec v gozdu pri Irči vasi blizu Novega mesta vlomili v skladišče smodnika, ki ga ima tam trgovec Franc Kastelic iz Novega mesta. Vlomilci so odnesli okrog 40 kg smodnika in 6 kg dinamona. Dinamon uporabljajo tudi nepoklicani ribiči, da z njim ubijajo ribe, pa tudi lovski tatovi. Verjetno je, da je vse to razstrelivo postalo plen teh nepridipravov.

* **Po nekaj minutah mrtva.** Na zatožni klopi v Mariboru je sedel 17letni posestnikov sin s Prevalj, ker je po nesrečnem naključju sprožil puško proti Frančiški Praznikovi, ki je nekaj minut nato umrla za poškodbo. Obtoženec je bil zaradi malomarnosti v rabi orožja obsojen na štiri mesece zapora pogojno na dve leti.

* **S sekiro je umorila svojega priležnika.** Ljubljano je v nedeljo spet razburil krvav zločin. Frančiška Planinškova, 30letna prodajalka, pristojna v Smartno pri Litiji, je stanovala že od 1. novembra kot podnajemnica pri zakoncih Živčevih v Zgornji Šiški. Pri njej je bil nekaj časa tudi njen bivši mož, po poklicu mesarski pomočnik, s katerim se je poročila letos 5. februarja in se že maja od njega ločila. Tudi zdaj nista dolgo ostala skupaj in je mož spet izginil. V hišo k Živčevim je zahajal že precej časa 41letni zidar Ivan Štrukelj, doma iz Sempasa pri Gorici na Primorskem. Ta se je že nekaj časa oziral za mlado ločenko, ki je imela pri sebi 13mesečnega otroka. Tudi Planinškova se ni zdelo nedostopna. Počasi sta se privadila drug drugega in sta začela živeti v skupnem gospodinjstvu. Spočetka je bilo njuno razmerje prav pristrčno, počasi pa so nastopile razne motnje. Planinškova je silno ljubila svojega otroka, a Štrukelj se je vedno obregal vanj. Zadnje dneve je bil Štrukelj še bolj siten. Bil je brez posla kakor Planinškova in je ostajal pretežno doma. Denar, ki ga je imel baje precej, mu ni šel rad izpod palca. V soboto ga je spet terjala za manjši znesek. On pa ji denarja ni bil voljan dati. Sedel je na kolo, se odpeljal v mesto in se vrnil šele zvečer. Planinškova mu je pripravila za večerjo nekaj krompirja, nato pa je Štrukelj zahteval tudi čaj. Ker ga ni dobil takoj, je stopil k Živčevim, nato pa je Planinškova prinesla čaj za njim. Preden sta šla spat, sta se spet prepirala. Zdaj pa zaradi otroka, ki je jokal, Štrukelj se je pritoževal, da ne more spati. Godrnjal je toliko časa, da se je Planinškova razjezila in mu začela očitati to in ono. Zjutraj, nekako ob 6., je otrok spet jokal. Tedaj se je Štrukelj znova razburil in spet sta si bila z žensko v bcsedah. Potem pa se je zgodilo krvavo dejanje: Kaj se je dogajalo v duši mlade ženke, je težko uganiti. Štrukelj je morda že spet zadremal ali pa je še bedel, ko je padla nanj sekira. Zavihtela jo je Planinškova, in sicer ne samo enkrat. Mož je dobil z vrezninami vred okrog 15 udarcev, od katerih je pet ali šest smrtnih. Planinškova je zjutraj okrog 8. stopila na hodnik, nato pa odšla v stanovanje Živčevih. Prosila je gospo, naj ji varuje za nekaj ur otroka, češ da mora po opravljeni Vevče. Živčeva je otroka rada sprejela, Planinškova pa je odbrzela iz hiše, še poprej je pa zaklenila vrata svoje sobice. Kmalu se je stanoval-

cev v hiši polotil sum. Na stranišču so opazili nekaj krvavih madežev, obenem pa so odkrili tudi škaf z namočenim krvavim perilom. Ker Struklja proti navadi ni bilo na spregled, je Zivic snel v vratih šipe in zlezal v sobo. Takoj je opazil na tleh krvave madeže, sklonivši pa se pod posteljo, je opazil tam človeške noga. Na svojo grozo je ugotovil, da leži spodaj njegov prijatelj Ivan Strukelj umorjen. O strašni ugotovitvi so Zivčevi takoj poročali stražnici v Šiški. Aretirana Planinškova zločina ni tajila. Rekla je, da sama ne ve, kako se je odločila za grozno dejanje.

* **Na begu obstreljen po naključju.** Po sobotnem vlamu v škocijanski poštni urad so orožniki z domačini vred pohiteli na lov za vlomilcem. Sled je držala v bližnji gozd, kjer so zasledovalci kmalu zagledali pobeglega vlomilca. Pri divjem lovu za beguncem je nenačno odjeknil strel iz lovske puške, ki se je sprožila enemu izmed zasledovalcev, ko se je spotaknil ob korenini in padel s puško vred. Takoj nato je na drugi strani odjeknil divji cev, ko se je spotaknil ob korenini in padel s puško po čudnem naključju ranil v desno pleče in na desni strani glave. Zasledovalci so se hitro znašli okrog begunca in mu za silo obvezali rane, nato so ga pa odvedli na orožniško postajo, kjer so v njem spoznali 40letnega kočarja Ivana Zupanca, družinskega očeta iz Stare Bučke in pristojnega v št. Rupert. Po kratkem zasliševanju je priznal vlom v poštni urad, nato so ga pa prepeljali v preiskovalni zapor, kjer mu je jetniški zdravnik dr. Ignac Pavlič pregledal poškodbe in ga operiral. Zupančevi poškodbi nista nevarni.

* **Nenavadna eksplozija.** V Ribnem pri Bledu se je pripetila neobičajna nezgoda. Gospa Francka Mencingerjeva, šivilja, je kakor običajno vsak dan napolnila pločevinasti ogrevač z vročo vodo, da bi pogrela pri njej stanujočemu upokojenemu uradniku posteljo. Ogrevač je nato dobro zaprla in ga položila na štedilnik. Ker je prav kuhala za obed in pripravljala oglje za likalnik, je močno kurila v štedilniku. Naenkrat pa je nastal pok. Ogrevač je para raznesla in njegove dele zagnala s tako silo v strop, da je nastala v njem luknja. Mencingerjevi pa je puhnila para naravnost v obraz in je sirota padla na tla, kjer je obležala nezavestna. Seveda je para napolnila tudi vso kuhinjo. Ko se je čez nekoliko časa gospa zopet zavedla, je le s težavo vstala in odprla vrata, da je para izginila iz kuhinje. Mencingerjeva ima obraz ves oparjen in tako zatekel, da le s težavo gleda. Pri padcu si je poškodovala tudi desnico, ki je do komolca vsa otekla ter jo le s težavo giblje.

* **Zaradi litra vina pred sodniki.** Sodniki malega kazenskega senata v Mariboru so izrekli te dni zadnjo besedo h krvavemu boju z noži. Letos 1. julija je bila v Makolah gasilska veselica. Tu so se zabavali tudi brata 25letni Ivan in 22letni Lenart Jurečko in njuna sestra in njen zaročenec Peter Kropc. Vsi so bili zelo dobre volje in Kropc je prav pridno dajal za vino. Kot zaročenec je samezavestno zatrjeval, da bo on plačal vso pijačo. A ko je krčmar zahteval denar, se je prej tako ponosni Peter potuhnil in ni hotel ničesar vedeti o svoji obljubi. To pa je brata Jurečka tako razsrdilo, da se je vnel oster prepir. Toda kmalu so se pomirili in oba brata sta sama odšla domov v Pečke. Pozno v noči sta se Kropc in njegova zaročenka vračala proti domu. Pri slovesu pa sta planila na Petra oba Jurečka in ga pričela obdelavati z noži. Seveda se je tudi Kropc branil s istim orožjem. Toda podlegel je premoči in obležal v mlaki krvi, ranjen na 19 mestih. Sodišče je obsodilo Ivana Jurečka na šest mesecev, njegovega brata Lenarta pa na pet mesecev strogega zopora.

* **Smrtna nesreča 12letnega dečka.** Predzadnjo nedeljo med popoldanskim cerkvenim opravilom se je napotil 12letni Francek Jeglič s svojim tovarišem na pokopališče farne cerkve v Podbrezjah. Ogletovala sta spomenike. Francek pa je hotel na vsak način splezati na visok nagrobni kamen. Ko je plezal nanj, se je spomenik nagnil, ga podrl in ubil. Ljudje, ki so bili v bližini, so mu prihiteli na pomoč. Odvalili so kamen z zgnečenega telesa, a bilo je prepozno. Nesrečni deček je sin posestnika Jerneja Jegliča iz Podtabora pri Naklem.

* **Samomor zaradi nesrečne ljubezni.** Pri neki družini v rdeči hiši na Poljanski cesti v Ljubljani je služila 23letna Antonija Gasperčeva, rojena v Pregradi, občina Desenič na Hrvaškem. Prišla je približno pred dvema mesecema in so jo imeli pri hiši zaradi njenega lepega in mirnega vedenja zelo radi. Mladenka je bila doma iz boljše hiše in ji prav za prav ne bi bilo treba služiti. Menda je bil glavni vzrok, da je prišla v Ljubljano, brezmejna ljubezen do fanta, ki služi zdaj pri vojaki v Ljubljani. Prevelika ljubezen, v kateri je bila kruto varana, jo je pa tudi pognala v smrt. Ko je gospodinja zjutraj te dni vstala in stopila v kuhinjo, je takoj začutila oster duh po plinu in videla je, da je plin odprt in da uhaja. Naglo je zaprla plin ter pristopila k postelji, na kateri je ležala Gasperčeva. Mladenka se ni več genila.

* **Vedeževalka in njene žrtve.** Zanimiv primer se je obravnaval pri mariborskem sodišču. Zagovarjala se je 36letna postrežnica Marija Voglarjeva iz Metelkove ulice, ker je natvezla Ivani Drevenškovi in Katarini Roginovi, da ima neko čarovniško knjigo, ki pomaga zdraviti bolezn pri ljudeh in pri živini. Drevenškova je doma iz Pobrežja pri Ptujju in je v življenjskih težavah iskala pomoči in leka. Izvedela je, da živi v Mariboru Marija Voglarjeva, ki zna iz kart brati bodočnost in ki tudi pozna razne čarovnije. Prišla je v Maribor, kjer je od Voglarjeve izvedela, da lahko dobi neko čarovniško knjigo, ki pa stane 218 dinarjev. Drevenškova je knjigo pridno prebirala, učinkov pa ni bilo. Črna knjiga je bila navaden slovensko-latinski slovar. Pohitela je spet v Maribor, kjer je prosila Voglarjevo za močnejšo knjigo. Voglarjeva ji je izročila brevir in označila s svinčnikom mesta, ki naj jih Drevenškova prebira in ki jih ne sme čitati. Drevenškovi navzlic vsemu ni hotelo vziti solnce sreče. Polastili so se je dvomi, in ko ji je neki dijak povedal, da je črna knjiga čisto navaden brevir, se je Drevenškova ujezila, prišla v Maribor ter Voglarjevo naznanila oblastvom. Mariborski varnostni cigani so si dali najprej prerokovati bodočnost, nato pa so vedeževalko odvedli na policijo. Voglarjeva se je zagovarjala, češ da je dala za vsak brevir 330 Din in za vsak slovar 170 Din. Tudi je imela stike z nekim profesorjem v Gradcu, ki ji je do meje prinesel neko čarovniško knjigo, ki so mu jo pa obmejni organi zaplenili. Razen tega je moral plačati baje 300 dinarjev globe. O globi pa niso carinska oblastva vedela ničesar izpovedati, zaradi česar ni Voglarjevi ta njen zagovor nič pomagal. Zdaj je sedela Voglarjeva na zatožni klopi in z njo vred lahkovernost, ki se je drži še danes toliko ljudi. V teku razprave so se pokazali razni zanimivi zapletljaji, ki so zahtevali zaslišanje še novih prič. Zato je bila razprava odgojena.

* **Nova tvornica v Mengšu.** Ob cesti, ki drži s postaje v Jaršah proti Mengšu, zidajo novo tvornico, v kateri bodo izdelovali razne kemikalije in kemične potrebščine. Tvornica, ki jo zida neka ljubljanska družba, bo stala na odprtem polju na prav lepem kraju in bo baje že ta mesec pod streho.

* **Za zmerom je zaspal.** V Zagrebu je v neki gostilni umrl za srčno kapjo stari berač Ivan Ziegler, po rodu iz Nove vasi pri Ptujju. Ker je bil truden, je sedel za mizo in mirno obsedel. Šele pozneje so opazili, da je mrtev.

* **Smrt stotridesetletne starke.** V bosanski vasi Polomu je umrla najstarejša žena drinske banovine Alka Omerovičeva v visoki starosti 130 let. Šla je k vodnjaku po vodo, kjer jo je zadela kap.

* **Tisočaki so mu dišali.** Lastnik znanega Nastranovega mлина v Radomlju g. Ivan Nastran je kupil na borzi tri vagone banatske pšenice, ki bi morala biti natovorjena nekje v Banatu. Kmalu po sklenjeni kupčiji se je oglašil v Nastranovem mlinu pri knjigovodji g. Lovšinu prodajalec iz Banata z duplikati tovornih listov, češ da je pšenico že odposlal in da je morala že dospeti na postajo v Jaršah. Bil je preprosto obledel, neprisljčenega vedenja in po vsem videzu vojvodinski Nemeec. Prosil je, da bi mu izplačali 45.000 Din za pšenico, ki jo je dobavil Nastranovemu mlinu. Knjigovodja g. Lovšin ni imel povoda sumiti o kakem nameravanem

sleparstvu. Mlin dobiva vsak teden vagonске pošiljke pšenice in ta način obračunavanja in plačevanja je prav običajen. Duplikati tovornih listov so bili videti povsem pravilni. Opremljeni so bili z vsemi žigi firme in železnice, iz katerih je bilo razvidno, da je bila pšenica oddana na železniški postaji Boki v Vojvodini. Vendar pa je zbudilo sum dejstvo, da pšenica še ni dospela na postajo v Jaršah in da so se žigi na duplikatih malenkostno le razlikovali od običajnih postajnih žigov. G. Lovšin ni hotel tujcu izplačati visoke vsote, dokler ne dospe blago, povabil pa ga je, naj počaka do naslednjega dne. Ko je medtem poizvedoval, je tujec brez svedu izginil s svojimi duplikati tovornih listov, ki so bili seveda ponarejeni. Orožniške poizvedbe niso mogle odkriti sledu za tujcem.

* **Dober plen orožnikov.** Ptujski orožniki so prijeli 25letnega Julija Koresa od Sv. Roka ob Sotli, ker je osumljen, da je kradel kolesa. Pri hišni preiskavi so našli veliko zalogo ukradenih koles in raznih delov. Zalogo so zaplenili, Koresa pa izročili sodišču.

* **Rokovnjaštvo okrog Boča.** Iz Poljčan nam pišejo: Zaradi tatvin in drugih pregreškov znani 20letni France K. je postal kar cel rokovnjač. V začetku jeseni so ga zalotili, ko je kradel grozdje, obleko, denar in kar mu je prišlo pod roko. Hotel se je namreč ženiti, pa si je za svatbo vse lepo prikrbel. Ko so ga razkrinkali, je pobegnil in se skrival. Dne 7. t. m. se je zgodil zjutraj pojavil v Poljčanah. Splazil se je v hlev posestnika Simona Roberja in mu odvedel lepo rejeno kravico. Gospodar je tistega jutra vstal že ob štirih. Takrat je bila kravica še v hlevu, čez pol ure pa je že ni bilo več. Obvestil je o tem orožnike, ki so šli takoj vestno na delo. Tudi Rober sam je zasledoval rokovnjača. Po dolgem iskanju ga je res našel na Boču s kravo. Ko je France zagledal Roberja, je pobegnil v gozd, kjer se zdaj skriva. Prav po rokovnjaštvu diši tudi razcefran listek, ki so ga našli na praznik nalepljenega na brzojavnem drogu. Na listku je bilo prav nerodno napisano: «Franc K. si je sam vzel smrt. Obžalujemo kot kolegi. Nazadnje je rekel: »Adijo vas domača.« Blizu na Boču ležiš, mi še pa gremo po svetu.» Orožniki, ki so listek spravili, in ostala javnost ne dvomi, da se je rokovnjač spet enkrat poigral z ljudmi, kakor je že večkrat storil.

* **Vlom v vinsko klet.** Te dni je vlomil v vinsko klet posestnika Simona Zajška v Doleni pri Ptujju neki neznan vlomilec, ki je na stropu v kleti odstranil desko in se splazil v notranjost kleti. Odsnel je večjo količino vina, jabolčnika in slivovke in 60litrski sodček.

* **Drzen vlom na Bledu.** Zadnje čase so se spet začeli množiti vlomi in razne tatvine po Gorenjskem. Na Miklavžev večer je bil izvršen na Bledu drzen vlom v stanovanje vdove gospe Vovkove na Mlinem, ki ima trgovino in vinotoč blizu kraljevega dvorca «Suvobora». Bilo je krog 20. Gospa je zakurila peč v spalnici. Nato je šla v kuhinjo, kjer je kakor običajno kramljala s svojo služkinjo in še z nekaterimi drugimi gosti. Čez nekoliko časa je šla spet v spalnico nalagat v peč. Toda presenečena je obstala, ko je zapazila odprto okno in odprto omaro. Takoj se ji je zdelo, da ni nekaj v redu. Ko je pregledala odprto omaro, je videla, da ji je tat ukradel ves denar, to je okrog 6000 Din, in samokres, ki je bil tudi tam. Drzni vlomilec je bil pristavil med tem časom, ko je bila gospa v kuhinji, lestev k oknu, izrezal šipo in odprl z lahkoto okno, skozi katero se je vtihotapil v stanovanje. V zraven stoječi omari pa je imela gospa shranjenih še okrog 25.000 Din, katerih pa tat k sreči ni zavohal. Drugih reči se vlomilec ni dotaknil. Orožniki pridno poizvedujejo za nepridipravom.

* **Aretacija nevarnega vlomilca.** Kakor smo že poročali, se je orožnikom posrečilo po pone-srečenem vlamu v žužemberško posojilnico razkrinkati nevarno vlomilsko tolpo, ki sta ji načelovala nedavno prijeti Jože Štangelj in pa od orožnikov na begu ustreljeni Janez Mirvar, medtem ko se je znal tretji član te triperesne vlomil-ske deteljice, 29letni mesarski pomočnik Anton Zahkar doma iz Podulice pri Raki, doslej spret-

no skrivati. Žabkar je izvršil nešteto drznih vlovov na Hrvaškem. Zato ga je zasledovala tudi zagrebška policija, a znal se je tako spretno izmikati, da ga ni nihče mogel prijeti. Nihče si pač tudi ni mogel misliti, da se za visokim, lepim in močnim moškim, ki je bil tudi vedno čedno oblečen, skriva nevaren vlomilec. Nedavno so ga sicer orožniki prijeli blizu Rake, a ušel jim je iz začasnega zapora z verigami vred. Te dni pa je prišel Žabkar nepričakovano v Novo mesto, kjer je stopil v neki hotel. Bil je pravkar pri jedi in zalival se je z rujnim vincom, ko sta nepričakovano vstopila orožniški črednik Rutar in orožniški kaplar Cenčič. Videl je bil tako osupel, da ni imel časa misliti na beg. Po aretaciji so ga povedli na orožniško postajo, kjer so ga takoj zaslišali. Žabkar ni priznal niti vloma na Raki niti pri St. Jerneju, ki jih je osumljen. Pri njem so našli 1200 Din, imel pa je s seboj tudi kolo št. 94.965/I, ki ga je najbrž ukradel.

* **Požigi v škocijski okolici.** Predzadnje nedeljo zgodaj zjutraj je začel goreti kozolec posestnika Jožeta Ržena v Malih Poljanah. Nadalje je bil zadnji čas zažgan velik kozolec posestnika Franca Lozarja na Hrvaškem brodu pri Škocijanu. Tri brizgalne so črpale vodo iz Krke in omejile požar. Medtem pa je že pretela nova nesreča. Ognjene iskre so se oprijemale kozolca posestnice Ane Kirarjeve. Dvakrat je velika iskra grozila zanetiti požar, pa so ga obakrat preprečili. Če bi se ogenj oprijel Kirarjevega kozolca, bi brez dvoma preskočil na hišo in druga gospodarska poslopja, ki so krita s slamo. Od tam pa bi se ogenj razširil na vso vas, kakor se je to že zgodilo leta 1922. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo vetra. Poleg kozolca je Lozarju zgorelo okrog 12 težkih voz sena, velika množina slame, en težki voz in mnogo hrastovih hlobov in desk. Pri tem posestniku je že šestič gorelo v zadnjem desetletju.

Isbergues (Francija). Vesele božične praznike želita vsem znancem in sorodnikom Anton in Amalija Poberžnik (St. Janž pri Dravogradu in Trbonje pri Vuzenici), a «Domovini» mnogo novih naročnikov.

La Machine (Francija). Jugoslovenski rojaki, člani podpornega društva jugoslovenskih delavcev v La Machini, želimo prijetne božične praznike in srečno novo leto vsem rojakom, zlasti svojem: Karel Weber, Jakob in Franc Selak, Anton Udovič, Fortunat Zupan, Franc Virč, Emil Drobne, Anton Čeřin, Jožef Jan, Ivan Zapušek, Karel Tovornik in Karel Abram.

La Machine (Francija). Zahvaljujemo se uradništvu «Domovine», da nam nudi lepe povestice in novice iz naših krajev, in želimo «Domovini» v novem letu mnogo novih naročnikov. Vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti svojem, želimo vesele božične praznike in vso srečo v novem letu: Karol in Karolina Tovornik, Franc in Marija Tovornik (Planina pri Sevnici), Jernej in Nežika Koprive (St. Vid pri Planini).

L'Isle Adam (Francija). Vsem prijateljem in sorodnikom želimo vesel božič in srečno novo leto fantje in možje iz Loške doline, zaposleni v francoskih gozdovih: Franc Znidaršič (Stari trg), Andrej Truden (Nadlesk), Andrej, Janez, Marija in Ivan Šumrada (Kozarišče), Alojz Uriha (Podgora).

Loiret (Francija). Zeliva priljubljeni «Domovini», svojem in vsem bralcem in bralkam vesele božične praznike in srečno novo leto: Stefan in Elza Svetanič (Vadareč).

Melun (Francija). Želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto, posebno loškim fantom in dekletom: Ivan Kraševac, Ivan Sterle, Ivan Mihelčič, Ivan Hiti (Kozarišče pri Ložu), Ivan Grl in Ivan Kotnik (Vrh pri Ložu).

Merlebach (Francija). Hudo nas je potrla vest o zavratnem umoru našega viteškega vladarja. Pozdravljamo odločnost našega zunanega ministra g. Jevtića, ki je pri Društvu narodov tako možato nastopil za zadoščenje. Terorizmu je treba napraviti konec! — Razmere se tu obračajo na malo bolje. Zadnji mesec smo delali 21 dni. Za mesec december se nam obeta prav toliko dni. Kaj nam prinese novo leto, ne vemo. Govori se o ponovnih redukcijah. Na drugi strani se nam pa obeta, da bomo po 1. januarju delali vse dni v mesecu. Morda bo to odvisno celo od uspeha plebiscita v Posaarju. Merlebach je komaj 6 km oddaljen od Posaarja, odnosno od glavnega mesta Saarbrückena. Menda se nam ni bati najhujšega, ker je naš ravnatelj rekel na zborovanju premogovnih podjetnikov, da so pri njem Jugoslavlani glede kvalifikacije in produkcije na prvem mestu. Vesele praznike in srečno novo leto želimo vsem čitateljem «Domovine» in kličemo: «Čuvajte Jugoslavijo!» — Moreše Ivan (Rajhenburg ob Savi), Pavline Martin (Pištanj), Mali Jožef (Tuhinj pri Kamniku), Znidaršič Gašper (Zagorica), Mali Jakob (Tuhinj pri Kamniku).

Merlebach (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želi uredništvu in vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» rodbina Kalliope.

Monchy-Humieres (Francija). Želim vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem, zlasti prekmurskim: Stefan Bohan (Gornji Slaveči).

Montargis (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem čitateljem «Domovine», posebno Ložanom, doma in na tujem, Franc Sterle.

Loma Negra (Argentina). Vesel božič in srečo v novem letu želi rojakom in rojakinjam Juraj Janžekovič (Radovica).

★

Beograd. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele slovenski fantje šoferji, služeči pri avtomobilski četi kraljeve garde, vsem čitateljem «Domovine»: narednik Vladimir Šepc (Žirovnica pri Bledu), redovi: Maks Toplišek (Krško), Franjo Fanel (Sv. Jurij ob P. snici), Jože Kostajušek (Podšreda), Oto Švener (Velenje), Franc Urbas (Brežice), Mato Jeraj (Rečica v Savinjski dolini), Tone Okorn (Kamnik), Andrej Gorjup (Sv. Jurij v Slo-

Božični pozdravi

Erkenschwick (Nemčija). Ljubljena «Domovina», spet se oglašamo kot tvoji otroci iz tujine. Bližajoči se božični prazniki nas spominjajo na čase, ko smo doma hodili k polnočnicam in bili srečni. V tujini zdaj ni prijetno. Pri nas v Erkenschwicu vlada še velika brezposelnost, ki jo sicer omejujejo z vsemi sredstvi. Živimo od podpore za brezposelne, kar ni mnogo, a smo vendar zadovoljni, ker ne delajo razlike med nami in domačini. Nedavno so nas obiskali naš spoštovani generalni konzul g. Pantić, naš zvezni predsednik g. Pavel Bolha in g. Marić, po rodu Srb, podjetnik čokoladne tvornice v Solingenu (Nemčija). Soproga g. Marić bo kakor lansko leto tudi letos pomagala za božič obdarovati našo deco. G. Marićeva je častna članica našega Jugoslovenskega ženskega narodnega društva v Erkenschwicu, v katero je bila z velikim veseljem sprejeta. Člani Jugoslovenskega delavskega podpornega društva v Erkenschwicu želimo vsem rojakinjam in rojakom doma in na tujem vesele božične praznike in srečno novo leto. — Predsednik Antoa Savšek.

Gladbeck (Nemčija). Pri nas je čez 40 rojakov in rojakinj, ki čitamo «Domovino». Vsak petek jo že komaj pričakujemo, saj prinaša toliko novic iz naše ljube domovine. Želimo vsem Slovincem in Slovenkam vesele božične praznike in vso srečo v novem letu. Dne 13. januarja bomo proslavili desetletnico Jugoslovenskega delavskega podpornega društva v Gladbecku. Obenem bo obdarovanje otrok, 99 po številu. Prireditev se začne ob 15. uri in bo v gostilni g. Raunekerja, Bismarckstrasse 4. Vabljeni vsi prijatelji in vse prijateljice! Nastopilo bo tudi pevsko društvo «Slavec» in otroci bodo deklamirali. Povabilni smo na svojo prireditev gospode od našega konzulata v Düsseldorfu in g. Bolho.

Oberhausen-Osterfeld (Nemčija). Vesele božične praznike in srečno novo leto žele iz tujine vsem zvestim bralcem «Domovine», sorodnikom in znancem doma in na tujem v imenu Jugoslovenskega delavskega podpornega društva v Oberhausen-Osterfeldu: predsednik Šteh Jakob (Mala Račna), tajnik Čater Franc (Požgrad v St. Juriju ob južni železnici) in blagajnik Arušek Franc (Gornja Ponkva pri Celju).

Eysden (Holandska). Tukajšnji rojaki želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Ivan Mak, Jože in Terézija Zibarle, M. Šimouč, Jože Mergole, Janez Novak, Stanko Ilaš, Jože Avsec, Alojzij Znidaršič, Ivan Zakrajšek, Alojzij Gracar, Vladimir Ivič, Jožef Krojan.

Aosta (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem bralcem in bralkam «Domovine» Gizela Perš.

Audun (Francija). Razmere za rudarje pri nas so se letos nekoliko izboljšale, ker delamo več šihov kakor lani. Pa še nekaj je treba povedati: dobili smo nove klobuke. Do letos so nosili pol-

cilindre samo boljši ljudje, odnosno gospodje, letos jih nosimo pa tudi delavci, pa ne ob nedeljah, ampak pri delu. Letos pomladi je moral vsak rudar kupiti usnjen klobuk, ki ima obliko polcilindra. Težak je 400 gramov in stane 29 frankov. Dobili bomo tudi rokavice. Menimo pa, da sta knap z rokavicami in vojak z dežnikom enako smešna. Mnogo rojakov je v Franciji, ki bomo praznovali letos že deseti božič na tuji grudi. Deset let je že, kar smo zapustili našo ljubljeno domovino. Vesel božič vsem prijateljem in znancem, posebno pa našim sotrpinom rudarjem doma in na tujem želi v imenu vseh tukajšnjih Slovincov Jožef Barbič. Naši «Domovini» pa želimo mnogo naročnikov.

Aumetz (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo čitateljem «Domovine»: Franc in Franeka Zupan (Svibno pri Radečah) in Franc Sinkovec (Ceste pri Logatcu).

Egletons (Francija). Po do'gem času se spet javljamo v preljubi «Domovini». Dne 13. t. m. nas je za vedno zapustila žena našega rojaka Roza Krmelj, doma iz Vrzdence pri Horjuhu. Zapuščena moža in hčerke. Bodi ji lahka tuja zemlja! — Dolej se še nismo mogli pritoževati, a zdaj je tukajšnje delo dokončano. Kje bomo drugo dobili? Želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Matevž Krmelj in hčerka Elizabeta, Josip Planinc, Josip Borjančič, Andrej in Agata Jalševac.

Ensisheim (Francija). Vsem znancem in sorodnikom v ljubljeni domovini želimo vesele božične praznike in srečno novo leto: Franc Schmidt, Jožef Kranjc, Jožef Bidar, Friderik Ciril, Martin Gorišek in sinovi, Franc Gregore, Martin Gorišek, Jernej Planinc, Pavel Kokalj, Franc Košir, Ivan Žibret in sin, Ivan Droždjek, Jožef Belančič, Franc Kramaršek, Andrej Bacani, Ivan Murko, Ferdinand Zdelar, Ivan Poklič in Leopold Gobove.

Gaillon (Francija). Zeliva vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», zlasti prekmurskim: Ropoševa Irma in Krpičeva Emilija (Gornji Slaveči).

Gravelin (Francija). Tudi tukajšnji rojaki ne bomo nikoli pozabili 9. oktobra. Ko smo prišli pravkar od dela, smo izvedeli, da je bil naš dobri kralj ubit v Marseilleu. Nismo skrgo mogli verjeti. Vse nas je pretresla žalostna vest. Zadnje besede blagopokojnega kralja Aleksandra I. Urediitelja «Čuvajte Jugoslavijo!» nam ostanejo za zmerom svete. Slava velikemu kralju! Živel naš mladi kralj Peter II! Želimo staršem, bratom, sestram in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto: Matija Intihar, Jakob Kovačič (Bl. očiće), Karel Zgone, Antoa Maček, Ivan Radlek, Ludovik Lavrič, Stanko Drobnič, Pepe, Franc, Ivan, Lojze, Neža in Slavka Zakrajšek (Nova vas), Andrej Mišič (Fara), Dominik Srnel in Matevž Muhá (Veliki vrh), Ivan Plos (Stari trg), Ludovik Janž (Babno polje), Josip Hrihar (Benete).

venskih gorica), Lojze Vogrinc (Kapele pri Brežicah), Rudi Tvačičar in Jože Verčič (Ljubljana), Lojze Prime, Karel Dolinšek in Stane Stegu (Celje), Makso Ranftel, Karel Slavec in Oskar Praznik (Maribor), Martin Krošelj (Brežice).

Bitolj. Slovenski fantje, služeči svoj vojaški rok pri tukajšnjem pehotnem polku, želijo bralcem «Domovine» prav vesele božične praznike in srečno novo leto: Anton Janža (Šmartno pri Litiji), Ivan Gombos (Trbovlje), Franc Zore (Št. Rupert na Dolenjskem), Ivan Hodnik (Krtina), Janez Pečovnik (Javorje pri Črni), Alojzij Zupančič (Muljava pri Stični), Joško Starič (Trebelno), Anton Bostele (Pišce), Ivan Slokan (Hrastnik), Ivan Atelšek (Šmihel nad Mozirjem), Josip Ožir (Ljubljana), Maks Saletzl (Vuzenica), Filip Mrakič (Črna pri Prevaljah), Ivan Tratnik (Pusto polje), Anton Lesjak (Prevalje), Adam Lenard (Dravograd), Jože Flos (Št. Vid pri Stični), Ciril Cirar (Roviše pri Litiji), Jože Prevalnik (Črna pri Prevaljah), Ivan Završnik (Št. Janž na Dolenjskem), Ferdo Habit (Ribnica na Pohorju), Ivan Videvič (Ptuj), Karel Porenta (Št. Vid pri Stični), Franc Domiter (Ptuj), Ivan Lobenvain (Sv. Kungota pri Ptuj), Franjo Sevnčnikar (Škale pri Velenju), Leopold Mahkovec (Gabrje pri Litiji).

Kamnica v Sremu. Orožniški podnaredniki Slovenci v orožniški podoficirski šoli želijo ožjim rojakom, zlasti svojem zabavne božične praznike in srečno novo leto: Koderman Dominik (Hotič pri Litiji), Murko Alojzij (Maribor), Suhadolnik Ludovik (Ljubljana), Pušnik Jurij (Prihova pri Konjicah).

Koprivnica. Orožniška kaplarja Hausenbach A. (Selnica ob Dravi) in Landergot Ivan (Košaki) želita vsem slovenskim fantom in dekletom ter svojem vesele božične praznike in srečno novo leto.

Koprivnički Bregi. Slovenci in Slovenke iz rudnika Mirne želijo čitateljem in čitalkam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Ivan Setinšek, Marica, Kata in Josip Činžer, Roza in Rudi Halar, Tilka in Peter Levičar, Julka in Franc Vrhovšek, Julčka in Rudi Čizmek, Anka in Emil Žibert, Barica in Josip Božičnik, Julka in Anton Bečene, Matevž Rus, Joža Jakšič, Alojzij Povhke, Barica in Franc Jevačič, Zefa in Alojzij Pavlič, Ivan Pavlič, Ivan Hlastan, Miha Konič, Josip Marinko, Josip Dvoršek, Julij Zaletel, Janez Sekirnik, Josip Žnidaršič, Franc Zakovšek, Anton Kostanjšek, Franc Hribšek, Anton Došeč, Štefan Martinčič, Roza in Mimica Jakopek, Maks in Jelka Budna, Josip in Julka Budna, Emil Moraj, Josip Zemljak.

Kovačica. Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno dolenskim fantom in dekletom, orožniški kaplar Franc Počrvina (Birčna vas pri Novem mestu).

Kruševac. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vojaki tukajšnjega pehotnega polka iz «odelenja za vezu» vsem slovenskim dekletom in fantom: Kotar Anton (Št. Jernej na Dolenjskem), Urek Matija (Kapele pri Brežicah), Gradišnik Ivan (Vojnik pri Celju), Zajc Josip (Muljava pri Stični), Varlec Mihael (Globoko pri Brežicah), Banič Jože (Dobrava na Dolenjskem).

Kufina. Vesele božične praznike in srečno novo leto želiva vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno fantom in dekletom, orožniška kaplarja Franc Drašler (Brezovica pri Borovnici) in Franc Dobrovalc (Verd pri Vrhniki).

Niš. Vsem bralkam in bralcem «Domovine» želijo vesel božič in srečno novo leto vojaki velocipedisti: Šala Franc, Bregar Franc, Kastelic Anton in Mišvel Anton.

Novi Sad. Slovenski fantje v tukajšnjem pehotnem polku želimo svojem, sorodnikom in znanecem, posebno pa slovenskim fantom in dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: Redovi Alojzij Gunzek (Debro pri Laškem), Alojzij Zavr (Cejče nad Trbovljami), Stanislav Štaus (Šoštanj), Viktor Raušer (Ložnica pri Celju), Karel Bošnjak (Podvrh pri Braslovčah), Simon Cencelj (Vransko), Andrej Špegel (Velenje), Josip Kosiker (Slovenjgradec), Maksim Borlak (Lipovec pri Celju), Rudolf Leber (Vojnik), Alojzij Selič (Kalobje), Martin Vrabčič (Skorno pri Šoštanju), Franc Lev-

stik (Št. Jurij ob južni železnici), Štefan Mirnik (Leskovec pri Celju).

Prešovo. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem čitateljem «Domovine» iz Preševa v Južni Srbiji člani rodbine orožniškega podnarednika Škofa: Milan, Tončka, Ladislava in mala Veronika.

Privlaka. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem Slovence, posebno rojakom iz Loškega potoka, gozdni delavci: Anton Samsa, Janez Kordiš, Jožef Košmrlj, Jožef Košir, Anton Turk, Ivan Debeljak, Franc Mohar, Jožef Turk in Ivan Košmrlj.

Rtanj. Želim vesele božične praznike čitateljem in čitateljicam, zlasti dobjskim dekletom, Pinter Rudolf (Dobje pri Planini).

Rtanj. Vesele božične praznike želimo bralcem in bralkam «Domovine», posebno svojem: Franc Šmon (Savinjska dolina), Fr. Zakšek, Maks Abram, Martin Zelenko, Štefan Dolege (Rajhenburg), Janez Gračnar in Jožef Romih (Trobnj dol) in Franc Vehovar.

Sjenica. Slovenski fantje orožniki v Sjenici (zetska banovina) želijo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem znanecem in prijateljem, fantom in dekletom: Jožef Hiti (Osredok pri Cerknici), Ivan Sakelšek (Podlehnik-Ptuj), Anton Zrimec (Grosuplje).

Sombor. Vsem čitateljem in čitateljicam želijo vesele božične praznike in srečno novo leto fantje orožniki na orožniški postaji v Somboru: orožniški kaplarji: Zupančič Alojzij in Krive Anton (Mirna peč), Matičič Matija (Ivanje selo-Rakek), Erbežnik Josip in Škedelj Franc (Novo mesto), Nartnik Fran (Mirna), Krašovec Ignac (Št. Jernej), Križaj Josip, Novak Andrej in Kobal Jakob (Logatec), Ozmeč Alojz (Središče ob Dravi), Štamcar Ignac in Okorn Karel (Zg. Mladetiči-Tržišče), Beraus Bogomir (Radovljica), Mlakar Vinko (Pragersko), Bobnič Rudolf (Blanca-Krško), Luzar Alojzij (Št. Jernej), Prednik Janez (Celje), Gomboc Fran (Lendava), Oštir Josip (Sv. Križ), Banič Ant. (Št. Jernej), Srabotnik Rihard (Celje).

Split. Slovenski fantje orožniki, služeči pri primorskem orožniškem polku, želimo bralcem in bralkam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Ludovik Novak, Friderik Kocbek, Anton Jakl, Ivan Horvat, Franc Popit, Franc Čuden, Janez Lukan, Zorislav Pilko, Maksimilijan Maze, Jakob Galun, Janez Škrabar, Matija Pezdire, Franc Kuhar, Viljem Stonič, Albin Alegro, Jožef Burjak, Anton Vrhovnik, Ivo Gubensček, Jožef Minih, Maksimilijan Vogler.

Sremska Kamenica. Vsem čitateljem «Domovine» žele Slovenci obiskovalci orožniške podoficirske šole v Sremski Kamenici vesele božične praznike in srečno novo leto: Uršič Karol (Murska Sobota), Debeve Janez (Padež pri Borovnici), Zupan Alojzij (Log pri Kranjski gori), Petek Josip (Mala Štanga), Bukovec Ludovik (Velika Loka), Kos Ivan (Zgornja Dobrava), Tancsek Franc (Zgornji Ig), Vrščaj Franc in Jelen Alojzij (Zgornje Ponikve), Kovač Jakob (Dolga gora), Podmilšek Janez (Blagovica), Žemva Janez (Mevkuš pri Bledu), Perpar Anton (Dobruče), Knez Franc (Svetina pri Celju), Brinovčar Franc (Veliki Kamen pri Rajhenburgu), Prenk Ignac (Trojane), Ahčin Franc (Lavrica), Kocbek Alojzij (Apače), Kokolj Alojzij (Dol-Št. Vid pri Stični), Žitnik Jakob (Grosuplje), Brumec Lojze (Slov. Bistrica), Šurec Janez (Pohova), Leskovec France (Vrhnika), Špilček Janez (Čatež ob Savi), Šušnik France (Boh. Bistrica), Mihelič Jožef in Suhodobnik Ludovik (Ljubljana), Pernuš Janko (Sv. Ana), Malešič Janez (Struge pri Dobropoljah), Prijatelj Janko (Velike Lašče), Mlakar Leopold in Mlakar Matevž (Stari trg-Lož), Mlinarič Rudolf (Vrže), Viti Tone (Cerknica), Kresc France (Dol. Toplice), Kralj Janez (Begunje), Drogenik France (Šmarje pri Jelšah), Lupše Janez (Kozje), Škerjanc Martin (Loka pri Zusmu), Furman Franc (Lešje), Pušnik Jurij (Prihova), Sečnik Peter (Horjul), Težak Miha (Zavrče), Sivka Rudolf in Klanjšek Martin (Sv. Jurij ob južni železnici), Petrič Lojze (Rateče), Murko Lojze (Maribor), Novak Jože in Novak Ivan (Ljutomer), Flajnik Jakob (Vinica), Koderman Dominik (Hotič pri

Litiji), Štern Franc (Sp. Brnik pri Kranju), Ostrež Peter (Litija).

Trebinje. Slovenski fantje, ki služijo pri 4. bateriji tukajšnjega artiljerijskega polka, želijo svojem, fantom, posebno pa slovenskim dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: podnarednik Jožef Cezar (Pameče pri Slovenjgradcu), kaplarji: Anton Jerot (Sv. Lovrenc na Pohorju), Adolf Doler (Trbonje pri Vuzenici), Franc Erman (Slovenjgradec), Gašper Sekolovnik (Pernice pri Muti), Viktor Rebernak (Slovenska Bistrica), Ivan Lešnik, Jožef Robnik (Solčava), Franc Babič (Brezje), Franc Ornik (Jarenina), Alojzij Rajh.

Tuzla. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo slovenskim fantom in dekletom slovenski fantje, ključiči pri tukajšnji samostalni artiljerijski diviziji: Ludovik Repina (Muljava), Ludovik Godec (Oselica), Martin Jesenik (Dramlje pri Celju), Ludovik Završek (Rondol), Ludovik Oven (Radohova vas): Anton Svet (Velika Loka), Franc Vidic (Polica), August Štrubelj (Hudo), Janez Tomažin (Krka), Franc Hočevnar in Franc Skušek (Trebelno), Ignacij Kanc in Janez Gliha (Bič), Fran Selan (Hrastov dol), Franc Krmelj (Št. Rupert), Vinko Rehar (Mirna), Franc Jeromelj (Mislinje), Alojzij Kocman (Kalobje), Ignacij Škerbinek (Ponikva), Karel Razboršek (Log), Jos. Kos. (Št. Janž).

Zagreb. Slovenke v lepem Zagrebu želimo vsem dekletom in fantom prav vesele božične praznike in srečno novo leto: Tilčka Čepe (Zg. Sv. Kungota pri Mariboru), Fanika Kovač (Hrastnik), Marija Vogrinec (Lendava), Tilčka Zidar (Sv. Peter pod Svetimi gorami), Pepca Virant (Novo mesto), Tončka Zorec (Pobrežje pri Ptuj), Justi Kogoj (Sp. Gorje pri Biedu).

Zagreb. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» kaplarji gojenci IV. pehotne podoficirske šole «Kraljice Marije» v Zagrebu: Vučak Geza (Kupšinci), Smodiš Ignacij (Vešica) in Zrim Bela (Kuzma). Enako želita vesele praznike Vučak Šandor in Serec Franjo (Kupšinci).

Zaječar. Slovenski fantje, služeči pri 20. pehotnem polku, 2. bataljonu, 5. četi, žele vesele božične praznike vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Zoher Friderik (Dogoše pri Mariboru), Kaljšek Rudolf (Trbovlje), Hranik Ivan (Rečica pri Laškem), Romih Avgust (Sv. Peter pod Sv. gorami), Kokot Štefan (Zavrč pri Ptuj), Slemenšek Anton (Breo pri Vojniku), Božiček Ivan (Sv. Peter pod Sv. gorami), Jurjec Martin (Pristava), Kekec Alojzij (Podvinca pri Ptuj), Pušnik Franc (Dobje pri Planini), Korošec Stanko (Ljutomer), Vinter Marko (Pobrežje pri Mariboru), Goršek Viktor (Zagorje).

Zaječar. Slovenski fantje vojaki pri 20. pehotnem polku v Zaječaru želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Ivanuša Martin (Šalovec pri Središču), Bežjak Alojzij (Krčevina pri Mariboru), Fajfar Ludovik (Kog pri Sv. Bolfenku), Istenič Alfred (Krško), Držg Ivan (Maribor), Vučak Fran (Zamušani), Vajhaučil Friderik (Sv. Ana), Vodovnik Franc (Sv. Lovrenc), Šerbel Simon (Kovačja vas), Nemec Štefan (Kruplivnik), Hodovšek Karel (Zenkovec), Hild Leopold (Kruplivnik), Turnšek Konrad (Tržišče-Rogaška Slatina), Puš Maks (Braclovci pri Ptuj), Mernik Franc (Šoštanj), Ježovnik Ivan (Pašká vas), Kodrič Ivan (Sv. Barbara), Pikele Pepi (Šoštanj), List Alojzij (Gornja Radgona), Zabukošek Joško (Loča pri Poljčanah), Rozman Franc (Sv. Miklavž-Palovski vrh).

Prijazno voščilo.

Male šolarice pridejo gospodu učitelju voščiti novo leto. Učitelj jih prijazno sprejme in reče: «Želim, da bi v novem letu postale čim pridnejše in pobožnejše!»

Otroci na hitro odgovorijo: «To tudi mi vam voščimo, gospod učitelj!»

Dober čuvar.

A: «Ali je vaš pes dober čuvar?»

B: «Dober. Samo ponoči ga moramo zbuditi, da laja.»

Cumbekov Južek

UVODNE BESEDE.

Ob koncu naše lepe in bogate vasi čepi kraj ceste koča take zunanosti, da ob pogledu nanjo tistega, ki prihaja mimo nje prvič v našo vas, v trenutku mine veselje do nadaljnje poti, a onemu, ki je prišel v vas z nasprotne strani in jo zdaj tod zapušča, pa postane naša, sicer tako snažna in moderna vas nerazumljiva, skoro zagonetna.

Ta koča je namreč, rekel bi, pravo kurje oko naše napredne vasi. Sedem ali osem rodov občinskih mož in županov vseh strank in prepričan je se je že posvetovalo, kako bi našo vas ozdravili tega kurjega očesa; stare klepetave ženske so obljale že slednjo slamico v njeni razdrapani strehi, toliko in toliko otrok se je že ob metanju kamenja skozi luknje v strehi naučilo dobro meriti in zadevati, bogve koliko ptičev, miši in podgan in drugih živali je preživelo pod njenim okriljem svoje življenje, a koča stoji še vedno na istem svetu in razkazuje vsemu svetu svojo pokvečeno postavo.

Stene, ki so bile nekoč živo pobarvane, so se že upognile, omet je večinoma že odpadel, da štrli na cesto od črvov razjedeno preperelo tramovje, nizka začrnela vežna vrata — na notranji strani, ne ob cesti — so se že za toliko nagnila, da se ti zdi, da bodo zdaj zdaj padla nate. Tudi okenca, ki so tako majhna, da bi ne spravil glave skoz nje, so že prešla iz prvotne lege. Da je streha pokrita s slamo in kaže oguljena rebra, sem mimogrede že omenil, poudaril bi še, da je to edina slamnata streha v naši vasi. Dimnik je lesen, no, pa tisto, kar štrli izza slame, se po obliki ne more imenovati dimnik — videti je namreč le nekaj izgorelih koncev desk — marveč le po tem, da vidiš iz te naprave včasih prihajati dim.

O tem, kako je koča znotraj urejena, kakšni so hlevi, ki se je kar drže, kakšno je gumno in prav posebno, kakšna je tista lesena lopica ob kupu gnoja — nekaj korakov od vežnih vrat, pa ne bom govoril, ker bi mi ne verjeli, da prebiva tu najbolj znana oseba in osebnost naše lepe fare, namreč Cumbekov Južek.

Zdaj boste gotovo radovedni, kakšen je ta Cumbekov Južek.

No, po zunanosti je podoben svoji kočji: odet v raztrgano, nekdaš sicer najbrž zakrpano obleko, postave majhne in sključene, obraza obraslega in nekam nesorazmernega, posebno nosa ni mogoče videti, kakor ne dimnika na njegovi koči, tako je potlačen in okrinjen. Tudi usta niso nič več na pravem mestu, desni konec kar preveč silni navzdol. Mora biti že zelo star, poznam ga že čez dvajset let, a je že od nekdaš enak. Kakšen pa je po svoji notranjosti, vam naj pove nastopnih devet poglavij. Zakaj baš devet, bom izkušal pozneje razložiti.

PRVO POGLAVJE.

KAKO JE CUMBEKOV JUŽEK VASOVAL.

To se je zgodilo pred približno štiridesetimi leti. Tedaj je bil Južek še res Južek. Imel je dekle, pa ne v naši vasi. Kaj je bilo temu vzrok, ne vem: Ali se njemu ni zdel nobena naša vaščanka dovolj lepa, bogata in razumna, ali pa se našim dekletom, ki so zelo ponosne, on ni videl dovolj možat, premožen in pameten. A eno od tega je bilo. Sicer pa to ni važno, važno je, da je imel Cumbekov Južek, ki se dotlej ni brigal za ženski rod, dekle in da je to dekle bilo tri vasi daleč od njega; on pa bi si jo bil rad vendar enkrat tudi približe ogledal.

A kako? Do mraka je delal, z zoro že vstal. Do Lizone pa je bilo tri ure, tri pa nazaj, je šest. Kdaj pa bo spal, ko lega ob desetih in vstaja ob štirih? Spal pa je Cumbekov Južek zelo rad, to je bilo prav za prav njegovo najljubše opravilo.

Pravijo, da ljubezen vse težave premaga. Tudi Južekova jih je.

Dobre četrte ure od njegove kočje se razprostira obširna občinska gmajna, kjer se pasejo vaške črede. Do sem je Cumbekov Južek večkrat

prišel, a tu si je premislil, legel in kar zaspal ter v sanjah obiskal Lizono. Ko jo nekoč spet maha preko gmajne k svojemu dekletu, se mu ob pogledu na konje, ki so odhajali za čredami krav, nenadoma posveti. Plane med konje in z velikim trudom in zvijačo zvaži k sebi Kotnikovo Cizo in, hop, pa že zdirja po gmajni.

Cumbekov Južek je bil naslednjega jutra tako navdušen za vasovanje in Kotnikovo Cizo, da je odjezdil z njo naravnost domov. Kaj bi jo zvečer lovil po gmajni; ko bo čas, jo kar zajaše. Zdaj, ko je spoznal, kaj je vasovanje, že ne bo zamudil nobene noči. Zaprl je Cizo v gumno, sam pa odšel v kočo spat.

Cizi ni bilo nič kaj prijetno v gumnu. Lačna je bila, zunaj je že sijalo solnce in njene sovrstnice so po cesti tik nje odhajale na gmajno. Nestrpno je stopala po gumnu, razmetavala Cumbekovega Južeka ropotijo in tako dolgo butala ob lesena vrata gumna, dokler ni našla tako velike odprtine, da je lahko pomolela glavo skozi njo. Bistro je pogledala po cesti proti vasi in glasno zahrzala.

Kotnikov Jernej, ki je prehodil že vso vas in tri sosednje ter obrazil vse gozdove, travnike in njive, se je prav tedaj ves obupan vračal v vas. Cizin glas pa ga je kar v zraku vzdignil, obrnil in pognal po cesti navzdol. Ciza je vedno glasneje hrzala in Jernej jo je že zagledal, kako je stegovala svojo lepo glavo skozi vrata Cumbekovega gumna. Odprl ji je, jo pogladil, dal kos kruha, ki ga je nosil že vso noč s seboj in jo spustil na gmajno. Potem pa je poiskal močan hlood in poropotal na 7-pahnjena vrata Cumbekove kočje.

«Cumbek, pridi ven!»

A iz kočje ni bilo glasu.

Stopil je k okencu in po dolgem trudu opazil Cumbekovega Južeka, kako je ležal iztegnjen na postelji in smrčal.

«Slišiš, Cumbek, kaj si pa delal z mojo Cizo?»

Kotnik je kričal, butal ob stene, da se je tresla vsa koča, a Cumbekov Južek se je komaj toliko zdramil, da je okrenil glavo in zastokal:

«Jernej, pusti me, sem tako truden.»

Obrnil se je na drugo stran in še tisti trenutek zasmrčal.

DRUGO POGLAVJE.

KAKŠNE SO BILE POSLEDICE VASOVANJA CUMBEKOVEGA JUŽEKA.

Bilo jih je precej. Omenil pa bom le poglavitne.

Prvič: Cumbekov Južek je moral Kotniku ves teden drva sekati, da si je odslužil Cizo.

Drugič: Kmetje so odslej bolj pazili na konje.

Tretjič: Vsa vas se mu je smejala, a nekateri fantje so na tihem občudovali njegov domislek in ga tudi posnemali. Zato so se njih očetje večkrat jezili nad svojimi konji, ki so bili že na vse zgodaj leni in utrujeni.

Četrto: Lizona mu je čez dobre tri mesece sporočila, da bo on, namreč Cumbekov Južek, oče.

Petič: Cumbekovemu Južeku ni preostalo drugo, kakor da si je Lizono vzel za ženo.

Šestič: S tem v zvezi pa je bilo mnogokaj, kar Cumbekovemu Južeku ni dalo mirno spati: še sam ni imel ničesar preveč, zdaj pa sta bila dva. In Lizona je jedla za tri mlatiče. Kmalu je spoznal, da ji ne sme dovoliti, da bi jedla, kolikor bi sama hotela. Vsega ji je odmeril, kokiši pa je vsako jutro pretipal, da ga Lizona ni mogla prevariti in si na skrivaj peči jajca. Pa to so le nekatere nadloge. Če bi o tem govorili s Cumbekovim Južekom samim, bi vam jih toliko naštel, da bi vas minilo veselje do svetega zakona.

Sedmič in ne poslednjič: Rodil se je otrok, dekletce. Zdaj jih je bilo kar troje in vsega je bilo treba še več. Njegovo premoženje: njivica in majhen travnik, krava, tri kokoši in petelin, jih ni moglo več preživljati. Cumbekov Južek je bil prisiljen, da je segel po kakršnemkoli zaščuku...

Najprej se je lotil kupčevanja s kravami.

TRETJE POGLAVJE.

KAKO JE CUMBEKOV JUŽEK TRGOVAL S KRAVAMI.

Na pomlad je gnal na sejem v Maribor svojo kravico in jo drago prodal. Potem je odšel na sejem v Varaždin in tam kupil za isti denar dve kravi. Res je bila ena brez repa, druga pa brez levega roga, a kaj to, bili pa sta zato dve! Cumbekov Južek ju je redil nekaj časa. Lepo sta si že opomogli, saj je bila na sosednjih travnikih lepa paša, na njihah pa dovolj detelje, a zaradi repa in roga pa ga je vendar skrbele. Tuhtal je in tuhtal, a nič pravega mu ni prišlo v glavo.

Nazadnje pa jo je le iztuhtal!

Šel je k mesarju v mesto ter kupil rep in levi rog.

Z veliko težavo in ob nemajhnih bolečinah brezrepke se mu je končno vendar posrečilo, da je kupljeni rep prišel na okorel krcelj, ki je kravi še ostal. Sive je spretno skrtil z dlako in ves zgornji del repa pomazal s kravjekom, da niti strokovnjak ne bi ugotovil, da ima krava volovji rep. Drugi kravi pa je na njen krcelj na levi strani temena nataknil rog, ki sicer ni bil popolnoma podoben pravemu, desnemu, in ga z majhnimi žebli pribil na krcelj.

No, in kravi sta bili v redu!

Gnal ju je v Celje, ju dobro prodal in za kupiček kupil v Krapini tri krave, ki jih je bilo treba seveda prav tako popraviti.

Kako je kupec spoznal, da ena krava nima svojega repa in druga ne svojega levega roga, Cumbekov Južek ni izvedel, jaz pa tudi ne.

Cumbekov Južek bi bil postal na tak način še bogat, če bi mu ne bilo že pri naslednji kupčiji pošteno izpodletelo.

Čez nekaj mesecev žene krave na sejem v Ptuj — v Celje ni več hodil. Ena je imela ponarejen rep, druga pa kar oba rogova druga; imela ju je od nekega bika, zato je bila videti strašna. Tretja pa je imela napol odlomljen desni rog, ki ga pa Cumbekov Južek kljub vsej svoji prevejanosti ni mogel popraviti.

Na sejmišču se je kar trlo ljudi in živine. Bilo je vroče kakor že dolgo ne. Živina se je otepala obadov in sitnih muh, pa nič ni pomagalo. Cumbekova rdečka, tista s ponarejenim repom, je hotela kar ponoreti, ker ni mogla repa niti vzdigniti in si odgnati sitni mrčes. Kupci ogledujejo Cumbekove krave, povprašujejo po ceni, a pravega kupca še ni. Šele proti opoldnevu, ko je solnce kar žgalo v krave, pride debel mesar in začne natančneje ogledovati rdečko.

«Koliko, oče?»

«Jurja in pol...»

«Pa danes še ne...»

Rdečka je nestrpna, obadi jo žro v trebuh in hrbet, zaganja se okoli sebe z glavo, a jih ne more doseči.

Tedaj pa mesar opazi, da krava repa niti ne premakne. Prime za rep, ga močno potegne k sebi in ga obdrži v rokah. V trenutku spozna zvijačo, z obema rokama zgrabi za rep in začne mahati z njim po hrbtu in glavi prestrašenega Cumbekovega Južeka.

«Ti goljuj goljujivi! Glejte, ljudje, barabo, goljufa, ponarejalca!»

Ljudje se zbirajo in krohotajo, mesar pa udriha po Cumbeku. Liška, to je tista z bikovimi rogovi, pa se je ob tem vrišču zapletla z rogovi med vrvi; ko si je hotela s silo oprostiti glavo, sta se ji nenadno snela oba rogova. Seveda nastane še večji vik in krik in ubogi Cumbekov Južek komaj zbeži s kravami domov.

Od takrat seveda ni več trgoval s kravami.

ČETRTO POGLAVJE.

KAKO JE CUMBEKOV JUŽEK MALO KOSIL. A KRAVAM VENDAR POKLADAL POLNE JASLI.

Povedal sem že, da je imel majhen travnik, komaj za eno kravo dovolj. Ko je imel dve, odnosno tri, jim je seveda moral poiskati kje drugod kaj za zobe. Omenil sem že, da je bilo blizu Cumbekovega Južeka mnogo lepih travnikov in

deteljšč. A kaj pozimi? Tudi tedaj si je znal pomagati.

Z Lizono sta spala na slamnici, slamo so mu vedno darovali sosedje. Pa si je domislil Cumbekov Južek: če je dobra slama, bi bilo še boljše seno. Pa je stresel slamo pod krave, s prevleko pa šel v vas prosit sena. Natlačil si ga je, kolikor je šlo v prevleko, da sta z Lizono imela tako visoko posteljo, da sta si morala pristaviti stol, ko sta zvečer legla. No, in ko je zmanjkalo pod Cumbekovo streho sena, krave pa so bile lačne, jim je nosil Cumbekov Južek sena izpod sebe in Lizono. Tako sta že čez nekaj dni spala na prazni prevleki. To seveda ni bilo prijetno in Cumbek je vzel prevleko in spet odšel na vas po seno. Ko je bilo to seno čez nekaj dni v kravjih želodcih, je šel po drugega. Čez nekaj tednov pa se mu ni zdelo več vredno prositi in moledovati za seno, kar na tihem je šel na primeren senik, si natlačil polno prevleko sena in ga odnesel domov. Tako je potem napravil večkrat. Če ga je pa kakšen gospodar kdaj zalotil pri delu, se je takoj vrgel na prevleko in zasmrčal. Ko ga je gospodar s silo zbudil, se je Cumbekov Južek dolgo čudil, kako je prišel iz svoje kočice na tuji senik, a naposled se je domislil in na dolgo pripovedoval, kako se mu je sanjalo, da je njegova kočica začela goreti. V naglici da se je komaj sam rešil in pograbil prevleko ter pobegnul. Gospodar mu tega seveda ni verjel, a vendar mu je pustil, da si je odnesel polno prevleko sena.

Zdaj gotovo zmagujete z glavo, češ, tako neumno radodarni pa vendar niso naši ljudje. Tudi jaz ne bi verjel, če bi mi vi kaj podobnega pripovedovali. A vendar je res. Zgodilo se je v moji rojstni vasi in sam na svoja ušesa sem mnogokrat slišal govoriti svoje vrle sovaščane: »Je pač siromak! Ni vrag, da bi nas sto dobrih kmetov ne moglo prerediti enega siromaka. Če mu mi ne damo, pa bi šel drugam, nam delal sramoto in še plačevati bi morali za njim.« Vidite, takšni so moji in Cumbekovega Južeka sovaščanje. Prepričan sem, da je malo takih na tej ljubi zemlji, kjer vsakdo podi siromaka od svoje hiše in kaže k sosedu: »Pojdi tja, ta je bogat in lahko daje!«

PETO POGLAVJE.

KAKO NAGLO RASTO BUČE NA NJIVICI CUMBEKOVEGA JUŽEKA.

S kravjo kupčijo torej ni bilo nič, a v kočici je bilo še vedno troje ljudi: Cumbekov Južek, njegova žena Lizona z želodcem treh mlatičev in hči Lizika, ki je rasla Cumbekovemu Južeku v vedno večjo skrb, učiteljici in kateheti v vedno večjo jezo, sosedovim hruškam, slivam in jabolkom v vedno večjo nevarnost, otrokom pa v vedno večji smeli zaradi posebnih zmožnosti, ki jih vaški otroci niso razumeli, in zaradi vseh tistih njenih nezmožnosti, ki jih je premagal že vsak triletni otrok. Cumbekov Južek je zato začel rediti pujska, ki sta ga z Lizono prislužila čez leto. A pujske mora tudi jesti, nŕvice Cumbekovega Južeka pa je bilo dovolj komaj za krompir. Dobro, da je bilo po sosednjih njivah dovolj solnčnic, repe in korenja. A pujske ima tudi buče rad, Cumbekov Južek pa bučnega olja na fižolu in solati. No, dobiti buče, ne da bi jih sadil, ni bila za Cumbekovega Južeka taka reč!

Ponoči je odšel na sosedovo in prinesel nekaj buč na svojo njivo. Naslednjo noč spet nekaj.

Kmetje so kmalu opazili med njegovim krompirjem lepe, debele buče.

«Ti, Južek, letos si pa buče vsadil!»

«Buče, buče», je pritrdjeval Cumbekov Južek. «Pa so se dobro obnesle.»

«Dobro, dobro...»

A ker je bilo buč iz dneva v dan več, so kmetje vendar podvomili.

«Južek, koliko buč imaš, pa nismo nič videli, da bi cvetele.»

«Cvetele?... So, so cvetele, ampak zeleno.» In so pogledali natančneje.

Vsaka buča je imela pecelj navzgor obrnjen in ni bila z ničimer zvezana z zemljo.

«Ti, Cumbek, pa imaš buče za nebo privezane kali.»

Cumbekov Južek se je smehljaj in kmetje tudi.

«Zaradi teh buč ne bomo šli na kant. Cumbekovi pa tudi morajo živeti.»

ŠESTO POGLAVJE.

KAKO SE JE GODILO CUMBEKOVEMU JUŽEKU TISTO NOČ, KO SO PRIŠLI FANTJE POD OKNO NJEGOVE HČERE.

Cumbekovega Južeka Lizika ni sicer rasla v višino in lepoto, a kljub temu ji je kmalu bilo osemnajst let in fantje so se zdaj pa zdaj za šalo oglasili pod njenim oknom. Cumbekovega Južeka, ki je, kakor vemo, zelo rad spal, je pa to zelo jezilo. Kričal je na fante in včasih celo s sekuro pridrvel iz kočice. Ko so fantje to opazili, so začeli kar redno zahajati pod Lizikino okno in jo klicati ter ji peti.

Nekoč, bila je jasna in mrzla jesenska noč, se je spet zbralo nekaj fantov in šlo pod okno Cumbekove Lizike. Cumbek začne razgrajati in preklinjati v kočici. Tedaj se fantje domislijo: Gredo h gnoju in vzdignejo ono vsaki hiši potrebno lopico ter jo oprezno postavijo na stežaj odprto pred vežna vrata. Nato pa zaženo močan vrišč. Cumbekov Južek kriči in se naposled požene iz sobe, odklene vežna vrata in pade v lopico, ki jo fantje takoj zapro in zvežejo z žico, nato pa jo ob Cumbekovem kričanju s Cumbekom vred zaneso v sredo vasi; zapojo mu še »Lahko noč« in se razgube po vasi.

Cumbekovega Južeka zebe, saj je v sami srajci in spodnjih hlačah. Razbija in kliče na pomoč, a odnikoder ni nikogar. Nazadnje se vda v božjo voljo, sede na preluknjan sedež in zaspi.

Zgodaj zjutraj pride vaški pastir, radoveden odpre lopico ter najde na deski Cumbekovega Južeka sredi najlepšega spanja in najglasnejšega smrčanja. Z velikim trudom ga zbudi, Cumbekov Južek pa ničesar hudega sluteč počasi stopi iz lopice in odide hladnokrvno skozi vas, ki se mu smeje in krohoče.

Šele drugi dan je odšel s kravama po lopico, ker mu Liza in Lizona nista dali miru, češ da brez stranišča ne moreta izhajati.

SEDMO POGLAVJE.

KAKO JE BIL CUMBEKOV JUŽEK BRIHTEN, A MOJ SOSED ŠE BRIHTNEJŠI.

Bilo je približno v istem času.

Lizona je sicer zredila po enega pujska na leto, a klobase so vendar kaj hitro zmanjkale. Zato si je Cumbekov Južek brez pogodbe polagoma prilastil pravico, da je hodil v zimskem času s kolin in koline, pomagal čreva izpirati in dobival po eno klobaso. Nekateri so mu dali bolj majhno in suho, toda moj sosed, vrl mož, ki že zdavnaj spi v grobu, je povedel Cumbekovega Južeka kar pred polno skledo lepih rdečkastih klobas in mu dejal:

«Cumbek, zdaj pa le izbiraj!»

Cumbekov Južek je zajjal.

«No, vzemi si, katero sam hočeš!»

Cumbekov Južek je gledal. Nekatere so bile drobne, da bi jo dejal dvakrat v usta, druge malo večje, a vrhu vseh debela in velika, da bi lahko spravil glavo skozi njo. Cumbekov Južek se je nekaj časa obotavljal, nazadnje pa je vzel največjo.

«Saj si pameten», ga je potrepljal sosed po ramenih in se namuznil.

Cumbekov Južek pa je vesel šel domov in si obesil klobaso na palico nad pečjo. Tam jih je bilo že kakih deset, a komaj, da je bilo vseh deset za to največjo. Vsak dan jo je ogledoval; sicer je z vsakim dnevem nekoliko hujšala, a nič ne de, tudi ostale so hujšale, a še vedno je bila za pet drugih. Čez teden jo je odnesel na podstrežje.

«Ta bo za tedaj, ko bomo orali,» je dejal Lizoni, «glej, da se je ne dotakneš!»

Ko pa je na pomlad šel po njo, je našel samo suho črevo in ko jo je prerezal, se je skadilo iz nje in zadišalo je po strohnih repi in korenju.

Odslej pa ga niso mogli več prevariti, vselej je vsako klobaso pošteno pretipal in prevohal. In nikoli ni segal po največjih.

OSMO POGLAVJE.

KAKO JE CUMBEKOV JUŽEK VOZIL GNOJ.

Zdaj vam hočem zaupati zgodbo, ki se je dogodila šele pred kratkim. V tem času je bil Cumbekov Južek spet sam. Lizona mu je že umrla Lizika pa je odšla v svet bogme kam. Cumbek je svoje gospodinjstvo zelo zmanjšal: razen sebe ni redil ničesar živega pri koči. Zato mu je preostajalo mnogo časa, da je hodil na delo.

Tako je nekoč šel kopat v vinograd nekega našega bogatega kmeta. Že na poti tjakaj se mu je pripetila majhna nezgoda. Gospodar ga je poslal namreč z vozom gnoja k vinogradu. Cumbek je kot po navadi privezal vrv kravam za roge, stopil nekaj korakov pred krave in dejal roke, v katerih je držal do tri metre dolgo vrv, na hrbet in počasi stopal pred kravami. Tako je vselej vozil in nikoli se mu ni nič hudega zgodilo. Stopal je tako počasi in se pogovarjal s samim seboj in kravami. Tudi topot je bilo vse v redu. Krave so lepo pokorno stopale za njim, niti enkrat se ni bilo treba ozreti in jim prigovarjati. A ko se je na vrhu prvega hriba okrenil, da bi zavrl voz, preden se spusti v klanec, je z začudenjem opazil, da ni nikjer voza z gnojem in da krave vlečejo samo odlomljeno oje.

DEVETO POGLAVJE.

KAKO JE CUMBEKOV JUŽEK LOVIL ZAJCE.

Tam okoli njegove kočice so se zajci sprehajali kar čez dan. Cumbekov Južek je dolgo cedil slinje za njimi. Ko bi imel puško, bi jim že pokazal. Čakal jih je s kamenjem in palico, a ni se mu posrečilo, da bi katerega dobil. Le rep je nekoč enemu odbil. Cumbekov Južek je imel veliko glavo in po velikem trudu in naporu je iz nje vendar izkopal pravo misel.

Začel jim je nastavljati zanke.

Že je ujel tu in tam katerega, toda grajski lovec ga je kmalu iztaknil. In pošteno mu jih je nadeval. Naš tedanji graščak ni bil namreč moj rojak in ni dejal kakor moji in Cumbekovega Južeka sovaščani: »Pustite siromaka.« Ne, dejal je: »Dobite to barabo in mu jih pošteno naložite, da mu bodo prešle skomine po mojih zajcih.« No, Cumbekovemu Južeku so jih sicer naložili, da dva dni ni mogel iz postelje, a skomine po zajcih mu niso pregnali. Še vedno jim je nastavljal, namreč zajcem, zanke, a postajal je opreznejši.

Tako je nekoč v prvem mraku šel po polju gledat, če je kje kaj živega. In res, v deteljšču najde krasnega zajca. Bil je še živ, hitro ga ubije in potisne v suktnjo. Že hoče oditi, a tedaj opazi na drugi strani široke njive grajske lovce, ki so prihajali naravnost proti njemu. V trenutku plane v koruzo, poišče debelo bučo, jo prereže, iztrebi, položi zajca vanjo in jo spet zapre; iztrebke pa stlači v žepe. Ko stopi iz koruze, pade lovcem prav pred odprte cevi.

«Zdaj ga pa imamo!»

In ga zgrabijo.

«Kje imaš zajca? Kaj si delal v koruzi?»

Cumbekov Južek si v zadregi zapenja hlače:

«Kaj sem delal? Pojdite in pogledajte!»

No, lovci niso šli iskat sledi dejanj Cumbekovega Južeka, marveč so nadaljevali svojo pot, Cumbek pa si je dal še nekaj časa opravka s hlačami, nato pa smuknil v koruzo, odprl bučo, zgrabil zajca, ga potisnil pod suktnjo in odnesel domov.

Važna opomba. Tako bi vam lahko zaupal še nekaj zgodb iz življenja svojega sovaščana, ki je v naši vasi gotovo bolj znan in slaven kakor na primer jaz, toda pregrešil bi se proti osnovnemu načelu njegovega življenja. Moral bi namreč začeti novo poglavje, in sicer deseto, to pa je številka, ki se je je Cumbekov Južek bal ko hudič križa. S to številko sploh ni maral imeti nobeneza

opravka. Če mu je na primer dal kdo deset dinarjev, je enega takoj vrnil; skrbno je pazil, da ni imel na svoji obleki deset gumbov — takoj si je enega otrgal ali še enega prišil, da jih je bilo enajst. Kadar je slišal v stolpu desetič udariti, se je naglo pokrižal in zmolil očenaš. Na kratko: v vseh primerih in življenjskih prilikah se je izogibal številke deset. Zakaj, ne vem natančno, a mislim, da zaradi tega, ker ga je tako strašno pretresla usoda njegovega desetega prsta na rokah. Na nogah je imel namreč že od nekdaj le sedem prstov, tri mu je bila že v otroških letih zmečkala sosedova kobila. S tistim nesrečnim desetim prstom pa je bilo tako, da mu ga je pri mlatilnici odtrgalo. Tedaj je mnogo trpel, in to samo zaradi tistega nesrečnega zadnjega, najmanjšega in skoro nepotrebne desetega prsta, mezinca. Možno pa bi bilo tudi, da se je te bojzani pred številko deset navzel od znane čevljarke tvrdke, ki računala s samimi deveticami. A najbrž bo nasprotno, da je namreč firma prevzela svojo veliko ljubezen do devetice od Cumbekovega Južeka, saj je firma mlajša ko Cumbekov Južek. Sicer pa je to samo moja domneva. Izkušal jo bom znanstveno raziskati; če se mi posreči, da to zadnje res dokažem, bom gotovo zelo proslavil Cum-

bekovega Južeka, sebe, našo vas in obenem obogatil svoj žep.

ZAKLJUČNE BESEDE.

Ko sem pregledoval te svoje zapiske in se jezil nad svojo nespretnostjo v opisovanju življenja in nehanja Cumbekovega Južeka, sem dobil kratko pismo od svojega očeta, po katerem vzdržujem vezi s svojo rojstno vasjo.

To pismo me je zelo potrla.

Oče mi je namreč sporočil, da je Cumbekov Južek na veliko veselje vseh sovaščanov, stremeljih za napredkom in lepoto naše vasi, izdihnil svojo blago dušo. Tudi pokopali so ga že. Občinski možje pa so že dobili uradno potrdilo, da je pred leti umrla tudi njegova hčerka Lizika. Ker nimajo ne ona, ne Lizona, ne Cumbekov Južek sorodnikov, pripade kočja z zemljiščem občini, ki je kočja že podrla, pomladi pa začne na istem mestu graditi lepo in moderno občinsko hišo.

Tako se bo izgubil zadnji spomin na Cumbekovega Južeka. Zato sem zdaj kljub pomanjkljivosti in napakam teh svojih zapiskov vendar ponosen nanje, saj bodo ostali edini spomin in dokument življenja mojega vrlega sovaščana Cumbekovega Južeka. Anton Ingolič.

Šele počasi je žena izvedela, kako in kaj je bilo s kozo-kozlom. Ubogi krojaček jih je moral potem preslišati toliko, da odtistihmal ni nikdar nikoli več ne prodajal ne kupoval nobene koze.

Ozdravljene klepetulje

V N. so imele ženske to lepo lastnost kakor pač še marsikje na svetu, da so do kosti obrale vsakogar, ki so se ga lotile. Tako strupene jezike so imele, da niso bili varni pred njimi ne fantje ne možje. Gospod župnik je večkrat z lece grajal to njihovo trdovratno grdobijo, toda vsi opomini so ostali skoro čisto brez uspeha. Kar ni uspelo župniku, se je naposled posrečilo mežnarju.

Ko se je približal praznik svetega Antona, farnega patrona, naroči župnik mežnarju, naj lepo osnaži in okraši cerkev, da bo vse v redu za žegnanje. Mežnar res začne čistiti in ometati prah in pajčevine ter nositi rože in zelenje v cerkev. Nazadnje se loti še kipa svetega Antona. Kip je bil lesen in že silno star, pa tako zaprašen, da bi bil imel ubogi mežnar res dosti posla, ako bi ga bil hotel prav pošteno očistiti. No, komaj se loti glave, začne brenčati okrog oltarja in kipu odpade glava. V trhlen lesu so se bili namreč vgnezdili sršeni. Mežnar ves prestrašen in skoro obupan sam ne ve, kaj bi začel! Tik pred žegnanjem, pa taka nezgoda!

V tiski se domisli čevljarja, ki je bil prav na las podoben svetnikovemu kipu. Gre tedaj k njemu in mu potoži svoje gorje ter ga zaprosi pomoči. Obljubi mu tudi lepo nagrado, na kar seveda čevljar takoj pristane.

Zjutraj pride še pred svitom v zakristijo, kjer ga mežnar lepo opremi in postavi v oltar. Posebej mu še naroči, da mora biti vse dopoldne čisto miren, da ne sme nobene blekniti in naj k večjemu včasih malo trenje z očmi. Čevljar zvesto obljubi, da se bo ravnal po mežnarjevih navodilih.

Ko mežnar odzvonil jutrnico, odklene cerkev. Ljudje začno prihajati, zlasti ženske so zgodnje. Vsaka ima kakšno prošnjo za sv. Antona. Čevljar posluša. Dasi ga včasih lomi smeh, se koražno premaguje in čisto mirno stoji na podstavku.

Ko pride na vrsto «ofer», se pa splašijo sršeni, ki so še ostali razkropljeni po cerkvi. Ker je le preveč ljudi, začno iskati živalce svoje gnezdo in začno obletavati čevljarjevo — Antonovo glavo. Ko ne najdejo vhoda, ga začno pikati, zdaj v lice, zdaj na čelo, zdaj spet v nos, da je ubogi čevljar — Anton že ves solzan in potan od bolečin. Ker se ne sme ganiti, se živali tudi ne more otresti. Nazadnje, ko je le že prehudó, skoči z oltarja in jo jadrno odkuri iz cerkve.

Župnik, ki o vsem tem ni ničesar vedel, se tako prestraši, da se ganiti ne more, ljudje pa v trumah beže iz cerkve. Zlasti urne so ženske, ki so bežečemu tik za petami.

«Oh, ljubi sveti Anton.» vpijejo vse vprek, «ali nas boš res kar zapustil?»

«Res! Ste prehudobne», se odreže bežeči in še bolj pospeši korak.

Od tistihmal so se klepetulje v N. poboljšale. Oltar je dobil nov kip sv. Antona, opisani čevljar pa čedno nagrado.

Mežnar dolgo ni izdal skrivnosti o svetnikovem begu, ko pa se mu je jelo nagibati življenje h kraju, je le povedal, kako je bilo. Seve, ženski je bilo sram in zato tudi niso hotele verjeti mežnarjevimi besedami. Ali še dandanes se jim tam človek do smrti zameri, ako jih pobara, kdaj pojdejo spet lovit svetega Antona...

Ivan Albrecht.

Ropotanje.

Čebular se je pritoževal nad sosedi v višjem nadstropju: «Pomislite, pozno snoči so ljudje ropotali z nogami in celo s palico bili po tleh!»

Prijatelj: «Nesramnost! Vi sta se seveda zbudili?»

Čebular: «Ne, delal sem še.»

Prijatelj: «Kaj ste pa delali?»

Čebular: «Vadil sem se na pozavni.»

Narodno blago iz Roža

O krojaču in začarani kozi

Živel je krojaček pijanček s svojo ženico, ki je imela hudo pokoro na tem božjem svetu z njim. Edina koza, ki sta jo premogla, jima je ostarela. Pa je rekla ženkica možičku:

«Daj, ženi kozo na sejem in jo prodaj, pa kupi mlado, da kaj prirediva in da bova imela vsaj mleko!»

Krojaček pijanček uboga in se odpravi s staro kozo na sejem, kjer jo tudi ugodno proda. Nato kupi lepo mlado kozico in se zadovoljen napoti proti domu. Spotoma pa ga premaga skušnjava, da zavije v gostilno. Oštir mu prigovarja in prigovarja, dokler se ga dobrovoljček prav pošteno ne naleze. Zdajci gre krčmar, priveže na krojačkovo vrvico svojega kozla, njegovo kozo pa postavi v svoj hlev. Vinjeni krojaček nič ne pogleda, kaj žene domov. Pozno v noč primotovili do doma, spravi žival v hlev in jame klicati ženo, češ, naj gre gledat, kakšno lepo kozo je prignal. Žena, ki, seve, moževu zapoznelosti ni bila nič kaj vesela, možička pošteno ošteje, vstati se ji pa le ne ljubi, dasi jo tare radovednost, kaj je pijanček prignal. — Ko se zdani, ženka brž vstane in stopi v hlev, ali, joj, tamkaj stoji in grdo mekeče rogat kozel! Zdaj se začne huda ura za krojača! Nevtegomu ga žena nažene iz postelje.

«Poglej, grdoba, kaj si prignal! Ali je to koza?»

Krojaček, ves preplašen in še napol v spanju, hiti v hlev in ne more verjeti svojim lastnim očem. Gleda in ogleduje, toda vse ne pomaga nič! V hlevu mekeče rogati kozel.

«Za pet ran božjih,» se jezi krojaček, «zdaj pa res ne vem, kaj bi dejal! Kupil sem kozo, prignal sem pa kozla!»

«Nazaj ženi, pa je!» ukaže žena.

Brez obotavljanja se krojaček spet odpravi na pot. Oštir, ki ga je že komaj čakal, ga spet zvabi v gostilno in ga prav temeljito napoji. Preden ga spusti dalje, mu spet zamenja živali: v hlev nažene svojega kozla, na krojačkovo vrv pa priveže njegovo mlado kozico. Dobrovoljček v pijanosti spet nič ne pogleda, kaj žene, ampak kar motovili in mahedra dalje. Ko pride do kmeta, kjer je kupil kozo-kozla ali kozla-kozo, se razhudi:

«Tu imate svojo žival nazaj! Jaz sem kupil kozo, mlado kozico, pa ste mi dali rogatega kozla. Jaz vam dam žival nazaj, vi pa dajte meni moj denar!»

Kmet ga debelo gleda in mu vrne denar.

«Prijatelj,» pravi, «ne zameri, toda ti si v zmoti. Kaj se huduješ, saj vendar goniš še zdaj s seboj kozo, ki si jo kupil od mene!»

Krojaček se jezno ozre po živali in se tako prestraši, da ga na mah mine pijanost. Ves preplašen popusti žival, plane v hišo, vrže denar na mizo in hoče pobegniti, češ:

«Tu imate žival in denar, ne maram ne enega ne drugega, ko vidim, da je vse začarano pri vas. Vse sama čarovnija, sama čarovnija je pri vas!»

«Ta pa ni čisto pri pameti,» si misli kmet, pospravi denar in odžene kozo v hlev.

Domov grede ga spet zvabi gostilničar k sebi. Ko mu začne krojaček pripovedovati, kaj in kako se mu je zgodilo, bušijo vsi, kar jih je bilo v krčmi, v glasen smeh, le gostilničar sam se premaguje in s prijaznimi besedami tolaži splašenega krojačka, obenem mu pa prav pridno nataka pijačo. Krojaček bedaček mu je namreč s svojo kozjo zgodbo privabil toliko pivcev, da ga krčmar nič ne vpraša po denarju. Še več! Skrivaj naroči hlapcu, naj zapreže ter se odpelje po kozo, ki naj jo potlej pod noč zapelje krojačku kar domov. Tam naj jo spet skrivaj postavi v hlev in naj se vrne.

Hlapec res vse to opravi, krojaček pijanček pa pridno srka zlahkno kapljico in vedno znova pripoveduje zgodbo o kozi, ki je kozel in je kozel, pa je koza.

Ženka, ki doma pričakuje možička, zasliši zvečer meketanje. Pogleda v hlev in z veseljem opazi lepo belo, mlado kozico.

«Ta pa, ta,» si misli in začne klicati moža, ali njega le ni in ni. Ženo jame skrbeti. Vsa zbegana hodi okrog hiše in v mraku oprezuje, kje se prikaže možiček. Ali trda tema je že povsod, njega pa le še odnikoder. Tedaj, tako že blizu polnoči, se primaje senca proti hiši.

«Hvala Bogu,» vzdihne žena, ki kljub temini spozna svojega zakona nerodni jarem, «ali že spet je tako nazarensko natreskan!»

«Ko prikolovrati možiček do nje, jo ganjen objame in začne pripovedovati, kako je potr in nesrečen, kako je gnal nazaj kozla, ki se je tam pri kmetu naenkrat izpremenil spet v kozo, in kako je potem pustil žival in denar in se ga od žalosti in groze in nesreče naložil.

Ženka posluša in se še sama začne čuditi. Prijazno povede možička v hlev in mu pokaže lepo belo, mlado kozico. Krojaček bedaček gleda, gleda in strmi.

«Ne, kar hoče, naj bo, ali to je tista koza, čisto tista začarana!»

Skoro ga spet mine pijanost, tako neznansko se mu zdi vse skupaj.

«Naj že bo, kakor hoče,» pravi nazadnje ženkica, «koza je zdaj pri nas in koza je! To je poglavitno...»

Božična noč

Božična noč, kako si lepa!
Pred tabo sence zla beže.
Skrivnostna roka raj odklepa,
na zemljo angeli hite.
Zvonovi vmes pozvanjajo
in mir ljudem oznanjajo.

Božična noč, kako si srečna!
Pred jaselce pod rodni krov
vse vabi spet ljubezen večna
in vsem deli svoj blagoslov.
Sovražnike med sabo spravlja,
ko z mirom svetim jih pozdravlja.

Božična noč, kako si sveta!
Drhtí nebeški slavospev ...
Skrivnost je zemlji razodeta,
ves raj strmi v preprosti hlev.
In vernih množice neštete,
pozdravljajo Nebeško dete.

Soteščan.

Sveta noč ga je vrnila

(Božična dogodbica.)

Pri Strojniku so doživeli hude čase. Gospodarja so obdolžili, da je oropal in umoril bogatega kupca, ki se je vračal s sejma. Sodišče ga je obsodilo v dosmrtno ječo.

Doma je ostala žena z nedoraslimi otroki. Zaman se je trudila, da bi jih pošteno prehranila. Mala kmetija ji ni mogla dati dovolj kruha in potrebne denarja za obleko. Prositi jo je bilo sram, ker so ji ljudje očitali možovo pregreho. Potreba je bila čedalje večja in zima je trkala na vrata.

Na zemljo je legla skrivnost božičnega večera. Pri Strojniku ni bilo tiste božične radosti kakor druga leta. Motna lučca ob jaselcah je razsvetljevala siromašno sobo. Otroci so bili lačni in zeblo jih je ob nezakurjeni peči. Mati jim je razdelila poslednjo skorjico kruha; njej ni ostal niti grižljaj.

«Mamica, kje so pa ata?» jo je vprašal starejši sinček.

«Janko, ata so daleč», je odgovorila s solzami.

«Ali ne pridejo nazaj?» je vprašala petletna Anica.

«Pridejo», je dahnila mati komaj slišno. Vedela je, da ne govori resnice.

«Ata se ne bodo nikdar več vrnili...» je zajokal Janko. «Pri sosedu pravijo, da bodo umrli v ječi.»

Otroci so pričeli jokati in objemati mater.

«Morda pa le pridejo», jih je tolažila. Dolgo je zaman upala, da bo zmagala resnica.

«Mamica, kdo nam bo vrnil očeta?» je zanimalo hčerko.

Mamica je pokazala deklici božično dete.

«Ali pa vé, kje so naš ata?»

«Znano mu je vse... Tudi to, da trpijo po krivici.»

«Pojde li samo ponje?» so poizvedovali otroci.

«Samo, ali pa bo storilo čudež... Jezušček vé, kako hudo je otrokom, ako nimajo očeta...»

Poklekli so ob jaselcah in sklenili ročice. Mati jim je narekovala molitvico za nesrečnega očeta.

Tisti dan pred božičem je bil pust in oblačen. Burja se je poigravala s snežinkami, ki so švigale po zraku kakor bele iskre. Potnik, ki je stopal po

cesti proti deželnemu sodišču, se je zavijal v plašč in vlekel na čelo klobuk s širokimi okraji. Noge so se mu šibile, kakor bi nosil mučno breme.

«Do opoldneva moram biti tamkaj...» je podvizal korake. «Popoldne ne bo nikogar več v uradu.»

«Pa bi počakal še čez praznike», ga je nekaj zadrževalo.

«Nočem!» se je uprl. «Jaz sem morilec, Strojnik je nedolžen. Obsodili so ga po krivici... Vest, ta črv, kako me zbada in grize!»

Dospel je pred visoko poslopje deželnega sodišča. Tukaj se je ustavil, noga mu je odrevenela. «Nikar!» mu je nekaj šepetalo. «Kdo pa vé, kaj si napravil... Nihče te ni videl... Beži! Nikar se ne izdajaj!»

«Kam naj bežim?» je iskal zavetja. «Svoji vesti ne uidem... Povsod me bo preganjala, nikjer ne bom našel pokoja...»

«Pa vendar!» Zločinca je oblila zona. Zagledal je pred sabo vislice, kjer bo končano njegovo življenje.

Tudi to ga ni ostrašilo. Njegov sklep je bil trden ter se ni dal zlomiti. Odprl je vrata in stopil pred sodnika.

«Sodite me. Storite z menoj, kar hočete», je začel pogumno.

«Poprej moramo vedeti, kaj ste zagrešili», se je glasil odgovor.

«Pred leti je bil izvršen umor... Morilec je pobegnil... Oče siromašne družine pa je bil obsojen v dosmrtno ječo...»

«Ali ste pričali krivo proti njemu?»

«Še več sem storil... Nedolžnemu sem podtaknil krivdo... Jaz sem morilec...»

«Koga ste umorili?»

«Tujca, ki se je vračal s sejma.» Točno je navedel, kdaj in kje je izvršil grozovito dejanje.

Sodnik si je dal prijesti spise dotične sodne razprave. Pazno jih je prelistal in stavil še nekatera vprašanja. Morilec je pogumno odgovarjal.

Nato je zabrněl zvonec. Vstopil je paznik in odvedel zločinca v ječo. Vodstvo kaznilnice pa je prejelo naročilo, naj izpusti Strojnika.

Molitev, opravljena ob jaselcah, je Strojinko čudovito pomirila. Silno breme skrbi je za trenutek izgubilo svojo težo. Spet se ji je vrnilo upanje v pravico. Bolj ko kdaj je verovala v možovo nedolžnost. Nekaj ji je reklo, da je rešitev že na pohodu.

Otroci niso še pospali, ko je nekdo potrkal na vrata. «Kdo je?» je izrekla po tihem. Kar stresla se je v nekem čudnem pričakovanju.

«Ali me ne poznaš?» je začela odgovor.

«Kdo bi neki bil?» se ni mogla domisliti. «Pa prav nocoj, ko ni navada, da bi ljudje hodili od doma.»

Strojinka je odprla vrata. «Janez!» je kriknila od veselja. «Otroci, vstanite! Atek je tukaj... Sveta noč nam ga je vrnila...»

«Ata, Ata!» so žgoleli okrog njega. Janko se je prvi oklenil njegovega vratu.

«Janez, ali si res prišel?» se je radovala žena. «In doma boš ostal — kajne, da se ne bo treba več vrniti.»

«Pokazalo se je, da sem nedolžen», je začel pripovedovati. «Morilec se je javil oblastvu.»

Ob jaselcah je nastala nenadna izpremembra. Otroci so klečali okrog matere in očeta ter opravljali zahvalno molitev za svetoonočni čudež.

Soteščan.

Cigan in medved

(Ruska pravljica.)

Malo pred božičem je začel cigan čedalje huje krotiti svojega medveda Kosmatina. Če se je le količjak pregrešil, če je namestu leve noge dvignil desno, če je nerodno plesal, že je dvignil cigan bič in ga začel pretepati. Že po tem je Kosmatin vedel, da pride kmalu čas, ko bo treba spet potovati od vasi do vasi, od mesta do mesta. Vedel je, da bo moral plesati tudi takrat, kadar se mu ne bo ljubilo, in se valjati po tleh tudi takrat, kadar bi rajši kje spal. Ubogi medved Kosmatin je bil že prestar za vse te umetnije. Noge so ga že bolele, da je časih le s težavo hodil, in dlake so mu okoli smrčka že sivele. Že od mladosti, ko je moral iti v uk k ciganu, ki ga je ujel, je čutil, da ni rojen za cirkuškega umetnika. Koliko rajši bi spal vso zimo v kakšnem brlogu, kakor pa se potikal po svetu. Kolikokrat si je zaželel svojih starih prijateljev iz gozda! Še svoje sovražnike je imel rajši kakor pa hudobne ljudi. Zato je zmeraj skrivaj hrepenel po lepi priložnosti, da bi ciganu ušel.

Zdaj pa se je Kosmatinu iznenada zazdelo, da je priložnost za beg prišla. Ni še natanko vedel, kako bo prav za prav ušel, toda trdno je bil že prepričan, da bo o božiču že v gozdu. Morda je samo zato tako potrpežljivo prenašal ciganovo trpinčenje, njegove udarce in psovke, in si prizadeval, da bi mu bil poslušen.

Ko se je ciganu že zazdelo, da je medvedu ubil v butico dovolj novih umetnij, je šel z njim v mesto ter pred vsako hišo prepovedal.

«Pleši, pleši, kosmatinec,
da si kruha kaj prislužiš.
Če samo boš v kotu spal,
nihče kruha ne bo dal...»

Kosmatin ni bil nikoli dober plesalec in vsa njegova umetnost je bila v tem, da je nerodno prestopal z leve noge na desno in se pri tem smešno sukal. Toda kadar so ljudje medveda videli, so začeli metati predenj dinarje, ki jih je cigan pridno pobiral in spravljal v žep, medvedu pa je dajal samo suh kruh in časih kakšen kos smrdljivega mesa.

Tudi na dan pred božičem, nekaj ur pred svetim večerom, je moral še medved plesati. S ciganom sta bila prišla v neko mesto, kjer prej še nikoli nista bila. Ljudje so kar drli za njima. Občudovali so medveda, ki je plesal in se valjal po tleh kakor še nikoli. S šapo je po vojaško pozdravljaj vse od kraja, pri tem pa je neprestano premišljaj, kako bi se izmuznil. Cigan, ki še nikoli ni toliko zaslužil kakor tisti dan, se je od samega veselja upijanil. V pijanosti se seveda ni več toliko brigal za medveda kakor prej in ga je le še rahlo držal za verigo.

Na nekem razpotju, kjer so stale na vseh straneh hiše, je izročil cigan verigo nekemu mlademu dečku in začel pobirati novce, ki so padali z vseh oken. Ko je Kosmatin začutil dečkovo slabotno roko, se je iznenada iztrgal in odhlačal v spremstvu otrok po ulici.

«Beži! Beži! Medved je ušel!» so začeli klicati ljudje.

Cigan je pozabil na novce in skočil za medvedom. Toda bilo je že prepozno. Medved je iznenada izginil, kakor bi se bil vdrl v tla. Hitro je namreč bežal iz ulice v ulico in mešal zasladovalcem sled. Cigan je tedaj stopil k orožnikom da bi jim povedal, kakšna nesreča se mu je pri

merila, toda na sveti večer ni hotel medveda nihče iskati in vsem se je zdelo prav, da je medved srečno ušel.

Medtem je medved čepel v neki drvarnici in se skrival. Čakal je, da pride noč.

Zvečer pa je prišel v drvarnico deček, ki je hotel nabrati drv in jih nesti v hišo. Kako se je začudil, ko je iznenada zagledal v kotu drvarnice neko črno senco.

«Ne boj se, deček», je tedaj izpregovoril Kosmatin. «Jaz sem medved, ki je pred nekaj urami ušel hudobnemu ciganu. Pomagaj, mi da se rešim!»

Deček se je otresel strahu, ki se ga je v prvem trenutku polotil, stopil bliže in šepnil medvedu:

«Kako da si ušel prav v našo drvarnico? Tudi jaz sem tekkel za teboj, ko si začel bežati, toda kar naenkrat te ni bilo nikjer.»

«Skril sem se za plotom, dokler ni množica zdrvela mimo, potem pa sem se po isti poti vrnil. Ko sem videl, da so vrata v drvarnico odprta, sem se v njej skrila», je odvrnil medved, ki je bil prepričan, da ga deček ne bo izdal.

In ni se motil, kajti malček je odvrnil:

«Pojdi z menoj v hišo, da se ogreješ. Tam si bomo domislili, kako se boš lahko rešil. Očeta in matere ni doma, ker sta šla nekam na obisk. Le brez skrbi pojdi z menoj, saj je samo moja mlajša sestra v hiši.»

Medved je šel za dečkom, ki ga je odvedel v sobo, kjer je sedela sestra za pečjo.

«Ne boj se, Milka», je povedal deček sestrici, ki se je hudo ustrašila kosmatega gosta. «To je tisti medved, ki je danes pobegnil ciganu. Dober je, zato mu morava pri begu pomagati.»

Tedaj je tudi deklica prijateljsko stopila k medvedu.

«Morda si lačen?» ga je vprašala. «Ali hočeš košček medenega kolača? Vem, da imajo medvedovi radi med.»

«Najprej mi daj nekaj, da si obvezem šapo», je poprosil medved. «Ko sem skakal čez plotove, sem se ranil.»

Šele tedaj sta otroka videla, da je Kosmatinova sprednja desna šapa vsa krvava. Deklica je takoj prinesla lep robček in šapo obvezala. Čeprav je rana hudo bolela, medved niti zastokal ni. Potem je dobil velik kos medenega kolača. Otroka sta mu dala tudi vode, ker ga je žežalo. Potem so začeli vsi trije premišljati, kako bi spravili medveda neopazno v gozd. Deček se je prvi spomnil dobrega načrta in planil kvišku.

«Oblekel boš staro očetovo suknjo. Na glavo si boš dal očetov klobuk, ki že tako ni dosti prida, ker ima na vrhu luknjo, in tako boš lahko v temi odšel iz mesta. Nihče ne bo niti slutil, da si medved.»

Medved je z veseljem prikimal in pustil, da sta ga otroka oblekla. Potem sta mu posadila še klobuk na glavo in mu napolnila vse žepa s kosji kolača. Spremila sta ga do konca ulice. Ljudje so hodili mirno mimo. Nikomur ni prišlo na misel, kdo bi mogel biti ta čudni stric, ki je tako nerodno hlačal po cesti.

«Zdaj greš lahko sam dalje», je dejal deček, ko so bili vsi trije že tako daleč, da so srečavali le še malo ljudi. «Lahko noč, stric Kosmatin, in ne pozabi naju!»

Medved se je s solzami v očeh poslovil od otrok in jima obljubil, da ju bo še kdaj obiskal. Potem je hitro izginil v noči. In vsako leto na sveti večer je prihajal na obisk v obleki, ki si jo je bil takrat izposodil, in nihče v mestu ga ni spoznal. Samo bratec in sestrica, ki sta ga takrat srečno rešila.

Divja žena

(Pravljica.)

O divjem možu smo že večkrat slišali, bolj redke pa so pravljice o divji ženi.

Pri Lisjaku na Planjavi so spravljal žito. Manjkalo jim je delavcev, zakaj mladina je morala na tlako v graščino. Gospodar se je odpravil v hribe po žanjice, ker žito tamkaj še ni dozorelo. Srečal

je čudno žensko močne postave. Obraz ji je bil grd in porasel, roke pa dolge in koščene. Vedla se je kakor kak možak.

«Kam pa ti?» jo je vprašal po kratkem opazovanju.

«Na Planjavo», je odgovorila z moškim glasom.

«Kaj boš tam?» jo je gledal nezaupno.

«Žela bi rada...»

«Tedaj pa kar z menoj, dobra ženska!» Mož se je obrnil in odšel z neznanko proti domu.

«Ti si Lisjak in imaš obširno kmetijo», je govorila med potjo.

«Ali me poznaš?» je osupnil.

«Ne vem, zakaj se čudiš...»

Ko sta prispela na Planjavo, je čudna ženska ostala kar na njivi. «Tukaj bom začela», mu je dejala.

«Kako? Saj nimaš srpa...»

Iztegnila je roko in srp ji je priletel po zraku. Pričela je mahati in žito je padalo, da je bilo veselje.

Opoldne ni hotela iti h kosilu. Zvečer se je najedla iz škafa svinjske kuhe. Ponudili so ji posteljo, a je odšla v hosto.

Lisjakovi so ugibali, kdo je ta čudna ženska. Menili so, da je možak v ženski obleki — morda celo kak preoblečen ropar. Otroci so se je bali, čeprav ni storila nikomur ničesar žalega.

Mimo njive je prišel berač, tisti šepasti Štefan.

«Anže, pridno žanjico imaš», je nagovoril Lisjaka, ki je ob poti zlagal snope.

Mož je prikimal in pomignil na možačo. «Ali jo poznaš?» je vprašal tiho.

«Poznam. To je divja žena», mu je pošepnil.

Lisjak se je ustrašil.

Berač ga je pomiril: «Ako boste z njo lepo ravnali, se vam ni treba ničesar bati.»

Divja žena se je na Planjavi hitro udomačila. Pomagala je pri delu, zadovoljna s svinjsko hrano. Prenočevala je v hosti, zjutraj je bila prva na njivi.

Plačila pa za delo ni hotela sprejeti. «Zakaj mi bo denar?» je zavrnila gospodarja. Izgovorila pa si je, da bo prihajala pozimi po hrano.

In res je prišla vsak teden čez visoke snežne zamete. Skuhali so ji repe in krompirja. Tudi korenja se ni branila. Ko se je najedla, je odšla nazaj v gorovje.

Drugo leto se je vrnila šele po žetvi z detetom v naročju. Shujšala je, da jo je bilo komaj še spoznati.

«Ali imaš dečka ali deklico?» je bil Lisjak radoveden.

«Deklico», mu je odgovorila. «Rada bi jo kam položila, da se mi ohladi naročje.»

Tudi pri Lisjaku so imeli novorojenca. V bistrem gorskem potoku sa zajeli dečka. Ležal je v prostorni zibki, kamor je položila divja mati svoje dete.

Lisjak je ogledal divjo deklico ter se pošalil: «Taka je kakor ti. Kakršno kopito, takšen čevljev.»

Možača je bila razžaljena ter je kmalu odšla z otrokom. Odnesla pa je tudi dečka, kar so Lisjakovi opazili šele pozneje. Potem se divja žena ni več vrnila. Zaman je bilo vsako poizvedovanje za njo in za dečkom. Soteščan.

Čarobno seme

(Pravljica.)

Zivela je nekoč stara ženica Mara v skromni bajti s posestvecem, da je komaj preživljala eno kravo. Njen sosed Luka je bil bolj premožen ter je redil tri krave. Luka je večkrat govoril z Maro o teh in onih rečeh, pa mu je ženica nekoč pokazala, kako veliko množino sirovega masla napravi.

Luka je to povedal svoji ženi in pristavil, da je Mara pač čarovnica, kakor jo ljudje že dolgo časa sumijo. Sklenil je, da jo bo hodil skrivaj zalezovat, kako dela sirovo maslo.

Nekega dne na vse zgodaj jo res zapazi, kako napravlja sirovo maslo. Na mizi je imela krožnik in na njem nepoznano seme, podobno fižolu. Ko je vtila v lonec smetjano, je dodala eno seme ter dvakrat zavrtela in ža se je vsipalo iz lonca sirovo maslo.

Zunaj pa je Luka razmišljal, kako bi tudi sam prišel do takšnega semena. Pa jo je hitro uganil. Stopil je nekaj korakov nazaj, priletel k bajti v vsej sapi in naglo udaril po vratih.

«Dobro jutro, Mara! Prosim te, odpri, pa hitro, ker je sila.»

Ženska se prestraši:

«Kaj pa je, Luka?»

«Prosim te, hitro mi posodi zdravilo za svinjo.»

Mara res teče v klet iskat zdravilo in medtem pozabi na mizi čarobna semena. To priložnost izrabí Luka ter hitro vtakne nekaj semen v žep. Ko mu Mara prinese zdravilo, jo Luka odkuri.

Ko pride domov, začne ženi pripovedovati, da je Mari ukradel nekaj semen, ki bodo prinesla srečo. Potem ženi naroči, naj prinese smetane. Žena stori tako in Luka napravi, kakor je delala čarovnica.

Prvi poizkus se je obnesel prav dobro. Ko pa že poizkuša čarati sirovo maslo, stopi v hišo mož v zeleni obleki, visoke postave in z veliko knjigo pod pazduho, ju pozdravi ter vrže knjigo na mizo.

«Zdaj si stopil v našo družbo,» govori zelence Luki, «podpiši se v knjigo.»

Luka gleda, gleda in se protivi:

«Nikamor se ne podpišem, saj nisem stopil v nobeno družbo.»

Zelence je zarohnel nad Luko:

«Takoj se podpiši, sicer te zdrobim v solnčui prah!»

Luko obide silna groza, zato zapiše v knjigo: Jezus, pomagaj mi!

Lukova žena, ki je spoznala v zelencu hudobca, je medtem bežala po župnika.

Hudobec je pogledal, kaj je Luka napisal, in je videl svete besede. Zdaj se ni smel več dotakniti knjige. Grozno je začel divjati nad Luko in zahtevati, naj ta list strga iz knjige. Tedaj pa je stopil v sobo župnik, začel hudobca kropiti z blagoslovljeno vodo ter nekaj iz svoje knjige moliti. Nazadnje se je obrnil proti vragu, češ:

«Nikdar več ne boš dobil te knjige!»

Vrag je spoznal, da je premagan. Zarjul je in se zaletel proti vratom s tako silo, da je en ogel odtrgal ter ga odnesel s seboj.

Župnik je vzel knjigo ter rekel Luki in njegoví ženi:

«Zdaj ste rešeni vidva in vsi tisti, ki so v tej knjigi podpisani.»

Od tistega časa menda Luka ni nikdar več kradel čarovnih semenj.

Ključnik Franjo.

Za bistre glavice

Rudolf Perč iz Šulincev v Prekmurju nam je poslal risbi, kako se da iz 34 vžigalic sestaviti število 400.000. Če potem v tem z vžigalicami sestavljenem številu preložiš štiri vžigalice, dobiš veliko mesto. Kako se to napravi? Vse, ki bodo vžigalice prav sestavili in nam risbi poslali, bomo objavili v prvi številki po novem letu.

OČE IN POREDEN SINČEK

Oče: «Kaj misliš, da mene nič ne boli, kadar te moram kaznovati!»

Sinček: «Toda ne na istem mestu...»

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

Martin Meh

Sest nas je bilo mladih študentov v kasarni. Trudni, lačni, prezeblji smo se večer za večerom vračali v tisto velikansko sobano, kjer je bilo skladišče odej. Neusmiljeno je smrdelo po naftalinu — ali odej smo imeli po mili volji na razpolago in mrčes se nas ni loteval. Huda je bila zima v tretjem letu vojne. Z večerom je pritiskal v dolino volčji mraz. Bilo je pred božičem. Tresoč se od mraza in brez večerje sem legel zgodaj zvečer na slamnjačo in navlekel nase celo kopo odej. Skozi razbito šipo je sikal mraz. Zobje so mi šklepetali. Mrzlica. Prehlad. Tovariši so zbijali šale kakor vsak večer. Ah da, mladost preмага hude dni z bistro hudomušnostjo. Pa so se naposled le ugnali. Čutil sem: vseh pet tovarišev je prevzela bojazen, da ne bi začeli tudi njim na lepem šklepetati zobje. V nenadni molk so se cvileče odprla vrata. Prijazno, žametno se je oglasil pozdrav: »Dober večer!«

Martina Meha se je naša družba toplo oveselila. Bosanec Voja, ki je veljal za najbistrejšega in najbolj izkušenega med nami, je velel ljubemu gostu:

«Semle sedi, na mojo slamnjačo. Ali pa onega preglej, ki tamle v kotu zdihuje, kakor bi mu črevje lezlo iz trebuha.»

Martin Meh se je prestopil po sobani, da so se udajale podnice:

«Poglej no, bolnika imate? Pa kaj bi bilo čudnega! Zgoraj nad nami imajo pa mrliča. Tisti veliki Jovan, ki je večno lačen stikal za kostmi okrog kuhinje, se je v mraku kar zrušil in obležal na slamnjači. Govore, da zaradi francoske bolezn, jaz pa pravim, da ga je vrgla lakota. Prekledo, s samim gnlim sadjem nas še krmijo. Ali ste kaj lačni, golobčki, ha? Sadje je dobro za prebavo, ne rečem da ne. Ali kdo bi živel ob sami pustji čežani! V Egiptu sem se nekoč tako nažrl sladkih dateljnov... no, čakajte, bom pa pozneje povedal.»

Ej, ta naš dobri Martin Meh, spet nam bo kakó postregel! Pohitel je Martin v svoj kvartirček, ki ga je imel tam čisto v zadnjem koncu kasarne. Ni bila soba, za kuhinjo je služila ta luknja nekoč. Še je stal v njej zapuščen štedilnik, postavljen iz opeke. Odkar je bil Martin Meh pri kadru, je tiho kraljeval v tem svojem brlogu. Živel je kakor puščavnik. Puščal je v svoje majhno kraljestvo le redke goste. Znal je izkušeni Martin obračati čas in razmere tako, da ga vojna ni hudo prizadela. Zbiral je, zbiral in pokupoval komišni tobak. Ob večerih in še posebno ob nedeljskih popoldnevih je potem tobak raznašal v hribe in soteske, k pastirjem in mlinarjem. Nabiral je maslo in slanino, moko in kruh. Še zlasti mleka in jajc je bilo pri njem vselej kaj v zalogi. Lepo, za tisti čas hudo izzivalno se mu je dobra reja poznala na zaliscih in po vsem čokatem životu.

Tisti večer se je vrnil v našo sobo obložen kakor Miklavž. Prinesel je polovico velikega rženega hleba, nekaj sirovega masla in slanine. Tak čudež je tistih dob znal napraviti samo Martin Meh. In kakor dobrotnega čudodelnika so ga obkrožili zvesti, vdani verniki — ti lačni enoletniki. Hitro so zlezli izpod odej in se vrgli v plašče, v cesarske koprive. Le jaz sem obležal v kotu na slamnjači. Martin je lepo po vrsti delil in naposled še zame namazal z maslom velik flakot kruha. «Mleko se pa tudi že kuha!» je pripomnil

Stara pesem o jaselcah

«Poišči staro pesem, ki si jo na božič pel!»
mi angel s knjigo je nocej velel.

In v soju luči list za listom sem odkril,
a pesmi stare nisem več dobil.

Nikjer ni bilo sladke pesmi, ki vesel
nekoč sem jo še mlad otrok otroku pel.

Zaprli knjigo, žalosten sem medlo luč privil
in v noči temni svoj obraz sem skrtil.

In v noči temni, ki le ena zvezda jo jasni,
v solzah iskriale so se mi oči...

Boris Rihteršič.

Martin. Od mrzlice šklepetajoči zobje so se hlastno zagrizli v zdravi, kislasti kmečki kruh. Kako redek, kako dragocen je bil tisto zimo! In ko so zadovoljno cmokala usta, je Martin Meh modroval po svoje:

«Gladež je pumpež, samo jedež drži po konci. In ker tega ni, bomo bržčas prej ko v enem letu opravili z vojno. Tako sodim. Zavoljo mene... ih, kakorkoli. Dosti sem se potepal in dosti videl. A lačen nisem bil nikoli. Verjamete? Nikoli!»

«Bo lepše minil čas, če nam kaj svojega poveš», sem tedajci podžgal Martina. «Vsi še nismo čuli, kod te je gonilo po svetu. Vsega tudi še nisi izpovedal.»

«Strela», se je takoj razvnel Martin. «Kaj sem pa hotel v mladih letih drugega, kakor ubrati podplate po svetu! Je že prav in vse lepo v naši ljubi Šaleški dolini, kjer sem doma. Ali živi se trdo tam. Poizkusil sem se za knapa v Škalah. Potlej sem se smradil pri Vošnjaku v usnjarni. Leta sedmega so me iz fabrike pobrali k soldatom. Zakaj so me dali prav k temu bataljonu, k jagrom, sem ugibal vse prvo leto. Imeli smo kader v Krminu. Natanko od tedanjih laški meji. Nekajkrat me je zamikalo, da bi jo ubrisal tja čez, potem pa dalje po svetu. Nazadnje je res prišlo tako. Stepli smo se nekega večera v oštariji, bila je sobota. Zaradi bab smo se udarili, kajpak. In tisto noč sem jo gladko mahnil čez mejo, na Laško. Nekaj malega so me mikastili Italijani, ali naposled sem le lahko krenil v Benetke. Naravnost v Benetke...»

Tu se je pričela Martinova dolga in slikovita povest. V Benetkah, ki se tako sanjavo ogledujejo v morju, je dezertér Martin zašel v družbo najhujših svetovnih postopačev in se je pri njih pobrigal za ponarejene popotne papirje. Ko je imel vse lepo v rokah, si je velel: Desno zavij, naprej, marš! Prehodil je ves laški škorenj doli do zadnjega roba Sicilije. Pomagal je obirati pomaranče in limone. V Rimu se je ponujal za postrežčka. V Mesini se je znašel takoj po tistem strašnem potresu. V Egipt ga je prenesla velika potniška ladja, ki se je bil vanjo vtihotapil. Do Carigrada se je pretolkel kot mornar na trgovski ladji nekega grškega bogataša. Iz Turčije je preskočil nekoč nazaj v Grčijo. Potikal se je po balkanskih mestih in trgoval z zlatnino, svilo in preprogami. Iz Beograda je šel gledat na Madžarsko. Bil je za kuharja na Dunaju. Videl je Pariz in Riviero. V Monte Carlu je v tisti slavni igral-

nici priigral tri sto frankov. Čisto po gosposko se je znal obnašati. Seveda, bil je gospod, kadar je imel kaj denarja, sicer je pa životaril, kakor ga je pač življenje samo naučilo te največje umetnike: živeti vedno v dobri volji. Vse to nam je zgovorno pripovedoval Martin, potem je pa še živahneje povzel:

«In zdaj recite, ali je zakleto ali sojeno tako, kakor se je potem z mano zgodilo. Po šestih letih, ko sem takole marsikaj lepo izkusil in dovolj pete obrusil, me je nekaj vleklo domov. Tako zanimiva in živa je bila pomlad leta štirinajstega, da mi je nemirna kri kar šumela po žilah. Iz Monte Carla sem se vrnil na Dunaj. Poleti nekoč, sem si dejal, moram domov pogledat. Ne k domačim! Umrla sta stara dva, pri žlahti nimam kaj iskati. Ampak tja gor k Svetemu Križu nad Belimi vodami bi še enkrat poromal. Takole v avgustovem solncu, v tistem prekrasnem, toplém miru bi se rad spet enkrat razgledal po vsej Šaleški in Savinjski dolini. Ne morem pa ne morem pozabiti, kako sva včasih z materjo romala k Svetemu Križu. Zarana sva krenila na pot, ko se je komaj daniilo in so ptički po Šentflorijanskem grabnu ubirali prve jutrnje pesmi... Tako sem si pozelel še enkrat, da bi na poti k Svetemu Križu obujal spomine na mater. Strela, pa je počilo v Sarajevu... O, kako hitro so nas potem na Dunaju prebrali! Seveda se je izkazalo, da sem tudi jaz izpod avstrijske krone. Dezertér! Namestu da bi me lepo zaprli, sem odrinil z drugo marškompanijo proti Rusom... Ti lepa, ravna gališka zemlja, koliko je samo pri Zalesczykih poteklo krvi! Moja je vmes. Prej si človek obeta eno in drugo — jaz sem za trdno računal, da bom videl še rusko cesarstvo — ali vojna je vojna in vse se obrne. Nad zadnjico, tukajle blizu hrbtnice, nosim svinčeni spominek. Kako je skelel ta satan drobni! Vse dni ga bom pomnil. Zdaj me s parom volov ne spravijo več na fronto. Lahko je reči: nikogar nimaš, tebi je vseeno, če te v drobne kose raztrga granata. Jaz pa tole pravim: takšna drevesa, ki na samem rasejo, najbolj široko razpredejo korenine. Jaz sem že tak... Zdaj šele, zdaj šele se bo izplačalo živeti!»

«Uuu... bzzz...» sem se nehote zdrznil na slamnjači, hladen val mrzlice mi je šel po vsem životu. Še pritegnil sem odeje in še glavo vtaknil pod nje. Tedaj se je Martin požuril:

«Mleko za tebe... eh, čisto pozabil sem nanj. Je gotovo že povrelo. Bom pa novo pristavil.»

Pokukal sem za njim. Skozi okno se je lila hladna, jasna mesečina. Švignil je debelušni Martin pokonci in hitel v svojo čumnatu. Vse tiho je bilo zunaj na trgu in v vojašnici, predbožični čas in hudi mraz sta v zaledju kakor na fronti ustvarila premirje.

Prihrumel je Martin čez čas skozi vrata nazaj, s skodelo mleka v desnici. Sklonil se je kakor Samaritan k bolniku in mi ponujal skodelo k ustom:

«Vrelo je, vrelo, hitro srkni!»

«Dobro dé», sem se oddihoval in posrebal do zadnje kaplje, nato pa še s prstom potegnil naokrog po skodeli.

«Tak, zdaj pa grem», se je poslovil Martin. «Nocoj dobite obisk. Patrulja pride. I kako pa, da pride pogledat, ali se ne greje kaj nepovabljenega pri vas... Bog vam bodi milostljiv med naftalinom!»

Šel je. Šest mladih študentov se je molče zagreblo v razmišljanje in v blažilni sen. Želje se

široko in svetlo odpirale poti v življenje, ki je bilo še pred njimi, neznano, hlepeče, pričakovano.

*

Nista minila dva meseca po tistem božiču in Martin Meh je moral z marškompanijo na laško fronto. V Tirole. Strašna pomladna ofenziva je drobila naš ubogi, tolikokrat že preresetani in razbiti bataljon. Za Martinom Mehom smo po bitki povpraševali vsi, vsi... In nikdo ne vé in nikjer ni zapisano, ali ga je na drobne kose raztrgala granata, ali pa je morda zašel v ujetništvo in se še dandanes potika kje po širnem svetu. Da, če se še srečava kedaj, pojdeva skupaj k Svetemu Križu nad Belimi vodami.

Davorin Ravljen.

N a c e s t i

(Božična slika iz tujine.)

Čisto brez potrebe je bilo, da sem v veliki kolodvorski veži iz dolgega časa pogledal na vozni red parobrodne družbe. Hotel sem samo počakati, da odpeljejo zadnji nočni vlaki in se poleže šunder živahnega prometa, ki je še v tem poznem času po polnoči lil mimo blagajniških okenc na peron. Potem, sem si mislil, skočim po svoji dobri navadi čez plot tam doli onstran kolodvorskega skladišča in si v vagonu vlaka na slepem tiru poiščem varen kotiček do jutra. V resnici, prav po neumnem sem vrgel pogled na veliki orumeneli lepak, ki so ga bile muhe v toplen letnem času dodobra opikale s svojimi črnimi znamenji, in sredi kričečih oglasov sem na dnu lista razbral koledarček bežečega leta. Brez prave misli sem poiskal številko dneva. Za vruga, jutri bo vendar 25. december!

Moje življenje je teklo takrat po takšnih kolovozih, da sem se že zdavnaj privadil živeti brez nepotrebnih zanimanj in brez senzacij. Že dobra dva meseca nisem nikjer za stalno stanoval, nikjer niso zame pripravljali kosila in večerje. V prejšnjih, boljših časih sem bil toliko odljuden in pust, da sem v mestu imel le malo znancev, prijateljev pa nič. Kaj mi je kazalo drugega — živel sem, kakor mi je bog dal, prenočeval sem v praznih vagonih na kolodvoru, če me niso iztaknili čistilci ali kakšen prevesten kontrolor, in — pa kaj bi vam pravil: saj je pisano, da bog še za ptice pod nebom skrbi. Polagoma sem izgubil smisel za prostor in čas. Nikdar se mi nikamor ni mudilo, nikjer me ni čakalo ne presenečenje ne razočaranje. Hodil sem, hodil sem ves dan po mestu, brez začudenja sem zrl pisani vrvež okrog sebe. Moja duša je dremala v neki težki, dobri, skeleči toposti. Tako so dnevi in prazno tekli mimo mene, tako me je na mokrem tlaku kolodvorske veže daleč od vsega, kar bi morda lahko štel za svoje, dotekel sveti večer.

Nekaj silno žalostnega je, na sveti večer priti na postajo, kupiti vozni listek pri okencu in stopiti na vlak. Sveti večer je vendar praznik doma, praznik toplote in tišine v hiši, kolodvoru pa so kakor obale, od katerih vozijo parniki neznanokam. Nekaj silno žalostnega je, potovati na sveti večer. Toda še brez primere večja bridkost je mene obšla tedaj, ko sem skozi razdejane podplate svojih čevljev začutil mrzlo mokroto tlaka v kolodvorski veži pod seboj in sem čisto jasno videl, kako zame niti voznega listka ni za nikamor in kako sem brzkone za zmerom obsojen v ta svoj prekleti mraz in obup.

Okrenil sem se in brez volje stopil na ulico. Izpod težkega, čisto nad mesto poveznjenega neba je v velikih, mokrih kosmih capal sneg. Iz gosposkih ulic sredi mesta so do sem gori posevale in ugašale goreče reklame na strehah trgovskih hiš. Reflektorji avtomobilov, ki so hupali na ostrih ovinkih, so v naglih lokih padali na cesto, na hiše, na prazne krošnje okleščanih dreves.

Brez pravega namena sem se znašel čez čas v tesni, strmi, krivi ulici kraj nabrežja, kjer so se stare, iz težkih kvadrov zložene hiše vzpenjale po hribu, kakor da so zidane druga na drugo. Po-

S v e t i v e č e r

Na zemljo zopet lega noč,
oj lepa noč, ta sveta noč,
zvonovi jo pozdravljajo
in srca blagoslovljajo.

In komaj zvezde zažare,
povsod se pesmi oglase —
in iz neba vse do zemlje
srebrna pot razgrne se.

Srebrna pot in zlata vsa,
na njej nebeška glorijska.
In angeli jo gladijo,
ko Božje dete spremljajo.

V molitvi vsa zamaknjena
Marija mati se smehlja:
«Če vseč nebeškim je močem,
Gospod, glej, dekla Tvoja sem...»

Pobožno Jožef sklanja se
nad siromašne jaselece,
v njih Dete božje se smehlja
in noč je kakor dan svetla.

Iz revnih jasele v slednji hram
nocoj sam Bog gre v goste k nam:
O, pridi tudi pod naš krov
in kaži varno pot domov!

In vodi nas, ki si Vodnik,
in reši nas, ki si Rešnik,
daj nam miru to sveto noč
in bodi vedno nam v pomoč!

Z dobrotno roko zvesti rod
objemi, ko greš mimo tod,
in blagoslovi nam zemljo
z nebeško sveto glorijsko!

Ivan Albrecht.

trkal sem na okno kraj velikih vežnih vrat in stopil čez cesto. Tiho sem počakal dober hip, nato je nekdo dvignil zastor, odloputnil oknico in pomolil glavo na plan:

«Kdo je?»

«Oprostite, da sem tako pozen. Ali je gospod Mare doma?» sem vprašal in stopil bliže.

«Saj ga še ni nazaj», je odvrnil človek.

«Kam pa je šel?»

«Detektivi so prejšnji teden prišli ponj, pa ga še ni nazaj. Zavoljo neke srebrne ure ali za kaj že so ga zaprli, pa pravi, da je nedolžen.»

Zahvalil sem se in sem šel. Z Maretom sva se bila seznanila na kolodvoru. Takrat je bil še brez posla. Ko je spet našel delo v pekarni, me je nekoč povabil na dom in mi ljubezljivo odstopil posteljo, sam pa se je vso noč sukal okrog velike peči onstran dvorišča in do jutra gnetel testo in vsajal kruh. Živ dan ga bom pomnil, kako je opolnoči tedaj pricokljaj v svojih trdih usnjenih šlapah v kamro in mi na pladnju prinesel prvi dve žemlji iz peči, da sta še kar žehтели od svežosti in vročine. Kakor otrok v noči pred svetlim Miklavžem sem odprl oči, se oprl s komolci ob vzglavje in pričel z najbolj spočitim tekom sveta mrviti hrustajočo skorjo in mečo, ki je bila kakor iz masla. Ej, Mare je znal hoditi okrog človeka! Ob slovesu me je povabil, naj se kdaj še kaj oglasim. No, zdaj so ga zaprli. Zavoljo nekakšne ure. Da se mu le vredno zdi, spuščati se v takšne nesramnosti.

Krenil sem po nabrežju nazaj proti mestu. Vrag naj vzame vse skupaj, sem si mislil na tihem in šel. Sneg je padal, kakor da se nebo pogreza na mesto. Reka je leno valila svoje težke valove po strugi pod menoj. Nič več se mi ni ljubilo, da bi otresal klobuk. Krajci so se mi bili poveznili pod težkim bremenom in na hrbet in na obraz so mi zdaj pa zdaj padale težke kaplje. Ko sem šel mimo katedrale, je v zvoniku odbilo dve. Policijska ura, sem si mislil na tihem in sem šel dalje. Ulice so po malem oživele, ljudje so v gru-

čah prihajali iz kavarn in skozi zasneženo tišino je segal do mene njihov smeh. V nočnem lokalu je blazneče pel saksofon. Meni se je zdelo, kakor da bog samo zato tako brez prestanka siplje sneg izpod neba, da ga meni obesi na pleča.

Onkraj mostu sem trčil ob omahujočo senco. V dolgem, visoko zapetem haveloku se je kotalil vinjen človek po tlaku in s povzdignjenim glasom nekaj dokazoval v vesoljni svet. Ko sem prihajal, se je ustavil sredi ceste in me pozdravil z dvignjeno roko.

«Gospod», me je nagovoril zdaleč, ko sem tudi jaz obstal na pločniku. «Veliko prošnjo imam do vas.» Stopil je bliže in se zaupno nagnil k meni. «Ali imate morda pri vas doma prostora še za enega človeka?»

Bil je prijazen, dobrodušen možak z rjavo bradico. Ves obraz mu je sijal nekega dobrega, plemenitega razumevanja vsega sveta, kakršnih je ob policijski uri po mestih mnogo na cesti. Šele zdaj sem opazil, da nosi pod plaščem nekakšen sveženj ali kaj, kar ga še bolj zanaša po strani.

«Eh, dragi moj», sem se veselo zasmeljal. «Tam, kjer sem jaz doma, je prostora še za vse ljudi, kar jih hodi po svetu. Prav lahko vas povabim s seboj.»

«Ne,» je odvrnil, «hvala. Jaz imam lepo barako v Veliki jami. Jaz sem čevljarški mojster Jurij Peregrin in svojo delavnico imam. Toda nekoga sem pobral s seboj, ki je v snegu in mrazu ležal na stavbišču ob Varšavski cesti.»

Prijel me je za komolec, me povlekel pod plinsko svetilko, odgrnil plašč in v blede luči se je zasvetil bel kipec cesarja Franca Jožefa.

«Na stavbišču sem ga pobral. Nekdo ga je vrgel v smeti. Pa sem si mislil, saj ga zebe, hudiča, in sem ga vzel s seboj. Ali ste daleč doma?»

«Eh,» sem odvrnil, «jaz imam še malo dalje kakor vi. Ampak mimo Velike jame grem, pa lahko stopiva skupaj.»

In tako smo šli vsi trije — jaz in neznan popotnik in cesar Franc Jožef med nama. Beseda je dala besedo in ko sem povedal človeku, da sva cesar Franc Jožef in jaz katolika prav za prav in da imava nocoj obadva sveti večer, je človek od vznichenja zavriskal in še mene povabil na dom. Poskrbela sva, da je v pečici v kotu zagorelo in se je cesar Franc Jožef ogrel. Plinska svetilka, ki je gorela v bregu nad barako, je v prostor metala dobro zeleno luč. Ob štruci kruha, kozarcu slivovke in živi besedi, ki se je vnela med nama, sem v topli baraki neznanega prijatelja čevljarja prebil eno svojih najbolj zapuščenih in najlepših svetih noči. L u d v i k M r z e l.

C e k i n

To je bilo takrat, ko sem imel šele sedem let in sem začel hoditi v šolo. Kakšen sem bil? Prav takšen kakor vsi drugi otroci. Razposajen in srečen, ako sem mogel ulti zdoma in se klatiti po gošči. Popoldne so mi zmeraj ukazali, naj se grem na vrt učiti. Ko so prišli čez pol ure pogledat, kaj delam, so našli pod orehom razmetane šolske knjige in zvezke, mene pa nikjer.

Lepi so bili tisti časi, vendar mi je ostalo nanje prav malo spominov. Najbolj živ med njimi je še spomin na staro Korenovko.

Stara Korenovka — imela je majhno bajto gori na rebri ob gozdu, kamor smo hodili lešnike brat. Stara je bila kakor zemlja in komaj je še hodila. Navadno je sedela na solncu pred hišo in brlela v svoj stari molitvenik, ki je imel tako velike črke, kakor so bile naše v abecedniku. Časih ji je med branjem zlezla glava na prsi, molitvenik ji je zdrknil na tla in zaspala je.

Spominjam se še dobro, da je ob kuhinjskem oknu rasla stara hruška, ki nam je bila trn v očeh. Stara revica! Kadar je zaspala, smo začeli tresti sladke medenke in si jih tlačiti v žepe. Navadno se je kaj kmalu prebudila. Tedaj je vstala in začela mahati s palico okoli sebe, da bi nas prepodila. Videla naš sirota ni, ker so ji naočniki padli na tla, pobrati jih pa tako hitro tudi ni

mogla. Izprva smo se je bali in se razbežali, če smo videli, da se je zbudila, potem pa smo postali predrznejši — še smejali smo se ji in se okoli nje lovili. Konec je bil vselej tak, da smo odšli s polnimi žepi.

Nekega dne pa je prišel eden izmed nas z vestjo, da je stara Korenovka čarovnica. Bog ve, kje je pobral to novico. Takrat smo mu seveda vsi sveto verjeli in stara Korenovka je imela nekaj časa mir pred nami. Začeli smo se je bati in se umikati pred njo. Če bi jo bil moral na poti v vas srečati, sem se ji v velikem ovinku ognil, da me še videti ni mogla.

Pravili so, da ima pod oknom čumnate zakopan lonc cekinov, ki jih varuje sam hudobec. Sosedov Janez je vedel celo to povedati, da ga je videl, kako je čepel na velikem kamnu in se s starko pogovarjal. Še v hosto se nismo več upali.

Počasi pa smo le dobili pogum in nekega dne smo se dogovorili, da bomo zaklad izkopali. Janez je doma odnesel v Rimu kupljeno in blagoslovljeno svetinjico, da si jo bo obesil okoli vratu tisti, ki bo kopal. Seveda smo se zakleli, da svoje skrivnosti nikomur ne izdamo.

Popoldne smo se dobili v gozdu, da izberemo iz svoje srede nesrečnika, ki bo kopal. Žreb je odločil mene. (Šele pozneje sem izvedel, da je Janez napisal na vse listke moje ime.) Nekam tesno mi je bilo pri srcu, a moral sem iti v žerjavico po kostanj, da se ne bi pred drugimi osmešil.

Vedeli smo, da starke že nekaj dni ni na izpregled. Janez je uganil, da je šla nabirat nova čarobna zelišča in da se ne vrne, dokler jih ne bo imela dovolj. S te strani smo bili torej varni — ostal je le še hudobec. Sicer sem imel svetinjico okoli vratu, toda prav preveč ji nisem zaupal. Kaj, če ni bila morda premalo blagoslovljena?

Počasi sem se bližal hiši in vsak moj korak je bil krajši. S seboj sem imel staro polomljeno rovnico, ki sem jo bil izmaknil doma. Malo pred hišo sem se obrnil in najrajši bi bil zbežal, toda videl sem svoje tovariše, ki so oprezovali za grmovjem, ali se bom upal ali ne.

Stal sem pod oknom, ki je bilo odprto. Da bi pogledal v starkino čumnato, na to še pomislil nisem. Gledal sem samo na kamen, ki je ležal pred menoj. Pod njim je bil skrit zaklad. Sklonil sem se in se uprl obenj, da bi ga odvalil, toda roke so mi drhtele in kamen je bil težak, tako težak, da ga še premakniti nisem mogel.

Z glavo sem treščil ob okno, da je steklo zažvenketalo. Tedaj sem obstal kakor ukopan. V čumnati se je nekaj zgenilo in šibek glas je zaklical:

«Počakaj! Pridi noter!»

Srce mi je ušlo v hlače. Hotel sem pobegniti, toda noge me niso hotele nesti. Nasloniti sem se moral ob zid in v prsih mi je divje razbijalo. Kdo je v čumnati? Segel sem za srajco in krčevito stisnil svetinjico v pest: «Reši me, zdaj te potrebujem!» Tedaj pa se je pri oknu prikazala glava stare Korenovke.

Malo sem se pomiril, a strah me je vendar še bilo. Nisem se ganil.

«Pridi vendar», je starka ponovila, to pot tako prijazno, da me je takoj minil strah. Skočil sem okoli vogla v vežo in skozi nizka vrata v čumnato. Starka je ležala. Bila je strašno bleda. Videlo se ji je, da mora biti hudo bolna.

«Vode mi prinesi...»

Šel sem pred hišo in zajel vode. Težko sem vlekel vedro iz vodnjaka, a vendar je šlo.

Utešila si je žejo, potem pa je laže govorila. «Čigav si?» me je vprašala.

«Šolski», sem ji povedal.

«Priden si», je tiho rekla. «Tri dni že ni bilo nikogar k meni», je dodala čez nekaj časa. «Mislila sem že, da bom umrla, ne da bi kdo vedel zame. Zdaj pa bo dobro. Pojdi po zdravnika! Ali greš?»

«Grem»

«Le pojdi! Jutri pa spet pridi!»

Kolikor so mi dale moči, sem tekkel v vas. Med potjo sem srečal svoje tovariše.

«Ali si kaj izkopal? Ali si pobegnil?» so me izpraševali vsi v en glas.

«Nič!» sem jim zabrusil v obraz in bežal dalje.

Čez dobro uro je bil zdravnik že pri stari Korenovki.

Ko sem šel drugi dan v hrib, sem se začudil. Okno v čumnati je bilo zažrnjeno. Kaj se je zgodilo.

Planil sem v hišo. Sredi izbe je stal mrtvaški oder in na njem je ležala stara Korenovka.

Nekaj časa sem stal brez besed, potem pa sem zaihtel — sam ne vem, zakaj. Udrle so se mi solze in se mi niso hotele ustaviti. Tako krčevito sem jokal, da bi se bil še kamnu smilil.

Naposled sem se le malo pomiril in pogledal po ljudeh, ki so bili v sobi.

Stisnil sem se v kot, tedaj pa je stopila k meni soseda in mi nekaj stisnila v roko. Odprl sem pest in v dlani se mi je zasvetil cekin. Cekin! Prvi, ki sem ga imel v roki.

«Korenovka ga je dala», je povedala soseda. «Preden je umrla, mi je naročila, da ga moraš dobiti ti, ker si tako priden fant.»

Kje je tisti cekin — kje je mladost?

Boris Rihteršič.

Petrolej

(Božična zgodba.)

V vsaki špecerijski trgovini dobiš danes za majhen denar liter petroleja, ki preganja temo ves teden v dolgih zimskih večerih. Odkar so odkrili pred dobrimi šestimi tisoč leti ta večni ogenj Sumerci, ki so imeli pred Babilonci najlepše urejeno državo v rodovitni Mezopotamiji, pa vse do krvavih let svetovne vojne je bilo tako.

Strahotno klanje ni zahtevalo le dragocenih človeških žrtev od vojakov na bojiščih, s svojo kruto roko je poseglo v vse življenje našega naroda. Tako se je zgodilo, da ni imel kmet dati kravi sene, čeprav ga je nasušil toliko, da je bil skedenj naphan prav do petrov. Država mu je vzela seno in celo slamo za vojaške konje. Sestradane krave so molzle komaj po tanki nitki, pa še po to mleko je prišel že na vse zgodaj državni pobiralec in sta zaman vekala otrok in muca. Vse leto niso našle pokoja slabotne roke žen in otrok, da so izgreble kruha iz naše plitke brazde. Ko je bilo žito omlačeno in v kašče spravljeno, pa so prišli vojaki z nasajenimi bajoneti in oddelili pridelek: toliko za seme, toliko za državo. Le za svetke je ostalo na dnu vreč žita tistemu, ki je kruh s krvavimi žulji pridelal. Kave ni bilo niti za zdravje, za sladkor je uvedla država nakaznice. Za vsako osebo bi ga naj bilo po četrtilogramu na mesec, toda mesece in mesece so delili po občinah karte, sladkorja pa ni bilo.

Vojni dogodki so opustošili tudi gališke naprave za dviganje petroleja. Ko so pošle zaloge, je začelo drugo zimo vojne že občutno primanjkovati petroleja. Dobil se je le še na karte, po četrtilitra na teden za vsako gospodarstvo.

Na vse načine so si takrat pomagali ljudje pri svečavi. Nekateri so segli spet po treskah in poiskali na podstrešjih železne priprave, ki so služile dedom za držanje tresk. Kakor velike škarje so bile to na čvrstem podstavku. Pozabili so že na to pripravo in so le stari še vedeli za njeno ime: čelešnik. Drugi so pa izkušali priti na kakršenkoli način do petroleja. Tako je prineslo brhko dekle štiri steklenice vina na občino. Pošepetalo je županu na uho, da se mu je nabral obraz v vesele poteze, ko je rekel tajniku:

«Spet ena lifernga.»

Mežiknil je tajnik, vščipnil dekle v lice in stopil k omari z akti. Tam so stali kakor kanoni na fronti štirje štefanji in čakali kakor koledniki na darovanje. Dolgo je govtalo, dokler niso bile prazne zelenke. Medtem je župan odškrtnil z velikimi škarjami vrsto kart — za cela dva litra.

«Pa še prinesi drugi mesec», je menil povsem nesramno gospod župan. Nič ni bilo takrat pra-

vice, niti pritožbe ni bilo. Kdor se je pritožil, je bil kaznovan, takšna je bila takrat postava...

Nismo imeli pri nas vina, tistih nekaj izabelnih grozdov v naših brajdah smo pozobali že, ko so se pričeli barvati. Nismo imeli ne čelešnika in ne suhih borovih tresk — sveti večer leta 1917. pa je bil pred durmi. Petrolejskih kart smo imeli še od poletja, toda petroleja ni bilo toliko po trgovinah, ker so ga bogatini znosili v cekarjih domov.

Edina nada so bile še celjske kasarne. Tam se je dal dobiti za nekaj klobas liter petroleja od profesionistov, ki so imeli pravico do svečave. Sorodnika sem imel tam, čevljarja, velikega nemškutarja, ki se nisva pogledala že več let. Ne bil bi šel k njemu, toda bila je že božična bilja, a ne v steklenici in ne v svetilki ni bilo niti kaplje petroleja. Vsem nam je bila neznana misel, da bi bili na sveto noč brez luči, ne le neznosna, temveč naravnost nemogoča.

«Saj še nikoli ni bilo tako, odkar svet stoji», je modroval oče in je gledala obupno sestra.

Po malem je metlo in vse ceste so bile polne brozge, ko sem potrkal na vrata čevljarjske delavnice v gabrski vojašnici in vstopil.

Zugsfirar Franc je sedel oblastno na stolu v ekstrabluzi in vrtil v kotu ust viržinko.

«Pozdravljeni, dragi bratranec», sem ga ogovoril slovensko, ker mi nemška beseda kar ni mogla iz ust, čeprav sem že naprej vedel, da bo težko kaj brez nemške besede.

«Grüss Gott, Herr Professor!» (Bog živi, gospod profesor!) je odgovoril ogovorjenec, ne da bi vzel viržinko iz ust, in mi malomarno pomolil mezinec leve roke v pozdrav. «Womit beehren Sie uns?» (S čim nas počastite?)

«Sveti večer je nocoj», sem požrl pikri opazki in zaprosil, «še kaplje petroleja nimamo v hiši, pa vas prosijo oče, če bi ga preskrbeli vsaj en liter. Saj ne bo zastoj.» In sem mu pomolil dva para klobas.

Zasmejal se je gospod cugsfirar Franc, da so se mu pokazali od tobaka očrneli kočniki, in se je udaril po kolenih:

«Sag deinem Alten, dass er dich zuerst in der richtigen patriotischen Sprache sprechen lehren soll. Dann sag ihm, dass wir zum Schweinefüttern genug Würste haben.» (Reci svojemu starem, naj te najprej nauči govoriti v pravem patriotskem jeziku. Potem mu reci, da imamo toliko klobas, da bi z njimi lahko krmili svinje.)

Stisnil sem pest in že mi je vrela luča psovka v ustih, pa sem se premagal. Brez besede sem obrnil hrbet in šel med krohotom vse delavnice.

Na vlaku sem prisedel k vaškemu krčmarju, ki je stiskal k sebi trebušast cekar. Iz njega je zaudarjalo po petroleju. Potožil sem mu o svoji slabi sreči, on pa je potegnil celo zelenko smrdljivca in mi ga dal z glasno besedo, da so vsi čuli:

«Mi smo pa kristjani. Težko sem prišel do njega, vendar mi ni na srce zrasel. Ob priložnosti ga vrnete.»

Vsi sopotniki so pohvalno pokimali, nekaj žensk si je celo oči obrisalo.

Veselo je gorela luč vso tisto sveto noč v spomin rojstva Luči, ki je prišla na to noč na svet, da ga odreši...

Čez teden dni sem dobil pod roko pet litrov petroleja, pa sem ga nesel krčmarju vrniti.

«Kaj boste vračali! Kar za tisti očetov račun naj bo! Saj nisem posojal.»

Doma sem izvedel, da je dolgoval krčmar očetu za mizarско delo 10 kron. No, drag je bil tisti petrolej tudi za tiste čase, a na sveto noč pa le nismo bili brez luči. J a n k o K a č.

Božič pri Sv. Volbenku

Skozi mestece sta šla siromašno oblečena popotnika. Prosila so njuna usta in plakale oči, a nihče ju ni uslišal, nihče ju ni sprejel: «Svojih siromakov imamo dovolj! Poudita dalje v božjem imenu!»

In siromaka sta šla. Prispela sta v hribovsko vas k Sv. Volbenku. Ustavila sta se pri prvi hiši

Siv stariček jima je odprl. Postregel jima je s krompirjem in mlekom ter jima dovolil, da sta prenočila v hlevu.

Bil je sveti večer. Nizko so visele zvezde, mesečina se je razlivala preko gole strmine, srž je blestel. Po stazi je prišel norec Bizelj, ki je kimal in mrmral: «Nocoj! Nocoj! Sveta noč, blažena noč! Naša podružna cerkev svetega Volbenka je pa zapuščenca in žalostna. Kje so jaselece, kje je Božji otrok?»

In Bizelj je zaihtel. Samo enkrat je videl jaselece tam v velikem mestu; kakor žive so bile, sveti Jožef je kimal, Marija je zibala, a Jezušček se je smehljaj. In tista slika mu je ostala v duši. Nocoj je spet oživila v njegovem bolnem spominu.

V hlevu ždita trudna popotnika in premišljata o svetem večeru. Tiho bolečino čuti žena, tesno se oklepa svojega moža. Kmalu zaječi. Mož stoji obupan pred njo, potem odhiti k starcu: «Pomagajte! Žena, moja žena!»

Starec prižge svetilko in skupaj gresta v hlev. Tedaj se pojavi za njima senca. Bil je Bizelj. Hlev se razsvetli, starec in popotnik zagledata mater z otrokom v naročju. Dete se joka, popolnoma golo leži v materinem naročju.

Bizelj zagleda mater in dete ter se zamišljeno zasmee. Potem stopi na prag in se zagleda v noč. Prav nad hišo se tedaj utrne zvezda, blesteči meteor zleti v noč.

Bizelj gleda, se udari po čelu, se počene nazaj v hlev, poklekne pred otroka in zamoli: «Pozdravljen, Božji otrok! Vedel sem, da pride enkrat razodetje, da se nas usmili Bog sam! In nocoj je prišel! Ti sam si med nami, bodi proslavljen in počaščen!»

Norec je počasi vstal in odhiti v vas. Hodil je od hiše do hiše, trkal na okna in klical ljudi: «Pojdite v hišo starca! V hlevu leži Božje dete, v jaselece položeno! Nad njim sijajo zvezde!»

Na sveti dan pride v hribe župnik. Pri svetem Volbenku bo maševal. Pred mašo ga dobi Bizelj: «Gospod župnik, sinoči na sveti večer! V hlev sem prišel in videl: Božje dete se je rodilo v hiši starca!»

Sivolasi župnik kima in se prijazno smehlja: «Da, na sveti večer. Trudna in žalostna sta prišla popotnika k Sv. Volbenku. Odhajali bodo trije. Govoril sem z njima in ju potolažil.»

Po maši pa je stari župnik izpregovoril: «Kar kdo stori najmanjšemu in najbednejšemu, vse to meni stori! Rodil se je na sveti večer med nami otrok. Norec Bizelj je molil pred njim. Ni molil otroka, temveč Njega, ki se je rodil na sveto božično noč. Obdarujmo ga! Sami smo siromaki, a naše luše so bogate. Ne poznamo umazanosti življenja. Kakor skromni pastirci smo, pojdemo in obdarujmo ga!»

Strmel je popotnik, od ganjenja je jokala uboga mati, gospodar stariček jima je stiskal roke. Sivi župnik je tiho hodil okoli hiše in hvalil kmete, ki so prinašali svoja skromna darila.

V dolino pa je hitel norec Bizelj in vsem pripovedoval, da je podružnica svetega Volbenka doživela največji čudež, saj se je tam v hlevu starca rodil Jezus Kristus sam. Gustav Strniša.

Jablana

(Resnična zgodba iz vojnih časov.)

Pred mlinom Franceta K. v vasi Z. na Gorenjskem je stala lepa jablana, ki je vsako leto dobro rodila. Gospodar je rad prinesel še ob veliki noči jabolka na mizo in se pobahal:

«Vidite, zmerom imam še ob tem času taka jabolka. Sam sem drevo vsadil, precepil in vzgojil.»

To drevo, ponos gospodarja, pa je bilo posekano in v ogenj vrženo v letu Gospodovem 1917.

V vas so prihajali vojaki, ki so bili namenjeni pred požrešna žrela italijanskih topov. Navadno so bile to čete, sestavljene iz Hrvatov in Čehov. Poveljevali so jim avstrijski in madžarski oficirji.

Ti so mučili vojake na vse načine in jih kaznovali za najmanjše pregreška.

Gospodar, že takrat vnet Jugosloven, ni nikoli skrival svojega prepričanja. Zato se je večkrat krepko potegnil za uboge trpine in je bil stalno v prepiru z oficirji, ki so mu grozili z revolverji, s preiskavo in tudi z vislicami.

Nekega julijskega popoldneva je dal poveljnik kompanije privezati na jablano vojaka, v civilu učitelja, ker je našel pri njem časopis, natisnjen v cirilici.

Vojak je visel privezan na drevo ves čas, dokler mu ni pritekla kri izza nohtov in se ni onczavestil. Šele potem ga je dal službujoči podoficir odvezati in ga je pustil ležati nezavestnega pod jablano. Nihče mu ni smel pomagati.

V tem se je vrnil gospodar iz bližnje vasi, kjer je bil po opravkih. Gospodarjeva sinova, desetletni Jožek in osemletni Pavle, sta urno stekla očetu naproti in mu povedala, kaj se je zgodilo. Prav tedaj se je zbudil vojak iz nezavesti. Gospodar mu je pomagal pokoncu in ga povedel k potoku, da se je poživil s hladno vodo.

«Jožek, Pavle, iz drvarnice prinesita sekuro in žago!» je zapovedal oče in sinova sta na mah bila z orodjem pri drevesu.

«Zasekaj jablano od te strani! Dobro! Žago v roke in žagajta!»

Dečka sta hitela, da jima je pot lil z razgretim obrazom.

Kmalu je bila jablana toliko zažagana, da jo je bilo treba le malo poročiti. In drevo, polno nezrelega sadja, je padlo na tla.

Trušče je privabil iz hiše vojake. Tudi poveljnik se je prikazal na vratih in začudeno gledal početje. «Zakaj ste to storili?»

«Ker je jablana moja in storim z njo, kar jaz hočem. Nikdar ne bosta jedla moja sinova sadu drevesa, na katerem je trpel brat po krvi in jeziku!»

Srditi bliski iz oči prevzetnega oficirja in hvaležni pogledi vojakov so spremljali gospodarja, ki je odhajal v hišo, za roki vodeč svoja sinova.

A. B.

Kaj si je kovač Boltežar skuhal za večerjo

Kovač Boltežar in njegova žena Urša se nista prav razumela; neprestano sta se pričkala. Boltežar ni odpustil svoji ženi niti najmanjšega pregreška, a tudi Urša svojemu možu ni ostala prav ničesar dolžna.

Večkrat je morala Urša celo pobegniti pred razjarjenim tolkačem. Takrat vselej je porabil kovač priložnost, da si je šel kuhat kaj posebnega. Najrajši si je skuhal klobaso. Tudi jajca so mu došala.

Urša je bila navihana in si je napravila na zadnjem delu hiše luknjo, skozi katero se je lahko ob taki priliki potegnila na podstrešje, da ji ni bilo treba prenočevati pri sosedih. Nerada je tudi obrekovala svojega moža in nosila domače prepire na ušesa drugim. Za to luknjo pa kovač ni izvedel nikoli.

Pripetilo se je nekoč pozimi, da jo je morala Urša spet pobrisati od hiše. Ko je Urša šla, je mož poklical soseda, češ da mu je žena šla v pustiv in da mu je zdaj dolg čas. Povabil je soseda tudi na večerjo.

S sosedom sta poiskala v shrambi lep kos svinjskega mesa in nekaj klobas. Vse skupaj sta spravila v lonec in dala lonec v zakurjeno peč.

Urša je čepela na podstrešju in čula vse, kar sta možaka govorila in počela. Kovač je tedaj poprosil gosta, naj gre krmit krave, a sam jih pojde molst. Ta čas da se bo meso gotovo skuhalo.

Urša na podstrešju tuhta, kaj naj stori, pa ji pade na um dobra misel. Na podstrešju poišče dolg kos stare vrvi, ga prereže na dvojce in zaveže v dve klobasi. Potem pa, ko sta moža šla v hlev, urno spleza po stopnicah v kuhinjo, kjer je poiskala debelo repo. Hitro potegne lonec iz peči, vzame iz njega meso in klobase, a vanj dene repo in tisti

iz vrvi narejeni klobasi. Nato se pa z mesom in klobasama spet vrne v svoje skrivališče pod streho.

Možema se ni prav nič mudilo. Kovač je molzel in molzel krave, a sosedi mu je razlagal to in ono. Ko sta naposled opravila delo pri živini, sta se spet spravila v kuhinjo, da pogledata v lonec, ali je večerja že kuhana.

«Zdaj najlepše vre», je menil kovač. «Idi, sosedi, in prinesi še vrč pijače, da bo večerja bolj teknila.»

Potegnil je lonec iz peči, a kaj je zagledal. Samemu sebi ni verjel. Pokazal je še sosedu. Obema se je zdelo vse skoro nemogoče.

«Pa pri zaklenjenih vratih! Vrag je to storil!» je kričal kovač, a sosedi se je smejal. Urša, ki je na podstrešju čula kovačevo rohnenje, je zlezla skozi svojo luknjo in zbežala k sosedu. Bala se je, da bi prišel mož na podstrešje in ji v jezi kaj zlagal storil.

Kovač Boltežar je izvedel za czadje te zgodbe šele čez leto dni. Povedala mu jo je žena sama, ko je bil tako dobre volje, da se ga ni bala. No, in res se ji je kovač le smejal, čeprav nekoliko kislo.

Mati ja Bolec Bolfa nski.

★

Kotiček za ugankarje

DOPOLNILNA UGANKA

Na .. Ma .. ji so .. ma za .. lčali raz .. eselj .. vo .. vico!

Namestu pik vstavi prav črke, da dobiš stavček, vstavljene črke pa ti dajo naš poziv.

POSETNICA

O. GRIL

Stična

Iz črk te posetnice sestavi poklic tega moža. Ne bo težavno, zlasti če povemo, da se zbira pri njem dosti ljudi.

RAČUNSKA UGANKA

Dva pastirja sta imela skupaj dvajset krav. Pa reče prvi drugemu: «Daj mi tri krave, pa jih bom imel trikrat toliko kakor ti!» Drugi pa ga zavrne: «Daj mi rajši ti dve svoji kravi, pa jih bova imela oba enako!» — Koliko krav je imel vsak pastir?

SKRIVNOSTEN NAPIS

Na neki stari plošči so našli tale latinski napis:

MISSUS ... BEATUS ...

REGEM ... MODESTUM

... LEGE ...

DOMINUS ... MORTUUS ...

VIDEBIT ... NOS ...

1. 2.

Vsi so zastoj ugibali, kaj naj ta napis pomeni. Naposled pa se je le našel neki naročnik «Domovine», ki je napis prav razbral. Kaj je odkril v njem? Le uganite!

Imena ugankarjev, ki nam pošljejo vse uganke pravilno rešene, objavimo v prvi številki novega leta.

Otroška pamet.

Učitelj: «Mati prinese od mesarja kos mesa in ga prereže. Kaj ima?»

Jurče: «Dve polovici.»

Učitelj: «Iu ko razreže obe polovici?»

Jurče: «Štiri četrtine.»

Učitelj: «In ko razreže te?»

Jurče: «Osem osmin.»

Učitelj: «In potem?»

Jurče: «Šestnajst šestnajstink.»

Učitelj: «Kaj pa potem?»

Jurče: «Gulaš, gospod učitelj.»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

REDKA PRILIKA ZA OGLED KMETIJSKIH FILMOV V ČRNOMLJU

Črnomelj, decembra.

Pod okriljem črnomeljskega Sokola se priredi v nedeljo 23. t. m. dopoldne v sokolski kinematografski dvorani v Črnomlju veliko kmetijsko predavanje s predvajanjem raznih zanimivih kmetijskih filmov, ki sta jih dala na razpolago Kmetijska družba v Ljubljani in kmetijsko-kemični urad v Zagrebu. Filme bo poleg domačega sreskega kmetijskega referenta tolmačil ravnatelj g. Pučnik iz Zagreba. Videli bomo na platnu veliko kmetijsko razstavo v Dortmundu. Šele, ko bomo videli ta film, nam bo razumljiva silna gospodarska sposobnost nemškega kmeta. V prirodoslovnem oziru enako zanimiv in zelo poučen bo film o zatiranju škodljivcev belokrajinskega sadjarstva. Zlasti ta film si bodo radi ogledali vsi naši meščani, saj menda ni Črnomeljca, ki bi ne gojil sadnih drevesc. Ta pouk nam je prav v dandanašnji stiski potreben bolj kakor kdaj prej. Sreskemu kmetijskemu referentu se je posrečilo pridobiti še najnovejši in najlepši film o kmetijstvu kar jih vobče imamo v naši državi.

Prilika za ogled zanimivih filmov je redka, ker je taka prireditev združena z znatnimi stroški. Kljub temu vstopnine ne bo in tako bo kmetijsko filmsko predavanje dostopno brez kakršnihkoli žrtev vsem meščanom in vsem za napredek vnetim kmetovalcem, gospodinjam in mladini iz bližnje in daljne okolice Črnomlja. Vabljeni so vsi brez izjeme!

NOVICE IZ DOLENJSKIH BENETK.

Kostanjevica, decembra.

Letošnja šestnajsta proslava praznika uedinjenja se je izvršila v znamenju žalosti spričo hude izgube našega ljubljene kralja. Po sv. maši so se vsa šola, predstavniki uradov, Sokoli, gasilci, strelska družina in uniformirana meščanska garda zbrali na dvorišču občinskega urada, kjer se je vsadila spominska lipa. Predsednik mestne občine g. Bučar je v lepem govoru orisal velike zasluge blagopokojnega kralja Aleksandra I. za narod in državo. Spominska lipa se je nato vsadila tudi pred osnovno šolo ob navzočnosti vseh zastopnikov tukajšnjih uradov. Ob 10. je bila svečana seja Sokola z zaprisego članstva mlademu kralju Petru II. «Ne sejemo mržnje, ne ubijamo vere, ne grešimo nad največjimi narodnimi interesi, nego z vero v Boga in polni zaupanja v moč sokolskega bratstva tudi mi danes objavljamo vsem in vsakomur, prijatelju in sovražniku, da smo eno in da smo sklenili do kraja braniti edinstvo in svobodo našega naroda!» se glasi del poslanice jugoslovenskemu Sokolstvu za letošnji 1. december, ki jo je prečital na seji prosvetar sodnik br. Turk.

V sredo 5. t. m. smo položili k večnemu počitku 88letno gospo Karolino Jereletovo. Lep pogreb je pričal, kako čisnana je bila pokojnica. Blag ji spomin!

Izredno srečo so imeli nedavno tukajšnji ribiči. Ujeli so soma, 185 cm dolgega, ki je tehtal nad 38 kg. Istočasno so ujeli tudi več somičev po 2 do 8 kg v skupni teži nad 114 kg. Ribe so peljali v Zagreb na trg.

V eni izmed zadnjih noči so neznanj tatovi vložili v gostilno g. Antona Kirna na Dolenjski Prekopi in mu odnesli med drugim večjo množino cigaret. Storitve se niso izsledili.

Letos priredi Silvestrov večer tukajšnja strelska družina.

GIBANJE JUGOSLOVENSKE NACIONALNE STRANKE V SLOVENJGRAŠKEM SREZU.

Slovenjgradec, decembra.

Sreska organizacija JNS za srez Slovenjgradec je imela pred kratkim v Narodnem domu v Slovenjgradcu pod vodstvom predsednika g. Ferdinanda Šentjurca redno odborovo sejo. Seje se je

udeležil tudi poslanec za slovenjgraški srez gosp. dr. Bogomil Vošnjak. Tajuik g. Fischer je obširno poročal o delu sreske organizacije, nato pa so se obravnavale razne važne zadeve organizacije. Obširna razprava se je razvila o javnih delih. Posebno se je naglašala potreba elektrifikacije Mišlinske doline in boljših železniških zvez Slovenjgradca z Mariborom in Celjem, ker so obmejni srezji mnogo bolj izpostavljeni ocenjevanju naših sosedov kakor srezji kje v sredini države.

Po odborovi seji je sledil širši sestanek, na katerem se je predsednik g. Šentjure najprej v globoko občutenem govoru spomnil nenadomestljive izgube, ki je zadela ves jugoslovenski narod z mučeniško smrtjo viteškega kralja Uedinitelja. Nato pa je podal kratek pregled nalog in smernic, po katerih se mora ravnati v sedanjem času vsaka politika, ako se hoče s pridom uveljavljati v življenju narodov in državah.

Po predsednikovem govoru so sledila poročila o stanju občinskih in krajevnih organizacij. Iz njih je razvidno, da je treba v slovenjgraškem srezu še mnogo požrtvovalnega dela.

Zatem je narodni poslanec za slovenjgraški srez g. dr. Bogomil Vošnjak obširno poročal o naši zunanji politiki, o notranjem političnem položaju in o gospodarski politiki, zlasti o finančnih vprašanjih. Zborovalci so z zanimanjem sledili izvajanjem.

G. Voj je predlagal, naj se nekaj ukrene proti previsokim prevoznim tarifam državnih železnic, ker ima zaradi njih država samo škodo. Isto velja tudi glede ležarinskih prostorov na postajah, ki so zaradi visokih najemnin skoro vsi prazni.

Na predlog predsednika bo organizirala sreska organizacija ob binkoštih potovanje slovenjgraškega sreza na grob pokojnega viteškega kralja. Poklonitve se bo lahko udeležil vsakdo, tudi sosedni srezji.

NAŠI NA TUJEM

LEP ŽALNI ZBOR NA WESTFALSKEM

Oberhausen-Osterfeld, decembra.

Tudi mi se moramo enkrat oglašiti v priljubljeni «Domovini». V petek 7. t. m. popoldne smo imeli v naši farni cerkvi žalno službo božjo v spomin na blagopokojnega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Bral je mašo naš izseljenski komisar gospod Goričar. Po žalni službi božji, katere so se udeležili skoro vsi Slovenci iz tukajšnje okolice, smo imeli žalno zborovanje v naši društveni dvorani pri gostilničarju g. Nočeku. Zboru so prisostvovali tudi zastopniki naših sosednjih društev sv. Barbare. Zvezo jugoslovenskih delavskih poštornih društev je zastopal blagajnik g. Šentjure, ker je bil prvi predsednik g. Bolha zadržan.

Zbor je otvoril predsednik našega Jugoslovenskega delavskega podpornega društva g. Steh Jakob in pristrčno pozdravil zborovalce, posebno izseljenskega komisarja g. Goričarja in zastopnika zveze g. Šentjurca. Zatem je govoril g. Goričar o velikem delu blagopokojnega narodnega vladarja za narod in državo in o njegovem požrtvovalnem trudu za svetovni mir. Prav tako je govoril o kralju Uedinitelju g. Šentjuru. Naposled smo vsi navzočni trikrat zaklicali: «Slava našem blagopokojnemu kralju Uedinitelju!» in trikrat: «Živela mladi kralj Peter II. in rodbina Karagjorgjevičev!»

Naj se nazadnje še zahvalimo našem članu Cirilu Altiriju, ker nam je tako lepo okrasil dvorano z slikami našega preminlega kralja Aleksandra I. Uedinitelja, sedanjega kralja Petra II. in naše kraljice Marije.

* * *

Še zmeraj se oglašajo prijatelji iz tujine, ki ne vedo, kako naj bi naročili knjigo «Dva človeka» in kako naj bi poslali denar. Sporočamo jim, naj pošljejo denar na isti način in na isti naslov, kakor pošiljajo naročnino za «Domovino», samo izrečno naj priponijo, da je denar namenjen za roman «Dva človeka». Na cenejšem papirju stane knjiga s poštnino vred v celo platno vezana zdaj za Nemčijo samo dve marki, za Zedinjene države, Kanado

in Južno Ameriko en dolar, za Holandsko en in četrt holandskega goldinarja, za Francijo in Belgijo dvanajst francoskih frankov, za Avstrijo pa štiri šilinge. Pošljite denar obenem z naročilom, nato pa vam knjigo takoj pošljemo. Ne pozabite, da je ta roman najlepše darilo za vsakogar!

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne poslo najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 5064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice

56

Listnica uredništva

Dolžnost obiskovanja narodnih šol. Šolski upravitelj g. S. nam je poslal: Po veljavnih zakonskih predpisih je v dravski banovini uveden osemletni obvezni šolski obisk in morajo obiskovati dečki šolo do dovršenega 16. leta, deklice do dovršenega 15. leta. Učenci, ki obiskujejo višjo narodno šolo in štejejo nad 14 let, se izjemno predčasno odpuste, toda samo na prošnjo po banski upravi.

Kako nastane nevihta.

Učitelj razlaga prirodopisje in vpraša učenca, kako nastane nevihta.

Učenec stoka nekaj časa, a ničesar pametnega ne more spraviti iz sebe.

«No, Tonček, povej mi kar po domače», mu pri govornju učitelj.

«Našo staro mater začne trgati po udih...»

PROGRAM RADIA LJUBLJANF

OD 23. DO 30. DECEMBRA.

Nedelja, 23. decembra: 7.30: O govedoreji (inž. Wenko Boris); 8.00: donski kozaki pojo na ploščah; 8.30: poročila; 8.40: religiozne samospeve poje Drago Žagar; 9.00: versko predavanje (dr. p. Regalat Čebulj); 9.15: prenos iz frančiškanske cerkve; 9.45: plošče: Le roi d'Ys (Lalo); 10.00: Usoda proletarskega otroka (dr. Kanoni); 10.20: Haydn: Kvartet v F-duru, op. 3 (plošče); 10.40: slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra poje Mišičeva, Ramšakova, Janko in Petrovič; 11.40: otroška ura (Cirila Medvedova); 12.00: čas, radijski orkester (po željah); 15.00: prenos božičnice mestnega načelstva iz Uniona v Ljubljani; 16.30: koncert tamburaškega zbora železničarskega glasbenega društva «Drave» iz Maribora; 17.15: slovenske narodne na ploščah; 19.30: nacionalna ura: Ob 10letnici Parmove smrti (novinar Zobec); 20.00: Viktorija Parme opero «Ksenijo» izvajajo radijski in operni orkester in operni solisti (prenos v Zagreb in Beograd); 21.30: čas, poročila; 21.50: odmevi iz vsega sveta (plošče).

Ponedeljek, 24. decembra: 12.15: Gloria iz Bachove maše v H-molu (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, cerkvena godba na ploščah; 18.00: otroški božič; 18.50: radijski orkester: božične pesmi; 19.50: čas, jedilni list, program za torek; 20.00: božični govor (Josip Ribičič); 20.20: božične pesmi poje trnovski cerkveni zbor; 21.00: božični govor (ravnatelj Jagodič); 21.15: koncert harfe; 21.30: Meško: Gobavi vitez — božična igra; 22.30: božične pesmi raznih narodov na ploščah; 24.00: prenos polnočnice iz cerkve sv. Petra v Ljubljani.

Torek, 25. decembra: 9.00: orgelski koncert (Blaž Arnič); 9.30: plošče; 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 12.00: čas, radijski orkester; 16.00: kvartet pihal, vmes solistični kosi za violino, klavir in čelo, radijski orkester, recitacije; 18.40: božični običaji in pesmi katolikov (Janko Kač); prenos v Zagreb in Beograd;

19.10: prenos iz Zagreba; 19.50: čas, jedilni list, program za sredo; 20.00: prenos «Hoffmanovih pripovedk» iz Zagreba

Sreda, 26. decembra: 8.30: mandolinistični kvartet; 9.00: versko predavanje (dr. p. Gvidon Rant); 9.15: prenos iz trnovske cerkve; 9.45: lahke instrumentalne solistične točke na ploščah; 10.20: Janko in Banovec pojeta slovenske narodne s spremljevanjem harmonike (Stanko), vmes radijski orkester; 12.00: čas, radijski orkester; 16.00: šramel-kvartet «Erika», vmes Fantje na vasi; plošče: lahka glasba; 19.30: nacionalna ura: Rdeči križ (prenos iz Beograda); 20.00: prenos opere iz Ljubljane.

Četrtek, 27. decembra: 12.15: iz čeških oper (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, Z našega juga (plošče); 18.00: nekaj koračnic na ploščah; 18.20: smuška ura Ljubljanske zimskošportne podzveze; 18.50: koroške narodne na ploščah; 19.00: Kaj sem videl na Koroškem (NO); 19.20: koroške narodne na ploščah; 19.30: nacionalna ura: Jovan Rajić (iz Beograda); 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila; 22.20: podoknice na ploščah.

Petek, 28. decembra: 12.15: koncert havajskih kitar na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, plesi raznih narodov na ploščah; 18.00: Pregled naše mladinske književnosti (Josip Vandot); 18.20: radijski orkester; 18.40: literarna ura: Novo gledališče (profesor France Vodnik); 19.00: radijski orkester; 19.30: nacionalna ura: Stevan Šupljikac (iz Beograda); 20.00: čas, jedilni list, program za soboto; 20.10: Jože Gostič poje Nedvedove samospeve (uvodno besedo bo govoril dr. Anton Dolinar), vmes radijski orkester (jugoslovenska glasba); 21.30: čas, poročila; 21.50: harmonika solo (Kokalj); 22.20: valčkova ura na ploščah.

Sobota, 29. decembra: 12.15: solistični instrumentalni koncert na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, baletna godba na ploščah; 18.00: radijski orkester; 18.15: Aktualnosti (Ljudevit Mrzel); 18.30: radijski orkester; 19.00: Kriza v razmnoževanju evropskih narodov (ing. Ferdo Lupša); 19.20: vesele pesmice na ploščah; 19.30: nacionalna ura: Pred 100 leti in danes (iz Beograda); 20.00: čas, jedilni list, program za nedeljo; 20.10: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.40: romantična glasba (radijski orkester); vmes poje Slovenski vokalni kvintet skladbe slovenskih romantikov; 21.40: čas, poročila; 22.00: citre solo (Mezgotits), vmes pojeta slovenske narodne Jelačin in Žagar s spremljevanjem harmonike (Stanko).

ŽENSKI VESTNIK

Glavni obrisi ženske zimske mode

Kostum je vodilno oblačilo letošnje zimske mode. Za zelo mrzle dni ogrnemo še majhno pelerino iz istega blaga, ki naj je podložena s pravo ali z umetno kožuho. Kostum je brez okrasov, ima le široke reverje in pokončen ovrtnik ter se zapenja na dve vrsti gumbov. Pas ima moderno zaponko. Rokavi so ozki in se razširijo od komolca proti zapestju, a v zapestju se zopet zožijo. Ozko in precej dolgo krilo se posebno v bokih prilaga telesu.

Za sport si izberemo temnosivo ali temnorjavo blago. Zelo moderne so pelerince iz kožuho, ki segajo zadaj skoro do pasu, na rokavih do komolca in spredaj do pasu ter imajo to prednost, da jih lahko nosimo na kostumih, plaščih in celo na večernih oblekah pri koncertu ali v gledališču, kjer jih lahko ogrnemo, če nam je hladno.

Kostumi s tričetrtinskimi jopicami imajo le ozek okrogel ovrtnik iz kožuho in istotako okroglo zapestnico.

Posebno praktične so tako zvane samoveznice iz kožuho, ki jih lahko nosimo na oblekah, kostumih in plaščih. Sploh je kožuho, pa naj je prava ali ponarejena, zelo moderna.

H kostumu spada seveda bluza. Te bluže ali puloverji so kakor pesmice in ni čudno, da jih je

žanski svet s takim veseljem pozdravil. Te bluže si za majhen denar lahko same skvačkamo ali spletemo. Imamo toliko modelov, da bi bilo odveč o tem pisati. Sploh so pletenine v modi in praktične in, kar je glavno, poceni. Danes nosimo skoro vse pleteno ali kvačkano. Tudi moški nosijo puloverje, pletene rokavice, čepice, pletene šerpe in celo pletene obleke za smučanje, drsanje in sankanje. Planinar sploh ne gre na hribe brez puloverja, ker je lahek, a obenem topel.

Če je kostum moda, še s tem ni rečeno, da ne smemo obleči plašča, posebno v deževnem vremenu. Plašč je vsekakor praktičen za krajše izprehode, za pisarno ali trg. Varuje nam obleko, da se ne zmoči. Varuje nas pa tudi mraza. Plašč je krojen tako, da se tesno prilaga telesu, posebno v pasu in bokih. Ima pas ali pa tudi ne. Za vitke osebe je plašč s pasom vedno primeren, a za debelejšje osebe je plašč brez pasu primernejši. Tudi na plašču so reverji zelo veliki, ovrtnik pa ozek in pokončen. Na sportnih plaščih vidimo tudi žepe. Plašč ima vedno tudi pas z lepo zaponko.

Klobuki so majhni ali pa z visokim oglavjem, okrašeni s kožuho ali vezeno. So iz klobučevine, baržuna ali velurja. Posebno pa so priljubljene čepice, tako zvane kazaške čepice iz kosmatga blaga, okrašene s kožuho.

V modi so zopet visoki čevlji, zapeti na gumbe ali na vrstico. K nizkim čevljem nosimo posebno za sport usnjene gamaše ali gamaše iz blaga. Čevlji za krajše izprehode imajo srednjevisoke piete in so v temnih barvah. Za ples pa so izrezani čevlji v svetli, k obleki primerni barvi z visokimi petami.

Za kuhinjo

Cokoladni puding za tri osebe. V loncu raztopi pet dek sirovega masla, primešaj pet dek moke in mešaje prilij osminko litra mlačnega mleka. Med mešanjem naj malo prevre, da se testo loči od lonca. Nato testo odstavi in primešaj pet dek sladkorja, pet dek razmeščane čokolade in tri rumenjake. Ko si dobro zmešala, primešaj še trd sneg treh beljakov. Pudingov model dobro namaži s sirovim maslom, stresi vanj testo, ga razravnaj, zapri model in ga kuhaj v kropu 35 do 40 minut. Ko je puding kuhan, vzemi pokrov proč, puding pa zvrni na topel krožnik. Model pa pusti na pudingu še eno ali dve minuti, nato ga šele vzemi proč. Potem puding hitro nesi na mizo. K pudingu daš omako, ki jo takole pripraviš: zmešaj 35 dek sladkorja, štiri rumenjake, naribano lupinico ene limone in ene pomaranče; potem primešaj osem gramov prav suhe moke. V loncu pa zavri tri četrti litra belega vina in sok ene limone in ene pomaranče. Ko vino zavre, stresi zraven, mešaj seveda, zmešano testo in mešaj vse skupaj, da se dobro segreje, a zavreti ne sme. To omako daš v posebni posodi k pudingu.

Pisani narastek. Mešaj, da narase: 14 dek sirovega masla, 28 dek sladkorja in tri rumenjake. Potem primešaj osminko litra mrzlega mleka, 28 dek s pol zavitka pecilnega praška pomešane moke in nazadnje sneg treh beljakov. Zdjaj testo razdeli v dva dela. V en del testa primešaj 10 dek kakava, ki si ga z mrzlim mlekom gosto zmešala. Nato testo s kakavom dobro zmešaj. Kozo ali proti ognju neobčutno skledo dobro namaži in deni vanjo eno žlico rumenega testa, eno žlico temnega testa, pač menjaje, da porabiš vse testo. Potem peči narastek v neprevročni pečici eno uro. Daš s segretim malinovicim sokom na mizo.

Cmočki na švicarski način. Zmešaj v skledi najprej pol kile moke in dve jajci, potem hitro prilij tri osminko mrzlega mleka in mešaj, da dobiš prav rahlo testo. Testo potem vsaj pol ure stepaj, da začne delati mehurje. Ko v loncu voda zavre, daš na lonec sito, ki se pa ne sme dotikati krova. Sito mora imeti za mezinec velike luknje. Krop osoli. Zdjaj stresi v sito testo in ga s kuhalnico mešaj tako, da padajo drobni cmočki v krop. Testo mešaj tako dolgo skozi sito, da si vsega zmešala in porabila. Potem cmočke previdno s kuhalnico v kropu premešaj, da se ne primejo na dnu lonca. Ko vro

pet do deset minut in so vsi priplavalni na površje, so kuhani. Zdjaj jih hitro na cedilu ocedi, polij še s kropom in ko so se čisto ocedili, jih stresi v kozo, v kateri si na sirovem maslu zarumenila drobtine. Cmočke previdno premešaj, jih stresi v toplo skledo in jih daj s kako omako ali pa z mesom, ki si ga pripravila v kakšni omaki, na mizo.

Praktični nasveti

Kako peremo vezene prtice. Če je prtica vezena s prejšico v beli barvi, tedaj ga brez skrbi operemo in lahko v neprenehnem lugu prekuhamo kakor drugo perilo. Če je pa vezena barvasta, tedaj jo lahko namilimo, dobro zdrgnemo, takoj izperemo, poškrbimo in obesimo, da se posuši. Suho naškrbimo in jo pustimo, da se uleži, in potem zlikamo. Če je pa vezena vezena s svilo, je treba več previdnosti. Najlepše se opere takole: Pripravimo si v mlačni vodi milnico iz žolčnega mila (dobiš ga v drogeriji). V mlačni milnici potem vezeno tlačimo, a ne drgnemo, ker se rada strga. Potem v mlačni vodi, kateri smo dodali malo soli, izperemo. Vodo je treba s soljo štirikrat do šestkrat menjati. Zadnji vodi pa dodamo nekaj žlic kisa, da se barva osveži. Vezeno samo otisnemo in ne ovijemo, potem jo zavijemo v suhe brisače; ko je napol suha, jo položimo na rjuho na miz; in jo z bucikami nategnemo priprmo, da se zravnja in posuši. Po potrebi jo še lahko z neprevročim likalom na narobni stravi zlikamo. Če ima vezena rese, jih previdno še vlažne z redkim glavnikom šeešemo.

Moške ovrtnike škrobimo takole: Iz dobrega škroba napravimo močno raztopino (približno četrt kilograma škroba na pičlega pol litra vode) in dodamo tudi boraksa. Dobiš pa tudi škrob, ki ima že vse potrebne primesi. Sploh se je v vsakem primeru najbolje držati navodil na zavojih samih. Ko se škrob popolnoma razpusti, vtaknemo vsak ovrtnik trikrat zaporedno v raztopino, ga vselej ožmemo in poravnamo in iznova pomočimo v škrob. Nato položimo ovrtnik v čist prt, ga poravnamo in pokrijemo. Ko so vsi ovrtniki poškrbljeni in zravnani, lahko začnemo likati.

Hrenovka ne počti, če jo prej, preden jo denes kuhati, položiš za kratek čas v mleko.

V sadnih lupinah in tik pod njimi je mnogo zelo dragocenih snovi, posebno vitaminov. Zato je najbolje, če jemo sadje samo oprano, a neolupljeno. Vendar je lupina težko prebavljiva in kdor ima slab želodec, naj sadje vselej olup. V ta namen položimo sadje v vročo vodo, ga vzamemo čez čas spet ven in ohladimo. Potem koža kar sama odstopi in jo z lahkoto odstranimo.

Kadar se ti zaleti, je najbolje, da dvigneš roki kvišku, kakor bi se hotel dotakniti stropa. Na ta način dvigneš prsni koš in pljuča pridejo v položaj, v katerem se najlaže osvobodijo ovire v sapniku.

Da vrata ne škripljejo, je treba namazati tečaje z lojem, v katerega smo vgnjetli grafitnega praška.

Kako napravimo dobre salame. Za salame lahko vzamemo poleg svinjskega tudi čvrsto goveje meso od stegna. Meso mora biti le od starejših živali. Za domače klobase zrežemo flame, za salame moramo vzeti pleče ali še boljše gnjat. Iz mesa poberemo vso mast, zato pa pridenemo podkožni špeh, zrozan tako drobno, kakor so turščična zrna. Meso zrežemo za ajdovo zrno debelo. Za 8 kg svinjskega mesa ali pa za 6 kg svinjskega in 2 kg govejega vzamemo 2 kg špeha, 20 dkg soli, 1 g solitra, eno žlico sladkorja, pol žlice popra in dve glavici česna. Tega zdrobimo z nožem, razmočimo v nekaj žlicah vode in precedimo na meso. Mešamo dobre pol ure, vendar ne smemo mečkati mesa med rokami. Potem prav trdno natlačimo široko velovsko ali še boljše konjsko črevo poljubne dolžine. Nastale zračne mehurčke prebodemo. Vsako posamezno salamo na obeh koncih trdno zavežimo in povijmo z vrvc. Za eden do dva dni jih obesimo na mrzel zrak, potem jih v suhem, hladnem dimu počasi prekajamo kakor klobase. Dovolj prekajene so, ko postanejo lepo rumene in dobro osušene. Nato jih obesimo na hladno suho mesto, kjer dozore. Užitne so šele čez več mesecev. Uspela salama je zunaj suha, znotraj pa prijetno sočna.

Dostikrat se zgodi, da žena na koncu meseca izračuna, da je izdala obilo denarja, pa niti ne ve, kako ga je izdala. Taka žena je prav slaba gospodinja. Dobra gospodinja mora voditi o denarju, ki ga dobi, pravo knjigovodstvo. Vsak dohodek in vsak izdatek si mora zapisati, da bo vedela denar prav obrniti. Založba «Žene in doma» v Ljubljani je izdala v ta namen prav primeren «Gospodinjski koledar za leto 1935.», ki ima razen lepo preglednih razpredelnic za vse prejemke in izdatke še obilo drugih koristnih reči za vsako ženo, zlasti pa zanimive, za vsakogar razumljivo pisane zdravstvene članke o prvi pomoči pri zastrupitvi, o domači lekarni, kjer so popisane med drugimi tudi domača preizkušena zdravila, o škodljivosti alkohola, ki je povzročil že toliko zla v mnogih družinah, o zdravljenju mrzlih nog, potnih rok, o smučanju in še marsikaj drugega. Prav lepe migljaje daje ta koledar v članku «Kako si ustvarimo srečo v zakonu». Za zabavo poskrbi več prijetno pisanih

povestice, ki jih bo vsaka žena brala z velikim zanimanjem. Tudi za naše otroke prinaša več pravljic, pesmic in ugank. Mlada dekleta bodo zanimali članki o negi lepote s preprostimi sredstvi, ki si jih lahko vsaka žena priskrbi z majhnimi stroški ali pa celo zastonj. Prav posebno pa bo letošnji koledar vsaki gospodinjki ustregel z gospodinjstvenimi članki, ki jih je lepo število, zlasti s praktičnimi nasveti, ki jih je navedenih sto. Prihranili bodo gospodinjki obilo jeze, stroškov in skrbi. Vzlic svojemu velikemu obsegu (128 velikih strani) in številnim slikam je koledar prav poceni. Stane samo 30 dinarjev, naročnice ženskega mesečnika «Žene in doma» pa dobe razen njega še štiri koristne knjige («Naš dom», «Vezenje», «Žena v sedanjih družbi» in «Bolezni») za 37 dinarjev. Razen teh knjig je izdala založba že prejšnja leta lepo število poučnih gospodinjstvenih knjig, ki jih dobe naročnice prav poceni. Naročajo se pri upravi «Žene in doma» v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10 d.

in severozapad evropske celine, predvsem torej Skandinavski polotok kakor tudi Dansko in Velika Britanija, bi bili vse leto pokriti s snegom in ledom. Velemesta, ki se danes ponašajo s svojo prosveto pred vsem svetom, bi nenadno izginita. Pokopali bi jih velikanski ledeniki, ki bi se neprestano pomikali proti jugu. Živahna industrijska središča na Francoskem, v Nemčiji in Angliji bi propadla. Nastalo bi preseljevanje narodov v smeri od severa na jug, kakršnega zgodovina še ne pozna. Ne samo človek bi ne mogel več živeti v teh krajih, ampak tudi živalstvo in rastlinstvo bi izginita.

Severna Italija bi v tem primeru imela v poletnih mesecih podnebje, kakršnega imajo danes Spitzbergi. Benetke bi bile največ časa v ledu zamrznjene. Samo v najtoplejših poletnih dneh bi morda solnce prodrlo strahotno meglo nad mestom in poslalo skozi njo nekaj žarkov. Boljše podnebje bi bilo tedaj kvečjemu še v južni Italiji. Toda niti tu bi solnce ne imelo več tiste svetlobe in toplote, kakor jo ima danes. Nad Evropo bi se stvorila neprodorna megla, ki bi zakrila tudi Španijo in dežele ob Tirenskem morju, prav tako kakor danes pokriva megla obalo Labradorja kakor nezrušljiv zid.

Vsa kultura bi se umaknila v smeri proti jugu. Tam bi tudi našli pasove, kjer bi uspevala rastlinstvo in človek. Ta srečna dežela bi bila današnja severna Afrika in strahotne puščave, ki se razprostirajo danes od Sredozemskega morja tja do srca Afrike. Tu bi vzkliklo novo življenje in ti kraji bi se izpremenili v pravi paradiz, kjer bi človek, žival in rastlina našli živili v izobilju. Tudi v srednji Afriki bi potem deževalo. Imeli bi tam toliko vode, da bi se tudi tla izpremenila v rodovitna polja. Po vsej verjetnosti bi tam nastalo novo središče človeške kulture.

ZANIMIVOSTI

Velika odkritja ostankov starih Inkov v Južni Ameriki

Ko so Španci pod Pizzarom vdrlji v Peru v Južni Ameriki in zadavali kralja Atahualpo, so zasedli in uničili mogočno trdnjavo Saksahuaman, ki so jo bili Inki, tedanji tamošnji prebivalci, zgradili na nekem hribu v obrambo svojega glavnega mesta Cuzca. Španci so dobro vedeli, kaj so delali, kajti proti tej silni trdnjavi bi ne opravili njihovi topovi ničesar, če bi se napolnila z branilci. Še danes bi bila malone nezavzeta. Ogromni kvadri te trdnjave so služili osvajalcem delno za zgraditev novega, španskega, Cuzca, delno so pa ležali dolga stoletja pod zemsko gruščnato plastjo.

Šele sedaj so se začeli perujski starinoslovci zanimati za te ostanke. Kar so odkopali, nam daje precej jasno sliko o visoki stopnji gradbene in utrjevalne umetnosti starih Inkov.

Na treh straneh, kjer se spušča hrib navpično v globino, so graditelji zavarovali Saksahuaman še z mogočnim kamenitim zidom, proti četrti strani, kjer je bil dohod v trdnjavo, pa celo s tremi zaporednimi zidovi. Ob teh zidovih in med njimi so bili globoki in široki prekopi in na raznih krajih vrata, ki so se zapirala z velikanskimi, premakljivimi kamnitimi kvadri. Kakšno delo so izvršili tu stari graditelji, je najbolje razvidno iz tega, da so komnitne klade v zidovju merile v dolžino tudi do 7 m in tehtale 30 do 40 ton. Kako so s samo človeško močjo prenesli te velikane iz zelo oddaljenih kamnolomov na vrh gore, nam je naravnost nepojmljivo. Še danes govori ustno izročilo o velikanski kladi na polovici višine, da je tisoči delavcev niso mogli spraviti na vrh. V trenutku se je namreč utrgala in zdrobila na poti navzdol na stotine ljudi. Ustno izročilo pravi, da je skala potem pretakala krvave solze.

V zidovju ležijo klade na kladah in ob kladah, ne da bi bile med seboj zvezane z ometom, kar bi bilo tudi odveč. Kamen pa se točno prilaga kamnu. V notranjosti trdnjave so našli ostanke številnih poslopij, ki pričajo, da so služila za vojašnice in skladišča. Neka vojašnica, ki je še danes več metrov visoka, ima dva dolga prostora, a v njih mogočnem zidovju je nešteto pravih sobic. Tu so bivali menda vojaki garnizije. Posebno zanimanje zbujajo tudi okrogla zgradba, ki o obdajajo tri obzidja. Skozi ta obzidja gredo številni, jarkom podobni hodniki na vse strani do drugih poslopij. Tu je bil menda rezervoar za vodo.

Poleg teh velikih najdb zanimajo tudi neštete majhne, tako marmornata skrinjica, ki ima šest cilindričnih, s pokrovci zaprtih oddelkov. V teh oddelkih so ostanke rdeče, modre in rumene barve, s katero so se šminkali vojščaki starih

Inkov. Na stotine so našli majhnih kamnitih kipov, ki predstavljajo lamo, perujsko domačo žival, dalje tudi nešteto bakrenih dvojnih sekir in drugega orodja in orožja.

Evropa se bliža ledeni dobi

Znani ameriški vremenoslovec Woresby je nedavno predaval o vremenu in ustvarjanju vremena ob Atlantskem morju. Učenjak je opozoril svet, da se mu bliža spet ledena doba, ker zalivski tok izpreminja svojo smer.

Zalivski tok je prvič odkril leta 1770. Benjamin Franklin. Določil je smer in tudi hitrost te nenavadne reke sredi širnega morja, ki izvira ob Floridi na ameriški strani in se preliva ob ameriški obali čez Atlantsko morje proti Evropi. Gre za pravi tok, ki vsebuje toplo morje. Ta tok si ni zarezal struge med skalami in čez ravnine, temveč sredi Atlantskega morja. Temu toku se moramo zahvaliti, da je v Evropi podnebje razmerno milo. Zalivski tok ne vpliva na evropsko podnebje samo s tem, da prinaša v njeno bližino ogromne količine toplejše vode; bolj važen je njegov vpliv na tvorbo oblakov nad Atlantikom. Ta okolnost vpliva tudi na vetrove in na vse ozračje nad Atlantskim morjem.

Spričo važnosti zalivskega toka za podnebje v Evropi in Zedinjenih državah se je že pogostokrat obravnavalo vprašanje, kaj bi nastalo, če bi tok nekega dne nenadno menjal svojo smer ali pa celo popolnoma izginit. Na vprašanje, ali je ta možnost dana, to je, ali bi tok res lahko menjal svojo smer ali celo sploh izginit, niso mogli doslej izvedenci določno odgovoriti. Vsi pa so si danes na jasnem glede posledic, ki bi jih taka izprememba imela na podnebje v Evropi in Ameriki. V vsej Severni Ameriki bi v tem primeru nastala nevarnost hude suše, ker bi se oblaki ne zbirali nad njo v smeri od Atlantskega morja. Vsa atlantska vzhodna obala Zedinjenih držav bi se potem popolnoma izsušila in bi dobila značaj stepe in puščave, čez katero bi se valili peščeni viharji, kakor na primer danes čez Saharo. Nebotičniki v Broocklynu bi tedaj ostali samo kot neme pričre nekdanje kulture, kakor se egiptanske piramide zdaj dvigajo iznad strahotnega peska.

Za Evropo bi imela izprememba smeri zalivskega toka še neprimerno hujše posledice. Če bi ta tok sploh izginit, bi nastopili v Evropi severno-zapadni in severni vetrovi. Evropsko podnebje bi bilo prav takšno, kakor je danes podnebje v Sibiriji. Poleti bi imeli še razmerno toplo, toda ta toplota bi nikakor ne mogla nadomestiti silnega mraza, ki bi trajal od septembra do naslednje pomladi. Spet bi nastopila prava ledena doba za Evropo. Ledeni pas bi se bližal prav do Alp, kakor je bilo to v predzgodovinskih časih. Ves sever

Usoda dobrosrčnega kralja tihotapcev

Na Bavarskem ob češko-bavarski meji so prišli nekega tihotapca, ki je vtihotapljal s Češkega na Bavarsko madžarske konje. Ker se mož ni hotel vdati, dokazov proti njemu pa niso imeli, so mu dali v ječo človeka, ki je bil nekoč sam tihotapec. Temu izdajalcu je neprevidni mož razložil vso svojo zadevo. Tako so oblastva kmalu imela v rokah vse člane tihotapske družbe razen enega, ki se je ponosno imenoval «kralj tihotapcev».

Pri razpravi je državni tožitelj opozarjal, da tihotapstvo češkoslovaških in posebno madžarskih konj s Češkega na Bavarsko silno škoduje slovečemu konjskemu sejmu v Straubingu. Ljudje, ki se nikdar niso pečali s konjerejo, so kar pod roko prodajali najlepše konje za nizko ceno, medtem ko domači konjerejci na sejmih niso mogli doseči nobene cene za svojo doma vzgojeno žival. Obmejni finančni stražniki in orožniki so sicer imeli zasedene vse znane dohode, a brez uspeha. Češko-bavarska meja je tako gozdната in tako gorata, da je res nemogoče spoznati vse prehode čez mejo. To poznajo samo domačini, ki so pa držali s tihotapci. Predrznji tihotapci so v temnih nočeh in ob meglenih dneh vodili čez mejo cele črede najlepših madžarskih konj, ki so jim po indijanskem vzorcu kopita ovijali s cunjami, gobce pa povezavali, da niso mogli rezgetati.

Zdaj je ta tihotapska družba prišla pred sodišče in bila obsojena vsa razen enega. Ta edini se je dolgo časa izmikal rokam finančnih stražnikov. Kralj tihotapcev iz Fisterau je bil mlad močan kmetski fant, ki l. 1914. ni hotel na vojno, ampak je pobegnil ter se skrival v nepristopnih gozdovih ob češki meji. Kmalu je zbral okrog sebe četo tovarišev ter je 20 let vodil na čelu tihotapcev vojno proti oboroženim silnim finančnim stražnikom. Tihotapil je čez mejo vse, kar je bavarskemu obmejnemu prebivalstvu bilo potrebno: tobak, sladkor, tuje valute, goved in konje. Bil je tako zvit in predrzen, da mu finančni stražniki nikdar niso mogli priti do živega. Bil je silno vesel, kadar je mogel svoje preganjalce na

kak način pošteno potegniti. Tako jim je nekoč sporočil, da bodo tihotapci tega in tega večera po tej in tej poti vodili čez mejo celo čredo goved. Stražniki so bili brž na nogah in so zasedli vse kraje in dohode okrog označene steze. Končno se jim je posrečilo, da so na tisti stezi res zajeli suho bušo. To je bilo vse. V istem času pa je kralj tihotapcev na drugi strani spravil čez mejo čredo goveje živine.

Da je drzni tihotapec mogel 20 let varati nemška oblastva, je bilo vzrok to, da mu je bilo prebivalstvo na obeh straneh meje silno naklonjeno. Ljudje so ga zaradi njegove dobrosrčnosti naravnost oboževali. S svojim tihotapstvom je mož delal velike dobičke, ki pa jih je delil z vsemi, pomoči potrebnimi. Dobro je vedel za vsakega siromašnega starčka, za vsakega siromašnega otroka in ubogo vdovo. Vsakemu izmed teh je zmerom pomagal, kadarkoli je bila sila velika. Podpiral je s svojim denarjem več družin ubožnih ljudi. Za svojo rojstno vas Fisterau je storil več dobrega kakor vse uradništvo okrajnega glavarstva. Neki njegov prijatelj v Röhrenbachu je prišel v velike denarne zadrege, zaradi česar so mu hoteli zarubiti vso živino. Siromak je bil ves nesrečen. Tisto noč pred rubežnico pa je stopil v njegovo hišo kralj tihotapcev iz Fisteraua, mu plačal vso živino ter jo še tisto noč odgnal čez mejo. Biriči drugi dan niso imeli česa rubiti.

Kralj tihotapcev zdaj ni mogel pred sodnike, ker ga je že letos pomladi zadela usoda. Meglena jutra je na smučeh drvel z gore v dolino, ko se je pred njim nenaadno pokazala močna obmejna patrolja. Naglo je zaokrenil pred patroljo vstran, zaklical še nekaj besed v slovo in že skoro izginil v megli. V tem trenutku je počil strel, ki ga je zadel v srce.

× **Nov atentat v Rusiji.** Na gospodarstvu Krasnem Lužu v odeški pokrajini je bil izvršen atentat na predsednika tamošnjega krajevnega sovjeta Ivana Karo. Atentator, ki so ga takoj ubili, je streljal na Karo, vendar pa ga je le laže ranil. Oblastva so v zvezi s tem atentatom uvedla obsežno preiskavo in aretirala okrog sto ljudi. Vsi krivci bodo sojeni po naglem prestopku. Atentat je izzval tudi v Moskvi veliko pozornost in boje se, da bo sledila še vrsta atentatov. Kakor je znano, je bil pred dnevi izvršen atentat na Stalimovega sodelavca in zaupnika Kirova, ki je za poškodbami umrl.

× **Hud potres v Anatoliji.** Po vesteh iz Carigrada je bil v vzhodni Anatoliji močan potres. 50 naselbin je porušenih. Potres je po teh vesteh trajal dva dni in zahteval tudi mnogo človeških žrtev. Na tisoče ljudi je ostalo brez strehe. Turška vlada je poslala v prizadete kraje vojaške čete na pomoč.

× **Kako skrbi Stalin za svojo osebno varnost.** Neki Anglež, ki je pred kratkim prepotoval Rusijo, objavlja svoje spomine in opisuje v njih stroge ukrepe, ki so bili storjeni za osebno varnost tako zvanega rdečega cara Stalina. Iz njegovega opisa posnemamo, da ima Stalin posebno avtomobilsko cesto od Moskve do svojega posestva, ki je oddaljeno 45 km od mesta. Cesta je najlepša med vsemi cestami Rusije in je vsa asfaltirana. Ob cesti neprestano hodijo stražniki. Pa četudi ruski diktator ne hodi po cesti, ne sme biti na njej nobenega drugega vozila. Zaradi te ceste so zaprli dve ulici, električna železnica pa je morala napraviti velik ovinek, tako da je Stalimova zasebna cesta popolnoma svobodna. Stalimovo posestvo je bilo poprej last nekega milijonarja, lastnika zlatih rudnikov. Posestvo je obdano z velikim parkom, ta pa z debelim zidom iz opeke. Na nekaterih važnejših mestih je zid celo pojačen z jeklenimi ploščami. V krogu 10 km okrog Stalimovega posestva se ne sme graditi nobena hiša. Pri vходу stoji dan in noč močne straže in le redki so srečni, ki jim je dovoljen dostop do diktatorja boljševiske republike. A četudi dobi kdo izrečno dovoljenje, ima pri vstopu na Stalimova tla velike sitnosti. Od pet do glave ga preiščejo strogi stražarji, ki mu šele na posebno dovoljenje poveljnika straž dovolijo vstop do diktatorja. Hiša, v kateri

Stalin stanuje, je podobna majhnemu gradu in ima vse polno temnih in skrivnostnih hodnikov, tako da se človek komaj znajde v njej. Stalimova delovna soba in spalnica in vsi drugi prostori, v katerih biva, imajo okna na dvorišče.

× **V Chicagu mnogo snega.** Ameriški listi poročajo, da je zapadlo v Chicagu te dni toliko snega, kakor ga že petdeset let ne pomnijo. Ulice je pokrivala 15 cm debela snežna plast in vsa mesto je dobilo zimsko lice.

× **Zajec je ustrelil lovca.** V Kecelu na Madžarskem se je te dni primeril čuden primer smrtne nesreče. Neki lovec je na lovu ustrelil zajca. Obesil ga je s puško vred čez ramo ter ga nesel domov. Med potjo pa je zajec v smrtnem krču še enkrat iztegnil noge, se zapletel z njimi v petelina in sprožil strel. Svinčenke so pogodile lovca v glavo, da je kmalu nato podlegel poškodbam.

× **Iz sočutja zastrepila sina.** Pred poroto v angleškem mestu Leadsu je stala te dni 62letna Mey Brownhillova, obtožena, da je ubila svojega od rojstva slaboumnega sina. Polnih 30 let je nesrečna mati noč in dan z globoko ljubeznijo stregla svojemu otroku. Pa je skrbna mati hudo zbolela. Zdravnik je izjavil, da je operacija neizogibno potrebna. S tem je izrekel dvojno obsodbo, nad njo in nad njenim ubogim otrokom. Mati več noči ni zatislila oči od strahu in skrbi, kaj bo z njenim nesrečnim sinom, ko bo morala v bolnišnico, in kaj bi bilo z njim, če bi umrla pri operaciji. Dolgo je molila, da bi Bog rešil nesrečnega fanta trpljenja in siromaštva. Naposled se je pa odločila za korak, ki ga pisani zakoni ne dovoljujejo, čeprav je živ dokaz globoko ljubezni in sočutja. Slaboumnega fanta so našli nekega jutra mrtvega in mati je priznala, da ga je najprej omamila z uspavalnim praškom, potem pa zastrepila s plinom, da je umrl brez vsakih bolečin. Nesrečnica se je morala podvreči operaciji, ki se je pa iztekla srečno. Potem je morala pred poroto in vsem porotnikom so zalile solze oči, ko je uboga starka opisovala svoje trpljenje. Globoko je bil ganjen tudi sodnik, vendar pa je bila izrečena smrtna obsodba. Po prečitaniu obsodbe je sodnik izjavil: «Prepričan sem, da pride dan, ko bodo angleški zakoni priznali, da je delo usmiljenja prikrajšati življenje ubogemu bebecu.» Sodišče je obsodilo nesrečno mater na vešala, toda priporočilo jo je pravosodnemu ministru v pomilostitev.

× **Srebrna voda.** Na vsruskem zboru ranečelnikov v Moskvi, ki mu je prisostvovalo 192 odposlancev, med njimi 80 vseučiliških profesorjev, se je nanašalo nekaj predavanj na nove učine razkuževanja in lečenja ran. Petrograjski profesor Mojsjejev je poročal, da se mu je s pomočjo faze zvane srebrne vode posrečilo zaceliti gnojne rane, ki bi se sicer ne dale zaceliti. Misel ni nova, kajti že v starem Egiptu so zdravniki vedeli, da na rane blagodejno vplivajo tako zvane plemenite kovine, v prvi vrsti srebro. Moderna veđa je dolgo smatrala to za praznoverje in zablodo, toda razni primeri so pokazali, da ubijajo zrnce srebra vse škodljive klice, ker izločajo neke posebne žarke. Zato so napravili kemiki dolgo vrsto razkuževalnih srebrnih preparatov, katerih edini nedostatek je bila razmeroma visoka cena. Profesorju Mojsjejevu se je posrečilo izdelati nov preparat srebrne vode, cenejši in učinkovitejši. Srebrno vodo uporabljaj že v 225 bolnišnicah v Rusiji.

× **Klub nesrečno poročenih.** V Parizu so ustanovili klub nesrečno poročenih in je število njegovih članov naglo raslo in doseglo 2000. Od teh je v klubu 1300 moških in 700 žensk. Namen kluba je, nuditi svojim nesrečnim članom nekoliko veselja.

× **Shod čarodejev.** V septembru se je v Dessau vršil shod čarodejev z vsega sveta. 150 udeležnikov je bilo. Niso bili to poklicni čarodeji, nego le ljubitelji, ki so po poklicu trgovci, tehniki, zdravniki, pravniki, uradniki in znanstveniki. Prav čudovito je, kaj vse znajo ti ljudje. Po vseh kotih, pri vseh mizah so sedeli in čarali. Preizkušali so nove zvijače, kazali nove ročne umetnosti, delali zapletene vozljice, čarali z robci, goitali biljardne kroglice in tako naprej.

Da na svetu cenijo ta sport, so pokazali številni brzojavni pozdravi uglednih osebnosti. Na shodu je vseskozi prevladovalo razburljivo ozračje, iz katerega se je čul vesel smeh, ko se je posrečila pokazana ročna umetnost. Udeleženci so imeli popoldne in zvečer javne predstave. Neverjetne ročne spretnosti so kazali. Tako je nekdo zavil gorečo svečo v papir, pihnil in naredil, da je na videz izginila v zraku. «Prazen hokus-pokus!» se je slišalo. Tedaj je pa vzel iz zraka robec. «Vara!» so se oglasili glasovi iz občinstva. «Sveča je v robcu!» Čarodej je razprostrl robec, stopil med občinstvo in izvlekel svečo iz telovnika tistega, ki je prej zaklical, da je vse skupaj hokus-pokus. Najlepši pa je bil konec shoda. Kakih deset najbolj neugnanih je pilo v majhni krčmi do 4. zjutraj, ko se je pokazalo oko postave v podobi dveh stražnikov, da bi jih postavila na cesto. «Oprostite, gospod nadzornik, jajce imate pod čepico!» «Ej, gospod nadzornik, v suknjiču imate igralne karte!» «In sedem zelenih robcev pod pazduho!» Tako se je vsipalo od vseh strani nad stražnika. Bila sta v največji zadregi, naposled pa sta vendarle obvladala neugnano čarovniško družbo. Dva sta se dala celo prostovoljno vkleniti in odvesti. Toda nista še prišla do vrat, že sta bila spet prosta spon in sta iznova čarala.

× **Zlati zaklad iščejo.** Vsa Južna Amerika se zanima za prizadevanje urugvajске družbe, katera je potovala na urugvajsko obalo, da tam v bližini mesta Colonije poišče zlati zaklad, katerega so tam pred 200 leti zakopali morskari. Urugvajski major Benigno Caranbula je po golem naključju dobil v roke neke stare listine in načrte, ki so nekdanji last slovitnega morskega roparja Viktorja Moline. Ta morskari ropar je s svojimi ladjami v 18. stoletju plenil po morju in oplenil mnogo ladij. Na listinah, ki jih ima v rokah major Caranbula, je zapisano, da je morskari tolovaj Molina zajel angleško trgovinsko ladjo, ki je vozila iz Evrope v Peru. Ladja je imela s seboj ogromno bogastvo, ki je po sedanji ceni bilo vredno več milijonov dolarjev. Tega zatega bogastva so se z ladjo vendarlo polastili morskari roparji in ga odpeljali v svoja skrivališča. Angleži so mobilizirali svoje ladje in so izkušali morskim roparjem odvzeti ta ogromni plen, toda Molina je bil previden in je svoj zlati zaklad zakopal najbrže pri Coloniji, kamor se je skrivil pred angleškimi zasledovalci. Angleži so kljub temu zmerom izkušali dobiti nazaj ta zaklad, a se jim nikoli ni posrečilo. Leta 1883. so vnovič priredili veliko ekspedicio, ki naj bi poiskala, kam je pred 200 leti Molina zakopal njihovo zlato. Toda tudi ta ekspedicio ni imela sreče. Kako ogromen je ta zaklad, je razvidno iz tega, da je samo zlata v tem zakladu 30 polnih sodčkov. Kar se ni posrečilo Angležem, to se morda posreči urugvajskemu majorju, ki je bil tako srečen, da je našel roparjeve listine, katere baje točno označujejo skrivališče. Major Caranbula je v spremstvu več inženjerjev že odpotoval v Colonijo, da dvignejo zaklad. Baje so imeli že nekaj uspeha.

× **Sadje ostane presno več mesecev.** V Nemčiji so te dni priredili pojedino, na kateri so nudili samo sadje in zelenjavo, staro že po več mesecev, ki pa je bilo kljub temu popolnoma presno. Ta čudna pojedina je bila mogoča zato, ker se je posrečilo odkriti način, ki omogoča ohranjanje sadja in zelenjave čez vso zimo. Po dolgoletnih poizkusih s sadjem in zelenjavo sta učenjaka izumila način hranjenja, ki bo povzročil pravo revolucijo v prezimovanju sadja. Poizkusi so dokazali, da v hladu, ki je nekoliko manjši kakor 0° Celzija, sadje mnogo dalje časa ostane sveže, vendar pa kljub temu zapade gnilobi, ki sicer kasneje, a zato tem hitreje uniči sadje. Dognano je, da izredno pospešuje gnitje kisik, ki je v zraku. Učenjak, ki je delal te poizkuse, je hranil sadje in zelenjavo v hladu in zraku, ki mu je bil odvzet kisik. Tako je ostalo sadje štiri do šest mesecev sveže in tudi zelenjava se ni nič poslabšala. Praktična izraba tega izuma, ki ne zahteva velikih stroškov, se po svojih dalekosežnih posledicah da brez dvoma primerjati z najvažnejšimi uspehi znanosti.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

KAJ SE GOVORI.

Gospa: «Zdi se mi, Marička, da vas bom morala odpustiti. O vas se slišijo strašne reči.»

Kuharica: «O, gospa, če bi verjela vse, kar se govori o vas, bi bila že davno odpovedala službo.»

Pajek.

Jožek: «Poglej, stric, zvečer pajka! Ali veš, kaj to pomeni?»

Stric: «Seveda vem! Da vaš strop že dolgo ni bil omaten.»

Uboga mati.

«Pomislil, pravkar sem čital, da je sansibarški sultan dobil svojega 312. otroka!»

VZAJEMNOST.

A: «Prijatelj, nikar ne povej moji ženi, da si mi posodil 500 Din.»

B: «Dobro, toda ti ne smeš povedati moji, da sem jih imel.»

Kdo je dobil podporo.

V nekem časopisu je bilo zapisano, da je neki znan bogatin daroval v dobrodelne namene 20.000 dinarjev, ki bi naj jih dobili v prvi vrsti mestni siromaki.

Med ubožci je seveda zavladalo veliko veselje. Vsi so nestrpnno pričakovali, kdaj se jim bo razdelila obljubljena podpora. Toda vse je ostalo tiho, o denarju ni bilo ne duha ne sluha.

Slednjic je bilo v časopisu objavljeno, da je bilo teh 20.000 dinarjev podeljenih vdovi neznanega vojaka.

Čudovito...

Ključec pripoveduje: «Imel sem psa, ki je bil razumnejši od vsakega človeka. Vsak dan sem mu moral štajati po 50 par in pes je ta novič tudi redno vsak dan nesel v pekarno ter si kupil maslen roglič. Nekoč pa opazim, da pes ne hodi več v pekarno po svoj ljubljeni roglič, kakor je bila doslej njegova navada. Radoveden, kam devlje denar, jamem psa skrivaj nadzirati. Pomislite, deseti dan ga vidim, kako pride iz neke mesnice in nese v gobcu gnjat. Brihtna žival je deset dni devala denar na kupček, ko pa je imela skupaj 10 novičev, se je napotila k mesarju ter si kupila mesa...»

Moderni otroci.

Mati naščška sinčka, ker je prinesel slabo izpričevalo iz šole: «Ali veš, kaj se zgodi z lenuhom, ki se slabo uči?»

«Vem, mama, oženiti se mora z bogato nevesto.»

IZZA ZAKONSKIH KULIS.

Ona: «Hiša, vrt, mačka, pes in avtomobil, vse to je moje. In kaj si ti imel, preden sem te vzela?»

On: «Imel sem mir.»

Tako se mora.

Kapljar: «Kaj storiš, Čajzelje, kadar se ti sanja o armijskem generalu?»

Redov: «Takrat spim.»

Kapljar: «Butec, ne spati, temveč pozdraviti moraš!»

Stara skala.

Tujec je ogledoval ob koncu vasi veliko skalo sredi travnika. Radoveden je vprašal domačina, kaj ve o skali.

«Ta skala leži tu že 4031 let», je pojasnil domačin.

«Kako pa, da to tako natančno veste?»

«Kaj ne bom vedel. Ko sem pred 31 leti prišel v to vas, so mi pravili, da je ta skala že 4000 let na onem mestu. Torej je zdaj 4031 let.»

ZAKONSKA IDILA

Glas iz izadja: «Boltežar, ali si sam?»

Boltežar: «Samoten, a ne zapuščen...»

Jobova potrpežljivost.

Katehet je vprašal učenko, naj pove kaj o Jobovi potrpežljivosti.

«Najprej je zgubil vso živino, potem so mu pomrli vsi otroci, nato pa je živel sam s svojo ženo.»

Pri brivcu.

Stranka: «Zakaj pa imate gumaste rokavice na rokah, kadar strižete lase?»

Brivec: «Zato, da bi mi naše slavno sredstvo za rast las ne povzročilo, da bi mi na roki začeli rasti lasje.»

Razumljivo.

Žena je očitala možu: «Pred poroko si bil kakor angel, zdaj si pa cel satan.»

Mož: «Že mogoče. Poprej sem bil kakor v raj, zdaj sem pa v gorečem peklu.»

Pred sodniki.

Zagovornik: «Pomislite, gospodje porotniki, da je obtoženec naglušen in da zato klika vesti ni mogel dobro slišati!»

Na pošti.

Poštár: «Očka, to pismo je pretežko samo za enodinarsko znamko. Prilepiti morate še eno!»

Gasper: «No, ali potem ne bo pismo še težje?»

Na konjskem sejmu.

Cigan je prodajal konja. Pa je rekel kmetu: «Umakni se, da te konj ne brne!»

Kmet je pa pogledal staro mulo in cigana ter odgovoril: «Brenil bi morda že, samo kdo mu bo nego dvignil!»

NOVO OBLEKO BI RADA

Ženka: «Dušan, celo vsako drevo dobi spomladi novo obleko...»

Možek: «Seveda, draga ženka, a si jo samo napravi...»

Izpred sodišča.

Sodnik: «Janez Potepin, obtoženi ste, da ste se izdajali za zavarovalnega agenta in da ste pod krivimi imeni: Sršen, Čmrlj, Osa in Čebela oslepili ljudi za sto tisoč dinarjev. Ali priznavate?»

Obtoženec: «Gospod sodnik, vendar ne boste zahtevali od mene, da bi spravljal v sramoto svoje pravo pošteno ime.»

Vse se mu smehljajo.

Dušan: «Meni se vse ženske smehljajo.»

Miran: «Kaj si milijonar?»

Dušan: «Ne, temveč fotograf.»

PIJANEC PRED OGLEDALOM

«Gospod natakár, vrzite tegale zopernega pijanca iz gostilne!»

Visok vrt.

Pisatelj Dumas je obiskal nekega dne svojega prijatelja, ki mu je ponosno razkazoval majhne bajte in ga naposled povedel v še manjši vrt.

«No, Dumas, kako ti ugaja moj vrt?»

«Razsežen sicer ni, zato pa», Dumas je pokazal proti nebu, «precej visok.»

PRI VSEH poškodbah, kvarah, opeklinah, lišajih, čirih, starih ranah ZAMORETE S POLNO ZANESLJIVOSTJO UPORABITI „FITONIN“
 Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «FITON», družba z o. z., Zagreb 1-78.
 (Reg. pod Sp. št. 1281 z dne 28. Julija 1933.)

Zvest pes.

Izletnik: «Oče, tale vaš pes mi je zelo všeč. Kupim ga, če ga prodate.»
 Kmet: «Rade volje. Sto dinarjev stane.»
 Izletnik: «To se mi zdi preveč. Ali je pes toliko vreden? Je zvest?»
 Kmet: «In še kako. Desetkrat sem ga že prodal v mesto in desetkrat se je vrnil k meni.»

BERAČ

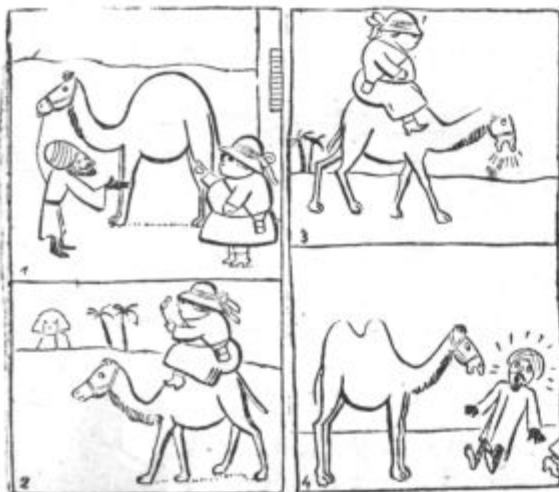

Gospa: «To je grdo, da tako krepek in zdrav možak berači denar.»
 Berač: «Da, gospa, enkrat nisem zanj prosil, pa sem dobil mesec dni zapora...»

Čestitke.

Ko je pevka nehala peti, so obkolili poslušalci njo in njenega deda ter obema navdušeno čestitali. «Zakaj pa tudi dedu?» je vprašal eden. «Ker je gluh», je odgovoril drugi.

KAKO JE DØBIL DROMEDAR DVE GRBI
 (Zgodbica brez besed)

Iz previdnosti.

Ona: «Dragi možiček, kam pa si dal knjigo z nasveti za tiste, ki hočejo dočakati visoko starost?»
 On: «V ogenj sem jo vrgel.»
 Ona: «Zakaj si to storil?»
 On: «Iz previdnosti. Veš, nisem hotel, da bi prišla knjiga v roke tvoji materi!»

Iz šole.

Učitelj: «Miško Smuk, kaj je tvoj oče?»
 Miško: «Mrtev, gospod učitelj.»
 Učitelj: «In kaj je bil prej?»
 Miško: «Živ, gospod učitelj.»
 Učitelj: «Kostrun.»
 Miško: «Smo ga imeli, pa je poginil.»

Objava.

V neki vasi je bila razširjena pasja steklina. Zaradi tega je izdal župan nastopno objavo: «Vsi tisti, ki imajo pse, morajo nositi nagobčnike.»

STRAŠNO

Gašper: «Poglejte tistegale človeka, ki slika samo še na človeško kožo.»
 Miha: «Strašno.»
 Gašper: «Seveda, on šminka igralce v mestnem gledališču.»

Nov slog.

Bankir: «Moj blagajnik dela čisto v novem slogu.»
 Prijatelj: «V kakšnem pa?»
 Bankir: «Pobegnil mi je sicer z blagajno, toda ženo mi je pustil doma.»

Neprestani dopusti.

Ravnatelj: «Ze spet dopust? Res sem radoveden, kakšen vzrok imate to pot, ko ste se štirikrat v enem letu peljali na pogreb svojega starega očeta.»
 Uslužbenec: «Stara mati se spet poroči.»

Strupeno vprašanje.

A: «Kaj žalujete, gospa?»
 B: «Ne. Zakaj?»
 A: «Ker nosite zadnje čase črne lase.»

V ŽIVALSKEM VRTU

Sinko: «Očka, ali se dromedarji tu li ženijo?»
 Oče: «Samo dromedarji, Jožek...»

Med vajenci.

Miha: «Če se moj mojster razjezi, postane rdeč ko kuhan rak.»
 Gašper: «Čudno. Če se pa moj mojster razjezi, zardim jaz po obeh straneh.»

Lahko razumljivo.

A: «Čudim se, zakaj žro psi vedno samo kosti.»
 B: «To ni nič čudnega. Gospodarji namreč pojedjo meso.»

Čisto natančno ne ve.

Učiteljica: «Gašperček, koliko je ena petina od treh šestnajstin?»
 Gašperček: «Čisto natančno ne vem, ampak prav dosti ne bo.»

MALI OGLASI

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar.
A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

289 **Samski mlinar,**

ki je zmožen samostojno, konkurenčno voditi kmečki mlin, dobi službo. Resni zanimanci naj pošljejo pisemne ponudbe na naslov: Zdravko, kuhar, Radeče.

Vse potrebščino

kupujte vedno v trgovinah Senčar — Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. 288

Svinjske kože

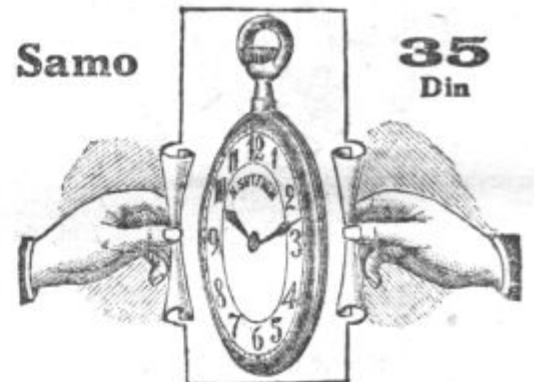
se kupujejo vedno v trgovinah Senčar — Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. 275

Kmetiški mlin na močni stalni vodi,

v žitorodnem kraju in oddaljen pol ure od železniške postaje v Brežicah ob Savi, se po ugodni ceni prostovoljno proda. Mlin ima štiri pare kamnov in železno konstrukcijo ter se po želji lahko preuredi v umeten mlin. Več pove lastnik Ivan Gramc, Velika Malenca št. 7, pošta Krška vas. 271

Preklic žalitve.

Podpisani Lülük Mihael in podpisana Lülük Roza, rojena Hauzer, pekarja v Rogasoveh, preklicujeta s tem vse žaljive besede, ki sva jih širila letos poleti o g. Obalu Evgenju, mlinarju v Pertočah, kot neresnične in se mu zahvaljujema, da je odstopil od sodnega pregona proti nama.
 285 **Lülük Mihael s. r. — Lülük Roza s. r.**

Samo

35 Din

Št. 5012, kovinasta Anker remontoir, lepo obišje, pravi švicarski stroj . . . . . Din 35.—
 Št. 5013, ista z radio svetlobnim kazalnikom in kazalci . . . . . Din 45.—
 Št. 5030, zelo fina, posebna tanka Anker-remontoir, chronometer AXO, točno idoča, elegantna, obišje iz krom-nikla . . . . . Din 135.—

H. SUTTNER
Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
 Cenik zastonj in poštnine prosto.

Koristi dobre, zanimive knjige so neizmerne

Vam, ki v hudih bojih za obstanek in v velikih skrbah sami ne morete poslati svojih misli v čudoviti svet fantazije, da bi se tako vsaj za kratek čas umirili in odpočili, so knjige z napeto vsebino nujno potrebne.

Naročite si jih po globoko znižanih cenah.

I. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 50 Din, vezana 80 Din, poština 7 Din.

Anton Melik, Do Ohrida in Bitolja (potopis),
Oskar Hubicki, Roman zadnjega cesarja Habsburžana,
Stanley Weyman, Rdeča kokarda,
Zane Grey, Železna cesta,
Staroslav, Gostilne v stari Ljubljani,
Aleksander Dumas, Zvestoba do groba.

II. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 50 Din, vezana 80 Din, poština 7 Din.

Sinclair Gluck, Zlati panter,
Cevre Richter-Frieh, Rdeča megla,
Claude Farrere, Gusarji,
Michel Zevacco, V krempljih inkvizicije,
Jean de la Hire, Lucifer,

III. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 60 Din, vezana 90 Din, poština 7 Din.

James Oliver Curwood, Onkraj pragozda,
Gustave le Rouge, Misterija,
Maurice Leblanc, Tigrovi zobje,
O. Phillips Oppenheim, Milijonar brez denarja,
M. Zevacco, Papežinja Fausta,
E. G. Seliger-Brat, Ugrabljeni milijoni.

IV. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 50 Din, vezana 80 Din, poština 7 Din.

J. O. Curwood, Lov na ženo,
Artur Bernede, Belfegor,
Jack London, Roman treh src,
Donald Keyhoe, Gusar v oblakih,
Frank Heller, Blagajna velikega vojvode.

V. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 50 Din, vezana 80 Din, poština 7 Din.

Marcel Priollet, Seržant Diavolo,
Rene la Bruyere, Hektorjev meč,
Veridicus, Pater Kajetan,
Aleksander Dumas, Zvestoba do groba,
Frank Heller, Blagajna velikega vojvode.

VI. skupina knjig iz zbirke «Jutrove» knjižnice.

Vsa skupina stane broširana 60 Din, vezana 90 Din, poština 7 Din.

Anton Melik, Do Ohrida in Bitolja,
Oskar Hubicki, Roman zadnjega cesarja Habsburžana,
Emerson Hough, Možje,
Staroslav, Gostilne v stari Ljubljani,
Veridicus, Pater Kajetan,
Jean de la Hire, Lucifer.

«Življenje in svet.»

Poljudno znanstvena in pripovedna tedenska revija.

Prav priporočljiva za družine z ukaželjno in srednješolsko mladino. Na razpolago so celotni zvezki za prvih šest knjig.

Cena zvezkom za eno celotnih knjig 15 Din.
Poština za posamezne knjige 5 Din.

Seznam knjig in znižane cene za posamezne knjige iz «Jutrove» knjižnice.

Heller: Blagajna velikega vojvode	10 Din
Farrere: Gusarji	10 "
Hire: Lucifer	15 "
Leblanc: Tigrovi zobje	15 "
Veridicus: Pater Kajetan	15 "
Dumas: Zvestoba do groba	15 "
Curwood: Onkraj pragozda	10 "
Rouge: Misterija	15 "

Hubicki: Roman zadnjega cesarja Habsburžana	15 Din
London: Roman treh src	15 "
Bruyere: Hektorjev meč	10 "
Zevacco: Papežinja Fausta	20 "
Curwood: Lov na ženo	15 "
Seliger-Brat: Ugrabljeni milijoni	20 "
Oppenheim: Milijonar brez denarja	10 "
Staroslav: Gostilne v stari Ljubljani	10 "
Melik: Do Bitolja in Ohrida	10 "
Grey: Železna cesta	20 "
Weimann: Rdeča kokarda	20 "
Sinclair: Zlati panter	15 "
Zevacco: V krempljih inkvizicije	50 "
Priollet: Seržant Diavolo	25 "
Hough: Možje	25 "
Keyhoe: Gusar v oblakih	20 "
Bernede: Belfegor	20 "
Richter: Rdeča megla	15 "

Vse navedene knjige imamo tudi vezane v zalogi. — Vezava za vsako knjigo 8 Din.

Knjige «Jutrove» mladinske knjižnice, ki nudijo otrokom poln koš veselja in radosti ter jih na zimo prijetno umirijo, so sledeče:

Prigode porednega Bobija,
Sinko Debelinko,
Prigode gospoda Kozamurnika,
Janjo in Stanko,
Skok, Cmok in Jokica,
Bratec Branko in sestrica Mica,
Sambo in Joko,
Osel gospoda Kozamurnika,
Vrtismrček in Šiloncska,
Popkins.

Pri odjemu vseh 10 knjig 90 Din, poština 7 Din.

Pri odjemu 6 knjig 60 Din, poština 5 Din.

Pri odjemu 4 knjig 44 Din, poština 5 Din.

Posamezna knjiga stane 12 Din, poština 2 Din.

Plod najbujnejše domišljije in velike ljubezni do prirode sta knjigi o TARZANU, ki dajeta mnogo užitka starim in mladim.

*Tarzan, I. in II. del, vsak po 20 Din
Jelarjevi čuvaji 16 Din*

Naši romani so kakor filmi najbolj napete in razburljive zgodovinske in fantastične vsebine. Nobenih dolgočasnih opisovanj. Napeti in razburljivi dogodki, katerim sledijo zopet dogodki, polni pristrčnosti in zgledne junaške ljubezni, se vrstijo s kinematografsko hitrostjo. — Naročite si jih takoj z naročilnico ali pa v najbližji «Jutrovi» podružnici, da ne boste prepozni.

Upravništvo „Jutra“ v Ljubljani.

Podpisani naročam sledeče knjige:

Skupino I., II., III., IV., V., VI. za . . . . . Din .....

Posamezne knjige: .....

.....

.....

Poština . . . . .

Skupaj . . . . . Din .....

Iznos sem vplačal pri podružnici „Jutra“ v .....

Iznos sem nakazal po poštni položnici. — Iznos nakažem, ko prejmem poštno položnico. Neustrezajoče prečrtajte!

Knjige pošljite na naslov: .....

Gumijasta obutev - prava obutev za dež, blato in sneg

25.-

Za dečke

29.-

Za gospe

39.-

69.-

Sneške, toplo podložene

29.-

Za dečke Din

79.-

Za vsak par gumijastih škornjev zahtevajte lufa vložek

Za odrasle Din 99.-

Plavina

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA

Ustanovljena leta 1862.

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Ustanovi'ena leta 1862.

(prej UPRAVA FONDŌV)

BANKO UPRAVLJA NEODVISEN UPRAVNI ODBOR

CENTRALA V BEOGRADU

Glavne filijale:

Zagreb, Ljubljana, Skoplje, Sarajevo, Niš,
Novi Sad, Cetinje in Split

Agencije:

Kragujevac, Valjevo, Čačak, Zemun, Ve'
Bečkerek, Bitolj, Prijepolje in Banja Luka

Glavni bančni posli:

Upravlja vse državne in javne fonde, pupilne, depozitne in cerkvene kapitale, občinski in samostanski denar, denar ustanov itd.

Emitira obveznice in založnice.

Sprejema hranilne vloge.

Dovoljuje posojila na nepremičnine, a občinam in samoupravnim telesom na davščine in dohodke.

Financira vodne zadrage.

Eskontira menice denarnih zavodov.

Lombardira državne vrednostne papirje, akcije Narodne banke in Privilegirane agrarne banke in blagajniške zapise ministarstva financ.

Eskontira nastopne kupone s svojih založnic dolarske emisije (Seligman), ki so nostrificirane v kraljevini.

Državna hipotekarna banka sprejema hranilne vloge in plača 5% obresti na leto

Za vse bančne obveze jamči država

Za vsa pojasnila se je obračati na naslov:

Državna hipotekarna banka - Beograd
ali na njene filijale